

**LANGTIDSLINJER
I NORSK ØKONOMI
1865 — 1960**

SAMFUNNSØKONOMISKE STUDIER NR. 16

**LANGTIDSLINJER
I NORSK ØKONOMI
1865 — 1960**

**TRENDS IN
NORWEGIAN ECONOMY
1865 — 1960**

**STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS OF NORWAY
OSLO 1966**

Forord

Denne publikasjonen gir en beskrivelse av hovedlinjene i utviklingen av norsk økonomi siden midten av forrige århundre. Publikasjonen bygger i det vesentlige på nasjonalregnskapstall som er beregnet tilbake til 1865. Beregningene inngår som et ledd i de internasjonale studier over økonomisk vekst som ble organisert gjennom International Association for Research in Income and Wealth. Til dette arbeidet har Byrået mottatt økonomisk støtte fra Social Science Research Council, New York. Framstillingen er i hovedtrekkene av rent beskrivende karakter, og den mer dyptgående analyse eller forklaring av utviklingslinjene har fått liten plass. Byrået arbeider imidlertid med disse problemene, og en håper å kunne legge fram en publikasjon om den økonomiske vekst i Norge med et mer analytisk innhold senere.

Publikasjonens tabelldel inneholder ellers de detaljerte resultatene av nasjonalregnskapsberegningene for perioden 1865—1899. Sammen med de tidligere publikasjoner Nasjonalregnskap 1900—1929 (NOS XI 143) og Nasjonalregnskap 1865—1960 (NOS XII 163), som for perioden 1865—1929 bare gir enkelte hovedtall, har en dermed fått publisert sammenhengende og detaljerte nasjonalregnskapsserier for nesten hundre år. Til slutt i tabelldelen er tatt inn tre tabeller med tall for perioden 1900—1929 som tidligere ikke har vært publisert i detalj, eller der nyere beregninger har ført til enkelte mindre rettinger i tallene.

I serien Samfunnsøkonomiske studier vil Byrået senere publisere en undersøkelse over penge- og kredittforholdene for perioden 1899—1963. Undersøkelsen som bygger på tilbakegående oppgaver fra kredittmarkedstatistikken, ble foretatt etter at nasjonalregnskapsberegningene var ferdige og viser på enkelte punkter store avvik i forhold til nasjonalregnskapets tall. Særlig store er avvikene for driftsunderskottet overfor utlandet, den samlede sparingen og fordelingen av sparingen mellom privat og offentlig sparing i perioden fra århundreskiftet fram til første verdenskrig.

Tekstdelen i publikasjonen har tidligere, i omtrent samme form, men med delvis foreløpige tall, vært lagt fram på engelsk under tittelen *Some Aspects of Long-term Economic Growth in Norway* på et møte i The International Association for Research in Income and Wealth i Portoroz, Jugoslavia, høsten 1959.

Forfatter av publikasjonen er byråsjef Juul Bjerke.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 15. februar 1966.

Petter Jakob Bjerve.

Odd Aukrust.

Preface

The present publication contains a review of certain main features in the development of the Norwegian economy since the middle of the last century. The study is based mainly on the National Accounts time series that have been estimated back to 1865. The historical National Accounts estimates were carried out as part of the international studies on economic growth organized by the International Association for Research in Income and Wealth. The Central Bureau received financial support for this work from the Social Science Research Council, New York. The publication is definitely descriptive in character, and only limited emphasis has been given here to the problems of explanation and analysis of the historical growth process. The Central Bureau of Statistics is, however, working on these problems and hopes to be able later to present a more analytical study on economic growth in Norway.

The table section of the present volume gives the detailed results of the National Accounts estimates that have been computed for the period 1865—1899. Together with the earlier volumes, National Accounts 1900—1929 (NOS XI 143) and National Accounts 1865—1960 (NOS XII 163), which for the period 1865—1929 contain only certain major aggregates, the present volume adds up to a continuous and rather detailed set of time series of National Accounts for almost a hundred years.

The table section includes three tables for the period 1900—1929 with detailed figures that have not been published previously or figures where revised estimates have proved that certain corrections ought to be made in the figures published earlier.

The Central Bureau will later publish a study on money and credit in the Norwegian economy 1899—1963. The study which utilizes historical credit market statistics, was undertaken after the National Accounts had been estimated, and in various respects the results deviate from those of the National Accounts. This is particularly true for the deficit on current account, total saving and its composition on private and public saving during the period from 1900 up to the first world war.

The present study — except for the table section — has previously been presented in English as a preliminary paper with limited circulation. The paper entitled *Some Aspects of Long-term Economic Growth in Norway since 1865* by Juul Bjerke was read before the Sixth Conference of the International Association for Research in Income and Wealth in Portoroz, Yugoslavia, September 1959.

The author of the present study is Mr. Juul Bjerke.

Central Bureau of Statistics, Oslo, 15 February 1966.

Petter Jakob Bjerke.

Odd Aukrust.

Innhold

	Side
Kap. I. Innledning	15
1. Problemstilling	15
2. Prinsipper for nasjonalregnskapsberegningene	16
3. Det statistiske grunnlaget for nasjonalregnskapsberegningene	18
4. Realkapitalberegningene	20
5. Feilmarginer ved nasjonalregnskapstallene og realkapitaltallene	21
6. Beregninger av tall i faste priser	22
Kap. II. Befolkningsutviklingen	24
1. Samlet folkemengde	24
2. Befolkningsstilvekst, fødselsoverskott og utvandring	25
3. Befolkning i arbeidsdyktig alder	26
4. Endringene i yrkeshyppigheten	27
5. Veksten i yrkesbefolkningen	29
Kap. III. Veksten i kapitalutstyret	30
1. Realkapitalbegrepet	30
2. Veksten i realkapitalen	32
3. Sammensetningen av realkapitalen	34
4. Realkapital og sysselsetting	36
Kap. IV. Produksjonsutviklingen	37
1. Nasjonalprodukt tall som mål for samlet produksjon	37
2. Vekstperioder og stagnasjonsperioder	38
3. Netto- og bruttoproduksjonen	41
4. Langtidslinjer i produksjonsutviklingen	42
5. Produksjonsvolum og realkapital	45
6. Sammenhengen mellom veksten i produksjonen og veksten i produksjonsfaktorene	48
7. Produksjonsutviklingen i de enkelte næringer	52
Kap. V. De økonomiske forbindelsene med utlandet	57
1. Volumet av utenrikshandelen	57
2. Utenriksøkonomiens relative betydning	60
3. Prisutvikling og bytteforhold i utenriksøkonomien	61
4. Sammensetningen av eksporten og importen	64
5. Kapitalimport og kapitaleksport	66
Kap. VI. Innenlandsk produksjon og samlet vare- og tjenestetilgang etter anvendelser	68
1. Total vare- og tjenestetilgang og samlet produksjon	68
2. Investering og sparing	69
3. Privat og offentlig konsum	73
4. Sammensetningen av det private konsumet	75
Kap. VII. Offentlige inntekter og utgifter	77
1. Offentlige inntekter	77
2. Offentlige utgifter	79
Kap. VIII. Prisutviklingen 1865—1960	82
1. Enkelte hovedtrekk	82
2. De ulike fasene i prisutviklingen	83
3. Relative priser for nasjonalproduktets komponenter	84
Sammendrag på engelsk	87

Tabeller i teksten

	Side
Kap. II.	
Tabell	
1. Hjemmehørende middelfolkemengde. Utvalgte år, 1865—1960	24
2. Fødselshyppighet, dødelighet og utvandringsoverskott. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1959	25
3. Middelfolkemengde i alt og befolkning i arbeidsdyktig alder. Utvalgte år, 1865—1960	26
4. Yrkeshyppighet i prosent særskilt for menn og kvinner over 64 år og i alderen 15—64 år. Utvalgte år, 1865—1960	28
5. Gifte kvinner i arbeidsdyktig alder (15—64 år) og yrkeshyppighet for gifte kvinner i alt. Utvalgte år, 1865—1960	28
6. Middelfolkemengde, arbeidsdyktig befolkning i alderen 15—64 år og yrkesbefolkning. Utvalgte år, 1865—1960	29
 Kap. III.	
Tabell	
7. Fast realkapital i alt og pr. yrkesaktiv. Absolutte tall i 1938-priser og årlige vekstrater. Utvalgte år, 1865—1960	32
8. Fast realkapital i alt og pr. yrkesaktiv. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. Absolutte tall i 1938-priser og femårige vekstrater basert på tiårsgjennomsnitt	33
9. Sammensetningen av den faste realkapitalen. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. Tall i 1938-priser	34
10. Sammensetningen av den faste realkapitalen. Absolutte tall i 1938-priser og prosentvis fordeling. Utvalgte år, 1865—1960	35
 Kap. IV.	
Tabell	
11. Brutto- og nettonasjonalproduktet. Absolutte tall og prosentvis vekst. Utvalgte år, 1865—1960	38
12. Bruttonasjonalprodukt i faste priser totalt, pr. innbygger og pr. yrkesaktiv. Absolutte tall og prosentvis vekst. Utvalgte år, 1865—1960	39
13. Brutto- og nettonasjonalprodukt i faste priser. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. Absolutte tall og femårige vekstrater basert på tiårsgjennomsnitt	42
14. Bruttonasjonalprodukt pr. innbygger og pr. yrkesaktiv i faste priser. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. Absolutte tall og femårige vekstrater basert på tiårsgjennomsnitt	43
15. Fast realkapital og produksjon. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. Tall i faste 1938-priser	46
16. Marginal kapitalkoeffisient mellom utvalgte år, 1877—1960.	47
17. Årlige vekstrater for produksjon, realkapital og sysselsetting mellom utvalgte perioder, 1865—1960	49
18. Veksten i nettonasjonalproduktet etter årsaker, forutsatt samme elastisiteter av arbeid og realkapital som i perioden 1900—1956	50
19. Prosentvis årlig vekst i nettonasjonalproduktet, som ikke blir forklart ved veksten i arbeid og realkapital	51
20. Bruttonasjonalproduktet i løpende priser, fordelt på hovednæringer. Absolutte tall og prosentvis fordeling. Utvalgte år, 1910—1960	53

21. Yrkesbefolkning fordelt etter hovednæringer. Prosentvis fordeling for utvalgte år, 1865—1960	54
22. Sluttleveringer i løpende priser fordelt på hovednæringer. Prosentvis fordeling for utvalgte år, 1865—1930	54
23. Bruttonasjonalproduktet i løpende priser prosentvis fordelt på hovednæringer, utvalgte år, 1865—1910. Beregnede tall for 1910, forutsatt samme forhold mellom bruttoprodukt pr. sysselsatt i de enkelte næringene som i 1910	55
24. Bruttonasjonalproduktet i løpende priser prosentvis fordelt på tre hovedgrupper av næringer, utvalgte år, 1865—1910. Beregnede tall for 1910 forutsatt samme forhold mellom sluttleveringer og bruttoprodukt i de enkelte næringer som i 1910	55
25. Bruttonasjonalproduktet i løpende priser pr. yrkesaktiv. Forholdstall mellom tre hovedgrupper av næringer for utvalgte år, 1865—1960	56

Kap. V.

Tabell

26. Eksport og import av varer og tjenester i 1938-priser. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960	57
27. Eksport og import av varer og tjenester i løpende priser. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960	60
28. Prisindekser for eksport og import, 1938 = 100. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960	61
29. Bytteforhold i utenriksøkonomien, 1938 = 100. Femårgjennomsnitt, 1865—1960	62
30. Eksportens sammensetning i løpende priser. Prosentvis fordeling, eksport i alt = 100. Utvalgte år, 1865—1960	64
31. Importens fordeling etter anvendelser i løpende priser. Prosentvis fordeling, import i alt (inklusive toll) = 100. Utvalgte år, 1865—1960	65
32. Overskott (+) og underskott (—) på driftsregnskapet overfor utlandet. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960	67

Kap. VI.

Tabell

33. Nettonasjonalproduktet og total vare- og tjenestetilgang i 1938-priser. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960	69
34. Nettonasjonalproduktet, samlet vare- og tjenestetilgang og nettoinvestering i løpende priser. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960	70
35. Nettonasjonalproduktet og disponibel nasjonalinntekt i løpende priser fordelt på konsum og sparing. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960	71
36. Offentlig og privat sparing. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960	72
37. Privat og offentlig konsum og privat disponibel inntekt i løpende priser. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960	73
38. Samlet konsum og konsum pr. innbygger i faste (1938-) priser. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960	74
39. Sammensetningen av det private konsumet i løpende priser. Utvalgte år, 1865—1960	76

Kap. VII.

Tabell

40. Stats- og kommuneforvaltningens inntekter. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960	78
41. Offentlige inntekter etter anvendelse. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960	80
42. Sammensetningen av den offentlige etterspørsel etter varer og tjenester i løpende priser. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960	81

Kap. VIII.

Tabell

43. Prisindekser for bruttonasjonalproduktet og dets hovedkomponenter, 1938 = 100. Utvalgte år, 1865—1960	82
44. Prisendringer i prosent pr. år for bruttonasjonalproduktets komponenter. Utvalgte perioder, 1865—1960	85
45. Prisendringer for bruttonasjonalproduktets komponenter, 1865—1960. Gjennomsnittlig prosentvis endring pr. år særskilt for perioder med prisstigning og perioder med prisfall	85

Tabeller	Side
I. Nasjonalproduktet etter anvendelse. Løpende priser	96
II. Bruttoinvestering etter art, kapitalslit og nettoinvestering. Løpende priser	98
III. Kapitalslit og nettoinvestering uten lagerendring etter art. Løpende priser	102
IV. Eksportens sammensetning. Løpende priser	104
V. Importens sammensetning. Løpende priser	108
VI. Nasjonalproduktet etter inntektsandeler. Løpende priser	110
VII. Disponibel inntekt. Løpende priser	112
VIII. Privat disponibel inntekt. Løpende priser	114
IX. Offentlig forvaltnings inntekter og utgifter. Løpende priser	116
X. Statsforvaltningens inntekter og utgifter. Løpende priser	120
XI. Kommuneforvaltningens inntekter og utgifter. Løpende priser	124
XII. Øking i nasjonalformuen. Løpende priser	128
XIII. Nasjonalproduktet etter anvendelse. Faste priser	130
XIV. Nasjonalproduktet etter anvendelse. Volumindekser 1900 = 100	132
XV. Bruttoinvestering etter art. Faste priser	134
XVI. Kapitalslit og nettoinvestering etter art. Faste priser	138
XVII. Prisindekser for nasjonalproduktets komponenter	142
XVIII. Fast realkapital ved utgangen av året. Faste priser	146

Reviderte tall 1900—1929.

A. Investering og kapitalslit. Nye og reviderte tall for perioden 1900—1929. Løpende priser	148
B. Investering og kapitalslit. Nye og reviderte tall for perioden 1900—1929. Faste 1910-priser	150
C. Nasjonalprodukt og disponibel inntekt. Nye og reviderte tall for perioden 1900—1929. Løpende priser	152

Standardtegn

- . Tall kan ikke forekomme
- .. Oppgave mangler
- Null

Contents

	Page
Ch. I. Introduction	15
1. Method of approach	15
2. Principles in estimating the national accounts	16
3. The statistical basis for the national accounts estimates	18
4. Estimates of real capital	20
5. Margins of error in the national accounts and real capital figures	21
6. Calculations of figures at constant prices	22
Ch. II. The development of population	24
1. Total population	24
2. Growth in population, surplus of births, and emigration	25
3. Population of working age	26
4. Ratio of total labour force to total population	27
5. The growth in the total labour force	29
Ch. III. The growth of capital equipment	30
1. The concept of real capital	30
2. The growth of real capital	32
3. The composition of real capital	34
4. Real capital and employment	36
Ch. IV. Development of production	37
1. The national product as a means of measuring total production	37
2. Periods of growth and stagnation	38
3. Net production and gross production	41
4. Long-term trends in the development of production	42
5. The volume of production and the volume of real capital	45
6. The connection between the growth in production and the factors of production	48
7. Production trends in individual industries	52
Ch. V. Foreign economic relations	57
1. Volume of foreign trade	57
2. The relative importance of foreign trade	60
3. Price developments and terms of trade	61
4. The composition of exports and imports	64
5. Capital imports and exports	66
Ch. VI. Domestic production and total availabilities of goods and services by different uses	68
1. Total availabilities of goods and services and total production	68
2. Investment and savings	69
3. Private and public consumption	73
4. The composition of private consumption	75
Ch. VII. Public income and expenditure	77
1. Public income	77
2. Public expenditure	79
Ch. VIII. The trends in prices 1865—1960	82
1. Main trends	82
2. Different phases in the development of prices	83
3. Relative prices of the components of the domestic product	84
English summary	87

Text tables

	Page
Chap. II.	
Table	
1. Resident population. Selected years, 1865—1960	24
2. Birth rates, mortality rates and net migration rates. Moving decade averages, 1865—1959	25
3. Total population and population of working age. Selected years, 1865—1960 . . .	26
4. Ratio of economically active population to total population. Percentage shares for men and women of working age and above the age of 64 years. Selected years, 1865—1960	28
5. Married women of working age (15—64 years) and married women in the labour force. Selected years, 1865—1960	28
6. Total population, population of working age (15—64 years) and labour force. Selected years, 1865—1960	29
Chap. III.	
Table	
7. Fixed real capital in total and per person of labour force. Absolute figures in 1938 prices and annual rates of growth. Selected years, 1865—1960	32
8. Fixed real capital in total and per person of labour force. Moving decade averages, 1865—1960. Absolute figures in 1938 prices and quinquennial rates of growth based on decade averages	33
9. Composition of fixed real capital. Moving decade averages, 1865—1960. Figures in 1938 prices	34
10. Composition of fixed real capital. Absolute figures in 1938 prices and percentage distribution. Selected years, 1865—1960	35
Chap. IV.	
Table	
11. Gross and net domestic product. Absolute figures and percentage rates of growth. Selected years, 1865—1960	38
12. Gross domestic product at constant prices in total, per capita and per person of labour force. Absolute figures and percentage rates of growth. Selected years, 1865—1960	39
13. Gross and net domestic product at constant prices. Moving decade averages, 1865—1960. Absolute figures and quinquennial rates of growth based on decade averages	42
14. Gross domestic product at constant prices per capita and per person of labour force. Moving decade averages, 1865—1960. Absolute figures and quinquennial rates of growth based on decade averages	43
15. Fixed real capital and gross domestic product. Moving decade averages, 1865—1960. Figures at constant 1938 prices	46
16. Marginal capital-output ratios between selected years, 1877—1960	47
17. Average annual rates of growth in production, real capital and labour force between selected periods, 1865—1960	49
18. The growth in net domestic product by causes, given the same elasticities with regard to labour and real capital as estimated for the period 1900—1956	50
19. Percentage annual rates of growth in net domestic product not accounted for by the growth in real capital and labour input	51

20. Gross domestic product at current prices by industry. Absolute figures and percentage distributions. Selected years, 1910—1960	53
21. Labour force by industry. Percentage distributions for selected years, 1865—1960 .	54
22. Final output at current prices by industry. Percentage distributions for selected years, 1865—1930	54
23. Gross domestic product at current prices by industry. Percentage distributions for selected years, 1865—1910. Figures before 1910 calculated on the assumption of constant ratios between gross product per employed in different industries.....	55
24. Gross domestic product at current prices by industry. Percentage distributions for selected years, 1865—1910. Figures before 1910 calculated on the assumption of constant ratios between final output and gross product in each industry	55
25. Gross domestic product at current prices per person employed. Ratios between three main groups of industries for selected years, 1865—1960	56

Chap. V.

Table

26. Exports and imports of goods and services at 1938 prices. Moving decade averages, 1865—1960	57
27. Exports and imports of goods and services at current prices. Moving decade averages, 1865—1960	60
28. Price indices for exports and imports, 1938 = 100. Moving decade averages, 1865—1960	61
29. Terms of trade, 1938 = 100. Quinquennial averages, 1865—1960	62
30. Composition of exports, at current prices. Percentage figures, total exports of goods and services = 100. Selected years, 1865—1960	64
31. Composition of imports, at current prices. Percentage figures, total imports of goods and services (customs duties included) = 100. Selected years, 1865—1960	65
32. Surplus (+) and deficit (—) in Norway's balance of payments. Moving decade averages, 1865—1960	67

Chap. VI.

Table

33. Net domestic product and total availabilities of goods and services at 1938 prices. Moving decade averages, 1865—1960	69
34. Net domestic product, total availabilities of goods and services and net domestic capital formation at current prices. Moving decade averages, 1865—1960	70
35. Net domestic product and disposable national income at current prices used for consumption and saving. Moving decade averages, 1865—1960	71
36. Public and private savings. Moving decade averages, 1865—1960	72
37. Private and public consumption, and private disposable income at current prices. Moving decade averages, 1865—1960	73
38. Total consumption and per capita consumption at constant (1938) prices. Moving decade averages, 1865—1960	74
39. Composition of private consumption at current prices. Selected years, 1865—1960	76

Chap. VII.

Table

40. General government income. Moving decade averages, 1865—1960	78
41. General government income and expenditure by use. Moving decade averages, 1865—1960	80
42. General government expenditure on goods and services at current prices by purpose. Moving decade averages, 1865—1960	81

Chap. VIII.

Table

43. Price indices for gross domestic product and its components, 1938 = 100. Selected years, 1865—1960	82
44. Percentage changes per annum in price indices for gross domestic product and its components. Selected periods, 1865—1960	85
45. Percentage changes in price indices for gross domestic product and its components, 1865—1960. Averages of annual rates of change for periods of rising and declining prices separately	85

Tables	Page
I. Domestic product by categories of expenditure. Current prices	96
II. Gross capital formation by type, depreciation and net capital formation. Current prices	98
III. Depreciation and net fixed capital formation by type. Current prices	102
IV. Composition of exports. Current prices	104
V. Composition of imports. Current prices	108
VI. Domestic product by distributive shares. Current prices	110
VII. Disposable income. Current prices	112
VIII. Private disposable income. Current prices	114
IX. General government income and expenditure. Current prices	116
X. Central government income and expenditure. Current prices	120
XI. Local government income and expenditure. Current prices	124
XII. Increase in national wealth. Current prices	128
XIII. Domestic product by categories of expenditure. Constant prices	130
XIV. Domestic product by categories of expenditure. Volume indexes 1900 = 100 ..	132
XV. Gross capital formation. Constant prices	134
XVI. Depreciation and net capital formation by type. Constant prices	138
XVII. Price indexes for components of domestic product	142
XVIII. Fixed real capital at the end of the year. Constant prices	146

Revised figures 1900—1929.

A. Capital formation and depreciation. New and revised figures for the period 1900—1929. Current prices	148
B. Capital formation and depreciation. New and revised figures for the period 1900—1929. Constant 1910 prices	150
C. Domestic product and disposable income. New and revised figures for the period 1900—1929. Current prices	152

Explanation of Symbols

- . Category not applicable
- .. Data not available
- Nil

Kap. I. Innledning.

1. Problemstilling.

I denne undersøkelsen har en satt som mål å gi en oversikt over den økonomiske veksten i Norge i det siste hundreåret. Til dette arbeidet er det nytet et forholdsvis omfattende tallmateriale om den økonomiske utviklingen i tiden etter 1865. For perioden 1865—1900 er dette tallmaterialet blitt tilgjengelig ganske nylig gjennom det arbeidet som har vært drevet med tilbakegående nasjonalregnskapsberegninger og realkapitalberegninger.

Begrepet økonomisk vekst eller økonomisk utvikling er her oppfattet forholdsvis snevert. Det er lagt størst vekt på den realøkonomiske utviklingen, men et kapittel behandler også de viktigste trekk i prisutviklingen forholdsvis inngående.

Av den realøkonomiske utviklingen er det veksten i produksjonen og i de viktigste produksjonsfaktorene, arbeid og realkapital, som er satt i sentrum. Dessuten er det lagt stor vekt på å vise hvordan produksjonen og den samlede disponible vare- og tjenestetilgangen fordeler seg etter hovedtyper av anvendelser. I undersøkelsen er det ellers tatt sikte på å gi en oversikt over langtidslinjer i de økonomiske forbindelsene med utlandet og i de offentlige inntektene og utgiftene sett i forhold til produksjon og samlede innenlandske kjøp av varer og tjenester.

Det er særlig de langsiktige utviklingslinjene en har interessert seg for. Endringer fra år til år og utviklingen over kortere tidsrom er bare tatt opp mer tilfeldig og i den utstrekning avvikene fra den «normale» veksten på lang sikt har vært særlig utpreget.

Beskrivelsen av den økonomiske utvikling er ellers sterkt preget av et makroøkonomisk analyseopplegg. Det er nesten uten unntak utviklingen i de nasjonaløkonomiske totalstørrelsene som blir analysert. Utviklingen av produksjonen i de enkelte næringer og veksten i inntekter og forbruk hos de forskjellige sosiale gruppene er derimot lite behandlet. Når emnet for undersøkelsen er begrenset på denne måten henger det sammen med at det statistiske grunnlaget for en mikrobetont analyse er mindre tilfredsstillende.

2. Prinsipper for nasjonalregnskapsberegningene.

Det tallmaterialet som er nyttet i framstillingen har det bare i liten utstrekning vært mulig å hente direkte fra den offisielle statistikken. Stort sett gjelder dette bare tallene for samlet folkemengde og i noen grad tallene for yrkesbefolkningen. Ellers er tallmaterialet skaffet til veie ved forholdsvis omfattende beregninger som det kan være grunn til å komme litt nærmere inn på.

I hele perioden tilbake til 1865 er det beregnet tall årlig¹) for de viktigste postene i nasjonalregnskapet. Disse tallene er et resultat av forholdsvis detaljerte beregninger over verdien av de enkelte vare- og tjenestestrømmene så vel fra innenlandsk produksjon som fra import.

Det er beregnet tall særskilt for et stort antall innenlandske produksjonssektorer, og importen er splittet opp i en rekke forskjellige vare- og tjenestegrupper. Tallet på produksjonssektorer som det er utført egne beregninger for, har variert over tiden, men ikke for noen periode har det vært mindre enn tretti. For importerte varer og tjenester er det utført selvstendige beregninger for noe over tretti hovedgrupper av varer og tjenester.

Ved beregningene er leveranser av varer og tjenester fra hver enkelt produksjonssektor og importgruppe klassifisert etter følgende fire hovedtyper av anvendelser:

Leveranser til konsum.

Leveranser til bruttoinvestering.

Leveranser til eksport.

Leveranser til vareinnsats i norsk produksjon.

I tillegg til klassifiseringen av vare- og tjenestestrømmene etter hovedtyper av anvendelser er leveranser til konsum og bruttoinvestering splittet opp ytterligere etter vare- og tjenestegrupper. Sammen med den forholdsvis detaljerte inndelingen i næringssektorer og importgrupper har dette muliggjort en viss oppdeling av konsumet etter formål og bruttoinvestering etter art.

For å kunne skille mellom offentlig og privat konsum og mellom bruttoinvestering i alt og bruttoinvestering i offentlig konsumkapital, har det vært nødvendig å splitte opp leveransene til konsum og bruttoinvestering også i denne retningen. Det statistiske grunnlag for en slik oppsplitting har en fått gjennom en detaljert gruppering av de offentlige inntektene og utgiftene etter nasjonaløkonomisk karakter.

Ved å summere over samtlige produksjonssektorer og importgrupper kan vi få bestemt konsum i alt, bruttoinvestering i alt, og fordelingen av disse totalstørrelsene etter artsgrupper og i en privat og en offentlig del. En tilsvarende

¹ For krigsårene 1940—1945 foreligger ennå ingen detaljerte nasjonalregnskapsberegninger. Det lar seg sikkert gjøre å beregne tall også for denne perioden, men det har ikke vært mulig å få gjort det til denne undersøkelsen.

summering vil gi totaltall for eksporten av varer og tjenester. Ved endelig å summere over alle importgruppene særskilt kan vi få bestemt samlet import av varer og tjenester, og dermed har vi alle data som er nødvendige for å beregne bruttonasjonalproduktet.

For året 1910 og for årene fra og med 1930 har en fordelt leveransene til vareinnsats i norsk produksjon på mottakersektorer. Slike tall gjør det mulig å beregne de enkelte produksjonssektorenes bidrag til bruttonasjonalproduktet når sektorenes leveranser av varer og tjenester samtidig er kjent. Utenom disse årene finnes det ikke tilstrekkelig statistisk materiale til å beregne verdien av mottatt vareinnsats i de enkelte produksjonssektorene. Det har derfor heller ikke vært mulig å beregne tall for nasjonalproduktet i de enkelte næringene for andre år enn de som er nevnt ovenfor.

Nasjonalregnskapstall er beregnet så vel i løpende som i faste priser. Beregningene i faste priser og i løpende priser er utført like detaljert. Det betyr at verdien av hver enkelt vare- og tjenestestrøm, målt i løpende priser, i prinsippet er deflatert med en prisindeks som skal gi uttrykk for prisutviklingen nettopp for denne vare- eller tjenestestrømmen.

En har, så langt det har vært mulig, tatt sikte på å beregne sammenliknbare tallserier i den forstand at det har vært nyttet samme definisjoner gjennom hele perioden. Noen oversikt over definisjoner og begreper som er nyttet i det norske nasjonalregnskapet, er ikke gitt i denne artikkelen. En viser til publikasjoner som alt foreligger.¹⁾ På et punkt har en vært nødt til å fravike prinsippet om samme definisjoner gjennom hele perioden. Av statistiske grunner har det ikke vært mulig å beregne noenlunde pålitelige tall for lagerendringer²⁾ som egen post før 1930. Mulige lagerendringer i denne perioden vil i prinsippet være regnet sammen med leveransene til henholdsvis konsum, bruttoinvestering (i fast realkapital) og vareinnsats. Postene konsum, bruttoinvestering og vareinnsats før 1930 kommer derfor også til å omfatte eventuelle lagerendringer av henholdsvis konsumvarer, kapitalvarer og vareinnsatsvarer.

Hvis lagerbeholdningene gjennomgående har vært stigende, vil så vel konsumtallene som tallene for bruttoinvestering i fast realkapital være overvurdert i årene før 1930. Til gjengjeld vil posten investering i varelager være undervurdert. For størrelsen av nasjonalproduktet vil dette bare få betydning for så vidt det har vært lageroppgang av vareinnsatsvarer. Hvis det har vært tilfelle, vil tallene for nasjonalproduktet gjennomgående være noe undervur-

¹ Statistisk Sentralbyrå: *Nasjonalregnskap 1900—1929* (NOS XI 143), *Nasjonalregnskap 1930—1939 og 1946—1951* (NOS XI 109) og *Nasjonalregnskap 1865—1960* (NOS XII 163).

² Visse beregninger over lagerendringer i form av nettotilvekst i skog og husdyrbestand tilbake til 1900 og lagerendringer under og like etter første verdenskrig er foretatt.

dert før 1930.¹⁾ For forholdstall som sparerate og investeringsrate er det mulig at forskjellen i behandlingen av varelager før og etter 1930 kan bety mer. Hvis det gjennomgående har vært lageroppgang i perioden, vil også disse forholdstallene stort sett være undervurdert før 1930.

3. Det statistiske grunnlaget for nasjonalregnskapsberegningene.

Det følger av beregningsprinsippene at det først og fremst er produksjonsstatistikk og statistikk over utenrikshandelen som er grunnlaget for de norske nasjonalregnskapstallene. For de tjenesteytende næringene har en i mangel av produksjonsstatistikk ofte vært nødt til å anslå produksjonen ut fra mer eller mindre pålitelige beregninger over inntektene til lønsmottakere og selvstendig næringsdrivende. I mange tilfelle kan en slik framgangsmåte være fullt forsvarlig, fordi kapitalinnsats og vareinnsats i disse næringene bare utgjør en liten del av produksjonsverdien sammenliknet med lønnsinntekt og eierinntekt. Da tjenesteytingen fra de fleste av disse sektorene i sin helhet blir levert til konsum, er mangel på produksjonsstatistikk heller ikke noe stort problem når en skal fordele produksjonen etter anvendelse.

I sektoren bygge- og anleggsvirksomhet er verdien av produksjonen beregnet som en sum av inntektene for lønnstakere og selvstendige og verdien av medgatte byggematerialer. For enkelte tjenesteytende næringer har det ikke vært mulig å nytte noen av disse metodene til å beregne produksjonen. Som eksempler kan nevnes tjenesteytingen fra boliger og fra varehandel.

For boliger er tjenesteytingen beregnet ved at forholdsvis pålitelige oppgaver over tallet på boligenheter er multiplisert med tall for gjennomsnittlig husleie pr. boligenhet. Tallene for gjennomsnittlig husleie er forholdsvis usikre, særlig i tiden før århundreskiftet.

Tjenesteytingen fra sektoren varehandel er definert som brutto handelsavanse. Verdien av tjenesteytingen er beregnet med utgangspunkt i verdien av de enkelte varestrømmene regnet til produsentpris, ved å anslå de prosentvise avansesatser for de forskjellige varene i ulike anvendelser. De prosentvise avansesatsene som er nyttet, bygger for årene før den annen verdenskrig på oppgaver fra 1930-årene som stort sett er holdt konstante for tidligere perioder. Grunnen til dette er mangel på statistikk som kan belyse eventuelle endringer i de prosentvise avansesatsene over tiden. Dette er naturligvis en stor svakhet, og tjenesteytingen fra varehandel hører derfor med til de mest usikre postene ved de tilbakegående beregningene.

For perioden etter 1930 er det statistiske grunnlaget for nasjonalregnskaps-tallene stort sett tilfredsstillende. Produksjonsstatistikken er forholdsvis om-

¹ Det skulle være mulig i noen grad å korrigere for dette forhold ved å gjøre enkelte summariske tilleggsberegninger, og dette skal en komme nærmere tilbake til i et par senere kapitler.

fattende og gir i regelen årlige oppgaver. Før 1927 er produksjonsstatistikk i regelen ikke årlig, men for enkelte år med kortere eller lengre mellomrom finnes det oppgaver over produksjonens størrelse for de fleste av de vareproduserende næringene. I tiden før århundreskiftet var produksjonsoppgavene mer sjeldne og som regel også mindre omfattende enn i tiden etterpå. Særlig var oppgavene sparsomme for store deler av industriproduksjonen før 1900. Delvis usikre beregninger for flere av industrisektorene vil derfor påvirke tallene for samlet industriproduksjon ganske sterkt i denne perioden.¹⁾

I perioder mellom år med direkte oppgaver er tallene for produksjonen stort sett beregnet ved hjelp av interpolering. I dette arbeidet har en, særlig når det gjelder industrien, hatt stor nytte av årlige oppgaver over sysselsettingen som går tilbake til 1895. Tidligere forekommer det bare femårs- og tiårsoppgaver for sysselsettingen, og interpoleringene mellom år med direkte produksjonsoppgaver er derfor mer usikre for dette tidsrom.

Før hele perioden tilbake til 1865 finnes det årlig og forholdsvis detaljert statistikk over eksport og import. De tilbakegående oppgaver dekker hele vareimporten og vareeksporten, og også for tjenestebyttet med utlandet finnes det forholdsvis omfattende opplysninger. Da importerte varer utgjør en relativt stor del av leveransene til konsum og bruttoinvestering, får denne statistikken også stor betydning ved beregningene for samlet innenlandsk konsum og bruttoinvestering. Oppgavene over import og eksport har ellers gitt verdifullt materiale til å beregne prisindekser for de ulike varestrømmene. Slik statistikken over utenrikshandelen foreligger, gir den nemlig både mengde- og verditall, sterkt spesifisert etter varer og varegrupper. Mengdetallene i eksport- og importstatistikken bygger på fullstendige og detaljerte oppgaver fra tollmyndighetene. Verditalle er derimot i hele perioden fram til 1932, beregnet ved hjelp av priser som ble samlet inn hos et utvalg av importører og eksportører. Av denne grunn kan prismaterialet i eksport- og importstatistikken være noe usikkert. For mange varer og varegrupper er imidlertid dette de eneste data som foreligger om prisutviklingen i de første 40—50 årene av perioden.

Det svakeste statistiske grunnlaget i perioden før 1930 gjelder de tjenesteytende næringene. Som alt nevnt er produksjonen i disse næringene oftest beregnet ut fra oppgaver over tallet på sysselsatte og lønnsatser. Oppgavene over sysselsatte lønnsakere og selvstendige er hentet fra de 10-årslige folketellingene. I årene mellom folketellingene er sysselsettingen anslått ved lineær interpolering. Det direkte materialet som finnes om lønnsatser for de tjenesteytende næringene er nokså sparsomt. En har derfor under beregningene vært nødt til å støtte seg til lønnsall for de vareproduserende næringene, hvor det foreligger forholdsvis omfattende oppgaver, dels årlige oppgaver og dels oppgaver for hvert femte år.

¹ Regnet som andel av produksjonen i alt utgjorde industriproduksjonen i perioden 1865—1900 om lag 20 prosent.

4. Realkapitalberegningene.

Tallene for verdien av realkapitalen er dels et resultat av uavhengige beregninger, dels har de sammenheng med nasjonalregnskapsberegningene. Beregningene er uavhengige for så vidt som de bygger på direkte anslag over verdien av realkapitalen i enkelte utvalgte år. Men de er knyttet sammen med nasjonalregnskapsberegningene gjennom tallene for bruttoinvestering og kapitalslit. En forholdsvis detaljert beskrivelse av realkapitalberegningene ble gitt i en artikkel til den femte konferansen i the International Association for Research in Income and Wealth som ble holdt i De Pietersberg høsten 1956.¹⁾ Her skal en bare gi en kort oversikt.

Beregningene bygger på direkte anslag for realkapitalens nedskrevne verdi, målt i 1938-priser, i årene 1865, 1899, 1939 og 1953. For disse fire årene er det beregnet tall særskilt for hver enkelt næring, og innenfor næringene er realkapitalen splittet etter art. Utenom disse fire årene er det i alminnelighet ikke beregnet tall for realkapitalen splittet etter næring. Men for alle år har en beregnet tall for realkapitalen totalt og fordelt etter art i følgende fire grupper:

1. Bygninger og anlegg i private og offentlige bedrifter inkl. boliger.
2. Offentlig konsumkapital (bygninger og anlegg).
3. Skip og båter.
4. Maskiner, redskap og transportmidler ekskl. skip og båter.

Tallene for realkapitalen i de fire utvalgte årene kan gi oss anslag for den samlede nettoinvestering eller kapitaløkning, målt i faste priser, for hver av periodene 1865—1899, 1899—1939 og 1939—1953 fordelt på de nevnte artsgrupper av kapital. Kapitalslitet som sum for hver av de samme periodene kan også beregnes for de enkelte artsgruppene, da bruttoinvestering fordelt etter art er kjent fra nasjonalregnskapsberegningene.

Sum nettoinvestering og sum kapitalslit i de tre periodene er deretter fordelt på de enkelte år innenfor periodene. For at en slik fordeling skal bli realistisk, er det for det første nødvendig å kjenne bruttoinvesteringstallene i hvert enkelt år. Dessuten er det nødvendig å gjøre forutsetninger om utviklingen i kapitalslitprosentene (kapitalslitet som prosent av realkapitalen) i de enkelte periodene. De uavhengige anslagene for verdien av realkapitalen som ble gjort, sett i sammenheng med tallene for bruttoinvestering, tydet på stigende kapitalslitprosent fra periode til periode etter 1865. Som en tilnærming er det derfor forutsatt at kapitalslitprosentene for hver enkelt artsgruppe av realkapitalen har steget lineært over tiden.

Når vi har fått bestemt årlige nettoinvesteringstall for hver artsgruppe av realkapital, og samtidig har anslag for kapitalens verdi i ett eller flere ut-

¹ En norsk oversettelse finnes i Odd Aukrust og Juul Bjerke: *Realkapital og økonomisk vekst 1900—1956*. (Artikler fra Statistisk Sentralbyrå nr. 4, 1958.)

valgte år, blir det mulig å beregne tall for verdien av realkapitalen i alle år innenfor periodene. Disse tallene vil da være konsistente med de fire uavhengige anslagene over kapitalens verdi i utvalgte år og med nasjonalregnskapets tall for bruttoinvestering og kapitalslit. For perioden etter 1953 er kapitaltallene bestemt ved en løpende ekstrapolering bygd på beregningene over bruttoinvestering og kapitalslit.

5. Feilmarginer ved nasjonalregnskapstallene og realkapitaltallene.

De slutninger vi kan trekke om den økonomiske utviklingen på grunnlag av nasjonalregnskapstall og tall for realkapitalen, blir til en viss grad usikre. De tallseriene som er beregnet, kan nemlig i mange tilfelle ha forholdsvis betydelige feil.

Vi må i alminnelighet regne med at feilmarginene er større for realkapitaltallene enn for nasjonalregnskapstallene. Det statistiske grunnlaget for de direkte kapitalanslagene er nemlig meget usikkert, særlig i 1865 og 1899. Til dette kommer at også tallene for bruttoinvestering ifølge nasjonalregnskapet hører med blant de hovedtallene som har de største feilmarginene.

Hovedtallene i nasjonalregnskapet framkommer som summer av et stort antall enkeltserier av varierende kvalitet. Feilmarginene på hovedtallene vil derfor kunne variere alt etter den vekt som de mest usikre enkeltseriene får i summene. For bruttoinvesteringstallene er det særlig de usikre beregningene for flere av industrisektorene som slår ut i den første delen av perioden. Hovedtallene for konsumet skulle alt i alt være mer pålitelige, men feilmarginene kan bli betydelige også her, fordi beregningene for de tjenesteytende næringer er meget svakt fundert. Tallseriene for eksport og import bygger på forholdsvis pålitelig statistikk, og feilmarginene skulle derfor være mindre enn for de andre hovedtallene i nasjonalregnskapet.

For de fleste tallseriene må vi regne med betydelige variasjoner i feilmarginenes størrelse i løpet av perioden. Til en viss grad kan dette forholdet illustreres ved å se på anslag for de maksimale feilmarginene på bruttonasjonalproduktet. For perioden etter 1930 skulle det, ut fra den grunnlagsstatistikken som er nyttet, neppe være nødvendig å sette de maksimale feilgrensene til mer enn tre¹) prosent hver vei. I perioden 1900—1930 er feilgrensene sikkert større, og omkring århundreskiftet skulle 7—8 prosent være et rimelig anslag. Før århundreskiftet er grunnlagsstatistikken svært mangelfull på flere områder, og omkring 1865 er en maksimal feilgrense på pluss minus 20 prosent neppe for pessimistisk vurdert.

Det er grunn til å presisere at vi her snakker om maksimale feilgrenser, som i bunn og grunn er subjektive anslag. De faktiske feil kjenner vi naturligvis ikke, men i alminnelighet har vi grunn til å tro at de er mindre enn de maksimalt mulige feil. Da tallene for bruttonasjonalproduktet er beregnet som

¹ Se *Nasjonalregnskap 1930—1939 og 1946—1951* (NOS XI 109) side 66.

en sum av mange enkeltserier, vil feil i positiv og negativ retning i enkeltseriene til en viss grad kunne oppheve hverandre. Et annet forhold som får betydning, er at heller ikke alle enkeltseriene i praksis vil være beheftet med sine maksimale feil, slik vi har gått ut fra i resonnementene like ovenfor.

Hvis vi aksepterer anslagene foran for de maksimale feilgrenser, og hvis vi videre forutsetter at de maksimale feil faktisk slo ut i hver sin retning i 1865 og 1939, kan vi avgrense et område for den gjennomsnittlige årlige vekstraten i bruttonasjonalproduktet for hele denne perioden på mellom 2,1 og 2,6 prosent. De tall som er beregnet, viser til sammenlikning en vekstrate på 2,4 prosent i året. Selv maksimale feil ser altså ut til å bety lite for anslagene over vekstratene på lang sikt. Annerledes vil det derimot være om vi er interessert i å sammenlikne vekstrater over korte perioder. Store maksimale feilmarginer kan da føre til så usikre vekstrater at det blir umulig å trekke sikre slutninger om styrken av den økonomiske veksten i de forskjellige periodene.

I den følgende framstilling har vi som regel ikke hver gang det kunne ha vært nødvendig, tatt forbehold, fordi tallene er usikre. Dette avsnittet er tatt med for nettopp i sin alminnelighet å peke på at tallene kan være beheftet med store feil. Muligheten for store feil kan også i mange tilfelle gjøre det vanskelig å trekke sikre slutninger om den økonomiske utviklingen, særlig på kort sikt.

6. Beregninger av tall i faste priser.

Til å beskrive volumendringene i de økonomiske variable, i perioden 1865—1960, har vi i denne artikkelen nyttet verditall som er beregnet ved hjelp av priser for et bestemt år. Som prisbasis ved disse beregningene er stort sett nyttet markedsprisene for året 1938.

I denne sammenheng reiser det seg straks et spørsmål om hvilken økonomisk mening vi kan legge i volumtall for en lang periode som er beregnet på denne måten. Et liknende spørsmål kan med god grunn også stilles når det gjelder nasjonalregnskapstall vurdert til markedspris for et enkelt år eller for kortere perioder.

Når en beregner slike tall, må det være fordi en tror det har mening å nytte markedsprisene som felles vurderingsgrunnlag for de kvanta av ulike varer og tjenester som står til disposisjon i en bestemt periode. Det kan være fordi en regner med at markedsprisene tilnærmet gir uttrykk for en relativ nytteverdiering av de ulike varer og tjenester, eller at de tilnærmet gir et mål for mengdene av reelle produksjonsressurser som er inkorporert i godene.

Men selv om dette skulle være holdbart når det gjelder markedsprisene for hvert enkelt år, vil vi stå overfor særlige problemer når vi ønsker å beregne volumtall for lengre perioder. Hvis de relative markedsprisene endres over tiden, betyr dette at det skjer endringer i selve vurderingsgrunnlaget. Tall uttrykt i faste priser, eller andre mer eller mindre kompliserte former for deflaterte tall, kan da bare oppfattes som tilnærmelser til den «riktige» volum-

utviklingen. Hvor gode eller dårlige slike tilnærmelser blir, vil avhenge av hvordan de relative prisene endrer seg og hvordan volumtallene i praksis blir beregnet.

Hvis de relative prisene gjennom hele perioden endres i samme retning, vil f. eks. volumtall uttrykt i et bestemt års priser bli stadig mer urealistiske jo lenger bort fra basisåret vi kommer. Svinger derimot de relative markedsprisene stort sett omkring et bestemt nivå, vil de systematiske feil i fastpristallene etter hvert som vi fjerner oss fra basisåret, ikke bli så alvorlige. En ytterligere komplikasjon ved volumtall for lengre perioder, er at selve volumbegrepet ofte kan bli av tvilsom mening. I perioder hvor det skjer store endringer i behovsstruktur eller produksjonsstruktur, kan dette lett bli tilfelle.

Det er en svakhet at vi i denne undersøkelsen bare har kunnet nytte volumtall uttrykt i et enkelt sett av faste priser. Normalt må vi vente å finne forskjellig volumutvikling i de økonomiske makrostørrelsene alt etter hvilket sett av faste priser eller, mer generelt, hvilken deflateringsmetode vi nytter. Hvis ikke alle vare- og tjenestekvanta endres i samme forhold, vil dette i regelen bli tilfelle. Det kan derfor synes tvilsomt bare å nytte tall uttrykt i 1938-priser som mål for volumendringene.

Å beregne deflaterte nasjonalregnskapstall i flere alternativer vil kreve meget arbeid. I alle fall ville det være tilfelle om vi, som i denne undersøkelsen, skulle ta sikte på å utføre fastprisberegningene like detaljert som beregningene i løpende priser. I praksis er dette den viktigste grunnen til at vi i denne undersøkelsen har nøyd oss med bare ett enkelt sett av volumtall. Når det akkurat er året 1938 som er valgt til prisbasis for volumberegningene, skyldes det at tidligere volumberegninger for store deler av perioden etter 1900 bygde på prisene i 1938. Ønsket om å kunne nytte samme prisbasis for hele nittifem-årsperioden, når vi bare skulle beregne ett sett med volumtall, gjorde det praktisk å nytte 1938-priser også ved beregningene for perioden 1865—1900.

Hvilken volumutvikling vi ville ha fått i de økonomiske størrelsene ved alternative valg av prisbasis, har en naturligvis ikke full oversikt over. Men for det private konsumet særskilt har en gjennomført en rekke fastprisberegninger med forskjellig prisbasis. Resultatene av disse beregningene tyder på at det i praksis betyr lite for volumutviklingen i det private konsumet om vi velger prisbasis tidlig i perioden, midt i perioden eller sent i perioden. I alle fall gjelder dette med den forholdsvis grove gruppering av konsumet som vi har hatt til rådighet i denne undersøkelsen.¹⁾ Den samme konklusjonen kan vi na-

¹ For perioden 1865—1900 finner vi følgende tall for de gjennomsnittlige årlige vekstene i det private konsumet, ved alternative valg av prisbasis:

1865-priser: 2,3	pst.	pr. år.	1910-priser: 2,1	pst.	pr. år.
1875-priser: 2,2	»	»	1913-priser: 2,1	»	»
1885-priser: 2,2	»	»	1929-priser: 2,1	»	»
1900-priser: 2,1	»	»	1938-priser: 2,1	»	»

turligvis ikke uten videre gjøre gjeldende for de øvrige deler av produksjonen som eksport, import og investering. Men fordi privat konsum utgjør en meget stor andel av nasjonalproduktet for de tidligere år (80—95 prosent), har vi et visst grunnlag for å si at det samme må gjelde hele produksjonen sett under ett. I det minste er det grunn til å tro at usikkerhet i tallene for samlet produksjon som følge av mangelfull statistikk, betyr mer enn den usikkerhet som følger med valget av et bestemt år som prisbasis for volumberegningene.

Kap. II. Befolkningsutviklingen.

1. Samlet folkemengde.

I tiden fra 1865 og fram til 1960 er den hjemmehørende folkemengden i Norge godt og vel fordoblet. Samlet folkemengde økte fra 1,7 mill. innbyggere i 1865 til ca. 3,6 mill. i 1960, og det gir en gjennomsnittlig veksthastighet på ca. 0,8 prosent pr. år.

Befolkningstilveksten viser stor variasjon fra periode til periode når en sammenlikner utviklingen over forholdsvis korte tidsrom, men noen bestemt tendens på lang sikt er det vanskelig å peke på. I de første tjuefem årene etter 1865 var befolkningsveksten svakere enn gjennomsnittlig, men det samme var tilfelle også i store deler av perioden mellom de to verdenskrigene. Etter den siste krigen har befolkningen økt raskere enn vanlig i det siste hundreåret, idet veksthastigheten gjennomsnittlig har ligget på rundt 1 prosent årlig.

Tabell 1. Hjemmehørende middelfolkemengde. Utvalgte år, 1865—1960. *Resident population. Selected years, 1865—1960.*

År Year	Hjemmehørende folke- mengde 1 000 <i>Resident popula- tion. In thou- sands</i>	Stigning mellom utvalgte år i pst. <i>Increase between selected years. In per cent</i>	Gj.sn. årlig vekstrate mellom utvalgte år i pst. <i>Average rates of growth between selected years. Percen- tage per annum</i>	År Year	Hjemmehørende folke- mengde 1 000 <i>Resident popula- tion. In thou- sands</i>	Stigning mellom utvalgte år i pst. <i>Increase between selected years. In per cent</i>	Gj.sn. årlig vekstrate mellom utvalgte år i pst. <i>Average rates of growth between selected years. Percen- tage per annum</i>
1865.....	1 690	.	.	1915.....	2 498	4,7	0,9
1870.....	1 735	2,7	0,5	1920.....	2 635	5,5	1,1
1875.....	1 803	3,9	0,8	1925.....	2 747	4,2	0,8
1880.....	1 919	6,4	1,2	1930.....	2 807	2,2	0,4
1885.....	1 944	1,3	0,3	1935.....	2 889	2,9	0,6
1890.....	1 997	2,7	0,5	1940.....	2 973	2,9	0,6
1895.....	2 083	4,3	0,8	1945.....	3 091	4,0	0,8
1900.....	2 230	7,0	1,4	1950.....	3 265	5,6	1,1
1905.....	2 309	3,5	0,7	1955.....	3 427	5,0	1,0
1910.....	2 384	3,2	0,6	1960.....	3 581	4,5	0,9

2. Befolkningstilvekst, fødselsoverskott og utvandring.

Når en skal analysere variasjoner i befolkningstilveksten fra periode til periode, kan det være nyttig å se på hvor meget de ulike endringsfaktorene som påvirker folkemengdens størrelse, har hatt å bety.

Det er karakteristisk for befolkningsutviklingen i Norge i de siste nittifem årene at det har vært stor forskjell mellom faktisk befolkningstilvekst og naturlig befolkningstilvekst eller fødselsoverskott. I hele perioden fram til begynnelsen av 1920-årene økte folkemengden mindre enn fødselsoverskottet i og for seg skulle tilsi. Nettutvandringen til andre land hadde et betydelig omfang, og i lange perioder av det forrige århundre la utvandringsoverskottet beslag på mer enn halvparten av den naturlige befolkningstilveksten. Variasjoner fra tid til annen i utvandringens størrelse fikk derfor meget å si for endringene i befolkningstilveksten i denne perioden. Etter 1920 har derimot den faktiske befolkningstilveksten først og fremst vært bestemt av størrelsen på fødselsoverskottet.

Den naturlige befolkningstilveksten var stort sett stabil fra 1865 og fram til århundreskiftet. Fødselsoverskottet lå i denne perioden gjennomgående på

Tabell 2. Fødselshyppighet, dødelighet og utvandringsoverskott. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1959. *Birth rates, mortality rates and net migration rates. Moving decade averages, 1865—1959.*

Tiårsperiode <i>Decade</i>	Tallet på fødte pr. 1 000 innb. <i>Births</i> <i>per</i> <i>thousand</i> <i>population</i>	Tallet på døde pr. 1 000 innb. <i>Deaths</i> <i>per</i> <i>thousand</i> <i>population</i>	Fødsels- overskott pr. 1 000 innb. <i>Natural</i> <i>increase</i> <i>per</i> <i>thousand</i> <i>population</i>	Ut- vandrings- overskott pr. 1 000 innb. <i>Net</i> <i>migration</i> <i>per</i> <i>thousand</i> <i>population</i>	Faktisk befolk- nings- tilvekst pr. 1 000 innb. <i>Increase</i> <i>in popula-</i> <i>tion per</i> <i>thousand</i> <i>population</i>
	1	2	3=1-2	4	3-4
1865—1874.....	30,1	17,3	12,8	6,3	6,5
1870—1879.....	30,8	17,1	13,7	3,8	9,9
1875—1884.....	31,3	17,1	14,2	6,8	7,4
1880—1889.....	30,8	16,9	13,9	10,0	3,9
1885—1894.....	30,4	17,1	13,3	6,7	6,6
1890—1899.....	30,1	16,5	13,6	2,8	10,8
1895—1904.....	28,8	14,8	14,0	3,6	10,4
1900—1909.....	27,8	14,4	13,4	6,5	6,9
1905—1914.....	26,0	13,7	12,3	4,7	7,6
1910—1919.....	24,7	13,9	10,8	2,0	8,8
1915—1924.....	23,8	13,1	10,7	1,0	9,7
1920—1929.....	21,0	11,5	9,5	2,9	6,6
1925—1934.....	17,3	10,8	6,5	1,4	5,1
1930—1939.....	15,7	10,3	5,4	— 0,3	5,7
1935—1944.....	16,7	10,4	6,3	— 0,2	6,5
1940—1949.....	19,5	10,0	9,5	0,3	9,2
1945—1954.....	19,8	9,0	10,8	0,4	10,4
1950—1959.....	18,4	8,7	9,7	0,4	9,3

mellom 1,4 og 1,3 prosent i året. Etter 1900 har fødselsoverskottet gått klart nedover, fordi fødselshyppigheten absolutt sett har avtatt sterkere enn dødeligheten. Særlig markert var dette fra midten av tjuårene og fram til den siste verdenskrig. I denne perioden var fødselshyppigheten uvanlig lav også sammenliknet med forholdene i perioden etterpå. Nedgangen i fødselsoverskottet etter århundreskiftet har funnet sted samtidig som både fødselshyppighet og dødelighet har avtatt. Dødeligheten viser stort sett jamn nedgang helt fra 1890-årene, mens nedgangen i fødselshyppigheten først satte inn noe senere. Relativt sett har dødeligheten avtatt sterkest i denne perioden. Mellom 1890 og 1960 sank dødeligheten med nesten 50 prosent, mens fødselshyppigheten bare gikk ned med om lag en tredjedel.

3. Befolkning i arbeidsdyktig alder.

I problemstillinger om økonomisk vekst vil endringer i befolkningens sammensetning etter alder være av stor interesse. Særlig vil utviklingen i den voksne eller arbeidsdyktige delen av befolkningen ha betydning når en drøfter mulighetene for vekst i produksjonen på lang sikt. Hvordan en i praksis skal avgrense den arbeidsdyktige delen av befolkningen, kan bare avgjøres konvensjonelt. I denne undersøkelsen har en valgt å ta befolkningen i aldersklassene 15—64 år som et mål for den arbeidsdyktige befolkningen.

Tabell 3. Middelfolkemengde i alt og befolkning i arbeidsdyktig alder. Utvalgte år, 1865—1960. *Total population and population of working age. Selected years, 1865—1960.*

År Year	Total folke- mengde i 1 000 <i>Total popu- lation. In thousands</i>	Herav i arbeids- dyktig alder 15—64 åri 1 000 <i>Of which of working age, 15—64 years. In thousands</i>	Prosentvis andel i arbeids- dyktig alder <i>Percentage share of population of working age</i>	År Year	Total folke- mengde i 1 000 <i>Total popu- lation. In thousands</i>	Herav i arbeids- dyktig alder 15—64 åri 1 000 <i>Of which of working age, 15—64 years. In thousands</i>	Prosentvis andel i arbeids- dyktig alder <i>Percentage share of population of working age</i>
1865.....	1 690	977	57,8	1915.....	2 498	1 471	57,5
1870.....	1 735	1 015	58,5	1920.....	2 635	1 587	60,3
1875.....	1 803	1 075	59,6	1925.....	2 747	1 679	61,1
1880.....	1 919	1 143	59,6	1930.....	2 807	1 770	63,1
1885.....	1 944	1 135	58,3	1935.....	2 889	1 916	66,3
1890.....	1 997	1 137	56,9	1940.....	2 973	2 055	69,1
1895.....	2 083	1 183	56,8	1945.....	3 091	2 125	68,7
1900.....	2 230	1 270	56,9	1950.....	3 265	2 161	66,1
1905.....	2 309	1 313	56,9	1955.....	3 427	2 202	64,3
1910.....	2 384	1 369	57,4	1960.....	3 581	2 266	63,3

I de siste nittifem årene har den arbeidsdyktige befolkningen gjennomgående økt sterkere enn hele befolkningen. For den arbeidsdyktige befolkningen finner vi en årlig vekstrate på 0,9 prosent som gjennomsnitt for hele perioden. Denne utviklingen har ikke foregått jamt. Det er særlig i tiden fra omkring 1915 og fram til den siste verdenskrigen at den arbeidsdyktige befolkningen har økt raskere enn hele befolkningen. Etter 1940 har utviklingen gått i motsatt retning. Det samme var tilfelle også i perioden mellom 1880 og 1895. I disse årene var nedgangen i den arbeidsdyktige andelen av befolkningen forholdsvis sterk. Mens hele befolkningen økte med ca. 5 prosent mellom 1880 og 1890, sank den arbeidsdyktige befolkningen med 1 prosent. Denne utviklingen i 1880-årene hang sammen med den rekordartet høye utvandringen, som i første rekke reduserte befolkningen i de arbeidsdyktige aldersklassene. Samtidig som den arbeidsdyktige befolkningen sluttet å vokse, var dette tiåret ellers preget av økonomisk stagnasjon, noe vi skal komme mer utførlig tilbake til i et senere kapittel.

Tallene for arbeidsdyktig befolkning i tabell 3 er ikke påvirket av mulige endringer over tiden i de ulike aldersgruppernes faktiske arbeidsevne. I praksis kan vi derfor gå ut fra at tallene undervurderer veksten i befolkningens virkelige arbeidspotensial. Bedre helsetilstand i sin alminnelighet og gunstigere ernæringsforhold har etter hvert sikkert ført til bedre fysisk standard og dermed til større gjennomsnittlig arbeidsevne i den voksne befolkningen.

4. Endringene i yrkeshyppigheten.

Det vil alltid være en stor del av den arbeidsdyktige befolkningen som ikke bidrar direkte til produksjonens størrelse slik den blir målt ved nasjonalproduktet. Størst betydning har dette forholdet for kvinner i arbeidsdyktig alder. En meget stor del av den kvinnelige befolkningen mellom 15 og 64 år har nemlig ikke noe yrke utenom husarbeidet i sine egne hjem. Men ellers vil det både blant arbeidsdyktige menn og arbeidsdyktige kvinner være mange som ikke er yrkesaktive, fordi de blir forsørget av andre eller helt ut lever av egen formue eller pensjon.

På den annen side vil det i befolkningen over 64 år være mange som deltar i arbeidslivet uten at de kommer med blant den arbeidsdyktige befolkningen slik vi har valgt å avgrense den.

I dette avsnittet skal vi se litt nærmere på hvordan yrkeshyppigheten for den voksne befolkningen har utviklet seg i de siste nittifem årene.

Fra 1865 og fram til århundreskiftet steg yrkeshyppigheten både for menn og kvinner over 64 år. Det ligger nær å forklare denne økingen som et resultat av stigende levealder og dermed større yrkesførhet i de eldre aldersklassene. Etter 1900 har det vært betydelig nedgang i yrkeshyppigheten for befolkningen over 64 år, samtidig som den gjennomsnittlige levealderen har fortsatt

Tabell 4. Yrkeshyppighet i prosent særskilt for menn og kvinner over 64 år og i alderen 15—64 år. Utvalgte år, 1865—1960. *Ratio of economically active population to total population. Percentage shares for men and women of working age and above the age of 64 years. Selected years, 1865—1960.*

	1865	1875	1890	1900	1910	1920	1930	1946	1950	1960
Menn Males										
over 64 år <i>above 64 years of age</i>	50,2	50,5	60,7	60,7	58,6	56,5	46,8	48,3	41,8	38,9
15—64 år <i>15—64 years of age</i>	95,0	94,9	94,1	94,1	93,0	94,0	93,1	91,3	92,5	89,7
Kvinner Females										
over 64 år <i>above 64 years of age</i>	14,8	15,9	17,3	18,0	17,4	14,0	12,8	10,6	8,6	7,6
15—64 år <i>15—64 years of age</i>	34,0	36,5	37,0	37,7	35,2	33,8	32,4	29,4	28,7	27,0

å stige. Det er grunn til å tro at det er den sterke stigningen i realinntekt pr. innbygger, sammen med innføringen av sosiale trygdeordninger i den siste delen av perioden, som har bidratt til denne utviklingen.

For arbeidsdyktige menn endret yrkeshyppigheten seg lite fram til 1930, men senere viser tallene en klart synkende tendens. For kvinner i aldersgruppen 15—64 år har utviklingen vært mer ujamn. Fram til århundreskiftet steg yrkeshyppigheten ganske svakt, men etter 1900 har det vært betydelig nedgang. Etter 1930 kan dette for en del henge sammen med at tallet på gifte kvinner har økt sterkt, men ellers er det sikkert nødvendig å søke også etter andre forklaringer. Både for menn og kvinner må en således regne med at den økte utdanningshyppigheten slår ut i tallene.

Tabell 5. Gifte kvinner i arbeidsdyktig alder (15—64 år) og yrkeshyppighet for gifte kvinner i alt. Utvalgte år, 1865—1960. *Married women of working age (15—64 years) and married women in the labour force. Selected years, 1865—1960.*

	1865	1875	1890	1900	1910	1920	1930	1946	1950	1960
Kvinner i arbeidsdyktig alder (i 1 000) <i>Female population of working age (in thousands) . . .</i>	505,0	560,7	606,0	673,0	729,1	831,5	918,2	1 086,4	1 087,8	1 130,4
Av disse gifte kvinner (i pst.) <i>Of which married women (in per cent) . . .</i>	50,4	46,4	48,6	48,3	47,4	46,8	47,2	55,1	60,4	66,7
Gifte kvinner i alt (i 1 000) <i>Married women in total (in thousands)</i>	275,5	292,2	326,2	359,3	382,3	428,1	476,2	655,1	717,9	834,2
Av disse med eget yrke (i pst.) <i>Of which in the labour force (in per cent)</i>	¹	2,1	3,8	4,7	4,0	2,1	3,1	3,9	5,4	9,5

¹ For 1865 er det ikke mulig å gi noe pålitelig tall. *No figure available.*

5. Veksten i yrkesbefolkningen.

Tallet på yrkesaktive er antakelig det beste mål som er mulig å skaffe for utviklingen i mengden av arbeidsinnsats over en så lang periode som nittifem år. Helt tilfredsstillende er ikke dette målet verken på kort eller lang sikt.

På kort sikt vil endringer i tallet på arbeidsløse kunne bety meget for den samlede mengden av arbeidsinnsats, og slike endringer får vi ikke registrert gjennom tallene for yrkesbefolkningen. Beregningene over størrelsen av yrkesbefolkningen bygger på de ti-årige folketellingene, og her blir arbeidsløse tatt med under sitt vanlige yrke. Det finnes ellers i tiden før århundreskiftet lite materiale til å foreta korreksjoner for tallet på arbeidsløse.

Tabell 6. Middelfolkemengde, arbeidsdyktig befolkning i alderen 15—64 år og yrkesbefolkning. Utvalgte år, 1865—1960.
Total population, population of working age 15—64 years and labour force. Selected years, 1865—1960.

År Year	Befolkning i alt i 1 000 <i>Total population in thousands</i>	Arbeids- dyktig befolkning i 1 000 <i>Population of working age. In thousands</i>	Yrkes- befolkning i 1 000 <i>Labour force in thousands</i>	Yrkes- befolkning i pst. av hele befolkningen <i>Labour force in percentage of total population</i>	Yrkes- befolkning i pst. av arbeidsdyktig befolkning <i>Labour force in percentage of population of working age</i>
1865.....	1 690	977	654	38,7	66,9
1870.....	1 735	1 015	684	39,4	67,4
1875.....	1 803	1 075	731	40,6	68,0
1880.....	1 919	1 143	779	40,6	68,2
1885.....	1 944	1 135	775	39,9	68,3
1890.....	1 997	1 137	781	39,1	68,7
1895.....	2 083	1 183	818	39,3	69,2
1900.....	2 230	1 270	883	39,6	69,5
1905.....	2 309	1 313	897	38,9	68,3
1910.....	2 384	1 369	920	38,6	67,2
1915.....	2 498	1 471	984	39,4	66,9
1920.....	2 635	1 587	1 062	40,3	66,9
1925.....	2 747	1 679	1 111	40,5	66,2
1930.....	2 807	1 770	1 158	41,3	65,4
1935.....	2 889	1 916	1 242	43,0	64,8
1940.....	2 973	2 055	1 323	44,5	64,3
1946.....	3 127	2 139	1 362	43,6	63,6
1950.....	3 265	2 161	1 388	42,5	64,2
1955.....	3 427	2 202	1 391	40,6	63,2
1960.....	3 581	2 266	1 409	39,3	62,2

På lang sikt er det særlig endringene i tallet på utførte timeverk pr. syssel-satt som gjør yrkesbefolkningen til et usikkert mål for den samlede arbeidsinnsatsen. I løpet av de siste nittifem årene vet vi at det har vært betydelig nedgang i den normale arbeidstiden pr. dag eller pr. uke. Men samtidig har det innenfor mange næringer vært en tendens til mer kontinuerlig drift gjen-

nom hele året. Hvordan disse to faktorene har virket sammenlagt, kan vi ikke si sikkert, men det er mest sannsynlig at tallet på utførte timeverk pr. syssel-satt har gått tilbake, regnet på årsbasis, særlig i tiden etter århundreskiftet. Hvis dette er riktig, vil veksten i yrkesbefolkningen i noen grad overvurdere veksten i den samlede mengden av arbeidsinnsats.¹⁾

Siden 1865 har veksten i yrkesbefolkningen gjennomsnittlig vært noe sterkere enn veksten i hele befolkningen. Den gjennomsnittlige veksthastighet i yrkesbefolkningen har vært 0,9 prosent årlig mot som tidligere nevnt 0,8 prosent for befolkningen samlet. I enkelte perioder har imidlertid forskjellen mellom vekstratene vært betydelig større.

Det er to perioder som utmerker seg med særlig rask vekst i yrkesbefolkningen sammenliknet med veksten i hele befolkningen. I de første femten årene etter 1865 steg yrkesbefolkningen med 1,2 prosent årlig mot bare 0,8 prosent for befolkningen samlet. Mellom 1910 og 1940 var de tilsvarende vekstratene henholdsvis 1,2 prosent og 0,7 prosent. I begge disse periodene økte den arbeidsdyktige befolkningens andel sterkt, og i den første perioden var det også en viss stigning i yrkeshyppigheten.

Forutsetningene for rask vekst i produksjonen pr. innbygger var således i en viss forstand gunstige i begge disse periodene. En slik vekst var nemlig mulig selv uten noen stigning i arbeidsproduktiviteten (produksjonen pr. syssel-satt). På samme måte kan vi si at forutsetningene for økonomisk vekst var mindre gunstige i tiåret mellom 1880 og 1890 og i tiden etter den siste verdenskrig. Veksten i yrkesbefolkningen var da svakere enn den samlede befolknings-tilveksten. I 1880-årene økte befolkningen med om lag en halv prosent i året samtidig som yrkesbefolkningen stort sett stagnerte. Etter 1946 har folkemengden totalt økt i gjennomsnitt med 1 prosent pr. år, mens den årlige økningen i yrkesbefolkningen bare har vært på mellom 0,2 til 0,3 prosent. Forholdet bør holdes i erindring til vi i senere kapitler skal diskutere veksten i produksjon og privat konsum pr. innbygger.

Kap. III. Veksten i kapitalutstyret.

1. Realkapitalbegrepet.

Et typisk trekk ved den økonomiske utviklingen i mange land i de siste hundre årene har vært en stadig mer omfattende anvendelse av realkapital i produksjonen. Når en skal forsøke å beskrive denne utviklingen i tall, møter

¹ Det er her ikke tatt noe hensyn til at kvaliteten av arbeidsinnsatsen kan ha økt f. eks. som følge av gjennomgående bedre utdannelse.

en to hovedproblemer. Ett av problemene gjelder definisjonen av realkapitalbegrepet. Det andre og kanskje vanskeligste problemet består i å finne fram til en fornuftig felles måleenhet for ulike typer av kapitalutstyr.

I denne undersøkelsen har en i prinsippet valgt å la realkapitalbegrepet omfatte alle produserte varige realobjekter som nyttes i private og offentlige bedrifter, samt boliger og alle slags sivile offentlige bygninger og anlegg. Som varige er regnet alle realobjekter med en antatt levetid på et år og mer. Skog og grunn inntar på mange måter samme stilling i produksjonen som produsert realkapital, men en har her valgt å holde disse produksjonsfaktorene utenfor realkapitalbegrepet. På grunn av manglende statistikk har en dessuten vært nødt til å holde varelager og husdyrbestand utenfor realkapitalberegningene.

Som felles måleenhet for realkapital av forskjellig slag er nyttet produksjonskostnadene for ulike typer av kapitalutstyr. Ved beregningen av tall i løpende priser er de aktuelle gjenanskaffelseskostnadene lagt til grunn. Volumtall er beregnet ved å deflatere tallene i løpende priser med indekser som gir uttrykk for endringene i produksjonskostnadene for kapitalvarer. I prinsippet skulle dette føre til volumtall for realkapitalen som gir uttrykk for den mengde reelle produksjonsressurser som er inkorporert i kapitalutstyret.

Vi må regne med at det etter hvert har blitt mulig å framstille økonomisk sett mer effektive kapitalobjekter med gitte reelle produksjonskostnader. Vårt kapitalbegrep vil derfor ikke være noe mål for veksten i kapitalutstyrets produksjonskapasitet. Dette bør en være merksam på når en i neste kapittel skal undersøke sammenhengen mellom veksten i produksjonen og veksten i realkapitalen.

Endringer i kapitalutstyrets alderssammensetning vil kunne påvirke verdien av realkapitalen over tiden, målt i faste priser, selv om tallet på kapitalobjekter av forskjellig slag ikke endres. Grunnen til dette er at vi har valgt å nytte nedskrevne gjenanskaffelseskostnader, og ikke gjenanskaffelseskostnader for realkapitalen som ny, ved vurderingen av delvis nedslitte kapitalobjekter. Som nedskrivningsprinsipp er valgt konstant nedskrivning pr. år gjennom hele levetiden. Hvis det er slik at graden av nedslitning har forholdsvis lite å si for kapitalutstyrets produksjonsevne på kort sikt, vil våre kapitaltall relativt sett overvurdere kapitalens øyeblikkelige produksjonskapasitet i perioder da kapitalens gjennomsnittsalder er uvanlig lav. Det motsatte vil være tilfelle i perioder med meget høy gjennomsnittsalder og dermed relativt sterkt nedslitt kapitalutstyr.

De kapitaltallene som er nyttet i denne undersøkelsen, skal i prinsippet gi uttrykk for den eksisterende kapitalmengden. Hvis det fra tid til annen finner sted endringer i den andel av realkapitalen som faktisk er i bruk, vil tallene derfor gi et dårlig mål for endringene i kapitalinnsats i produksjonen. Særlig på kort sikt kan slike endringer få stor betydning for den faktiske kapitalinnsatsen.

2. Veksten i realkapitalen.

Mellom 1865 og 1960 økte verdien av realkapitalutstyret, målt i 1938-priser, med gjennomsnittlig 2,3 prosent pr. år. Selv med forholdsvis stor feilmargin tyder dette anslaget på rask vekst i kapitalinnsatsen. I gjennomsnitt svarer en vekstrate av denne størrelse til fordobling av kapitalvolumet mer enn tre ganger i løpet av hundre år.

Som vi kunne vente har det vært en del variasjon i realkapitalens vekst fra periode til periode, men i store trekk kan vi si at veksten har foregått meget jamt. I tabellen nedenfor er det valgt ut en del år nettopp med sikte på å få fram store endringer i veksthastighet fra periode til periode. Resultatet blir likevel over lange perioder forholdsvis stabile årlige vekstrater på et nivå omkring 2 prosent. Tiden etter 1939 markerer et klart unntak fra denne regelen. I de første etterkrigsårene var utviklingen i realkapitalvolumet naturlig nok sterkt påvirket av den kraftige reduksjonen i kapitalen som fant sted under den siste verdenskrigen. Tapet av realkapital under krigen var, som vi ser, alt tatt igjen ved utgangen av 1949, og i årene etterpå har kapitalvolumet økt raskere enn i noen annen periode i de siste nittifem årene.

Når en skal vurdere veksten i realkapitalen etter 1939, er det viktig å være

Tabell 7. Fast realkapital¹ i alt og pr. yrkesaktiv. Absolutte tall i 1938-priser og årlige vekstrater. Utvalgte år, 1865—1960. *Fixed real capital in total and per person of labour force. Absolute figures in 1938 prices and annual rates of growth. Selected years, 1865—1960.*

År Year	Fast real- kapital i alt. Mill. kr. <i>Total fixed real capital. Million of kroner</i>	Gj.sn. årlig vekst i pst. mellom utvalgte år <i>Average annual rates of growth between selected years. Percentage per annum</i>	Fast real- kapital pr. yrkesaktiv. Kr. <i>Fixed real capital per person of labour force. Kroner</i>	Gj.sn. årlig vekst i pst. mellom utvalgte år <i>Average annual rates of growth between selected years. Percentage per annum</i>
1865.....	3 890	.	5 950	.
1871.....	4 239	1,6	6 131	0,5
1877.....	4 884	2,3	6 509	1,0
1887.....	5 716	1,6	7 347	1,3
1899.....	7 348	2,1	8 430	1,2
1905.....	8 173	1,7	9 111	1,3
1916.....	10 998	2,8	11 005	1,7
1926.....	13 619	2,2	12 145	1,0
1930.....	15 050	2,5	12 995	1,7
1935.....	16 344	1,6	13 164	0,3
1939.....	18 874	3,7	14 422	2,3
1949.....	20 375	0,8	14 743	0,2
1955.....	27 389	5,1	19 676	4,9
1960.....	33 807	4,3	23 994	4,1

¹ Omfatter ikke jord, skog og husdyrbestand. *Land, forests and livestock not included.*

klar over at endringer i realkapitalens alderssammensetning har betydd meget i denne perioden. Kapitalreduksjonen under den siste krigen skyldtes ikke bare at realkapital ble ødelagt, men hadde også sammenheng med at kapitalutstyrets gjennomsnittsalder steg. Den uvanlig sterke veksten i realkapitalen i etterkrigsårene skyldes også for en stor del endringer i kapitalutstyrets aldersstruktur. Med utgangspunkt i et sterkt nedslitt kapitalutstyr like etter krigen har sikkert den store investering i årene etterpå ført til at kapitalutstyrets gjennomsnittlige alder har avtatt.

Den forholdsvis jamne veksten i realkapitalen kommer enda tydeligere fram når vi ser på de femårige vekstratene som er beregnet ut fra bevegelige tiårsgjennomsnitt av realkapitaltallene.

Tabell 8. Fast realkapital i alt og pr. yrkesaktiv. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. Absolutte tall i 1938-priser og femårige vekstrater basert på tiårsgjennomsnitt. *Fixed real capital in total and per person of labour force. Moving decade averages, 1865—1960. Absolute figures in 1938 prices and quinquennial rates of growth based on decade averages.*

Tiårsperiode Decade	Realkapital i alt. Mill. kr. <i>Total real capital. Million of kroner</i>	Prosentvis vekst mellom tiårs- gjennom- snitt <i>Percentage increase between decade averages</i>	Realkapital pr. yrkesaktiv. Kr. <i>Real capital per person of labour force. Kroner</i>	Prosentvis vekst mellom tiårs- gjennom- snitt <i>Percentage increase between decade averages</i>	Prosentvis vekst i yrkes- befolkning fra fore- gående ti- årsperiode <i>Percentage increase in labour force between decade averages</i>
1865—1874.....	4 170	.	6 102	.	.
1870—1879.....	4 597	10,2	6 327	3,7	6,3
1875—1884.....	5 094	10,8	6 671	5,4	5,1
1880—1889.....	5 529	8,5	7 129	6,9	1,6
1885—1894.....	5 998	8,5	7 645	7,2	1,1
1890—1899.....	6 615	10,3	8 076	5,6	4,3
1895—1904.....	7 390	11,7	8 502	5,3	6,1
1900—1909.....	8 154	10,3	9 078	6,8	3,4
1905—1914.....	9 084	11,4	9 831	8,3	2,8
1910—1919.....	10 448	15,0	10 657	8,4	6,0
1915—1924.....	11 959	14,4	11 378	6,8	7,3
1920—1929.....	13 308	11,2	12 014	5,6	5,4
1925—1934.....	14 720	10,6	12 683	5,6	4,7
1930—1939.....	16 534	12,4	13 400	5,7	6,3
1946—1955.....	22 076	¹ 33,5	15 986	¹ 19,3	¹ 11,9
1951—1960.....	28 052	27,1	20 138	26,0	0,9

¹ Disse vekstratene som dekker en 16-årsperiode er ikke sammenliknbare med de femårige ratene ellers i tabellen. *Covering a period of sixteen years, these rates of increase are not directly comparable to the other quinquennial rates of increase in the table.*

En viss utvikling i retning av stigende vekstrater synes å ha gjort seg gjeldende, men tendensen er ikke særlig markert. Mer iøynefallende enn tendensen til stigning er for øvrig avvikene fra den «normale» vekstraten i tre perioder. I perioden fra omkring 1880 til 1890 økte realkapitalen lite. Mellom 1910 og 1920 og i 1950-årene steg derimot kapitalvolumet betydelig raskere enn gjennomsnittlig for de siste nitti årene.

3. Sammensetningen av realkapitalen.

Realkapitalens sammensetning har endret seg betydelig siden 1865.

Realkapital i bygninger og anlegg viser jamn relativ tilbakegang gjennom hele perioden. Andelen av maskiner og transportmidler inklusive skip har økt tilsvarende. I tiåret 1865—1874 utgjorde realkapitalen i bygninger og anlegg

Tabell 9. Sammensetningen av den faste realkapitalen. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. Tall i 1938-priser. *Composition of fixed real capital. Moving decade averages, 1865—1960. Figures in 1938 prices.*

Tiårsperiode <i>Decade</i>	Fast real-kapital i alt. Mill. kr. <i>Total fixed real capital. Mill. of kroner</i>	Realkapital i bygninger og anlegg i alt. Mill. kr. <i>Buildings and constructions. Mill. of kroner</i>	Realkapital i maskiner og transportmidler inkl. skip. Mill. kr. <i>Machinery and transportation equipment incl. ships and boats. Mill. of kroner</i>	Prosentvis fordeling. Fast realkapital i alt = 100 <i>Percentage distribution. Total fixed real capital = 100</i>	
				Bygninger og anlegg i alt <i>Buildings and constructions</i>	Maskiner og transportmidler inkl. skip <i>Machinery and transportation equipment incl. ships and boats</i>
	1	2	3=1—2	4	5
1865—1874.....	4 170	3 837	333	92,0	8,0
1870—1879.....	4 597	4 176	421	90,8	9,2
1875—1884.....	5 094	4 590	504	90,1	9,9
1880—1889.....	5 529	4 963	566	89,8	10,2
1885—1894.....	5 998	5 341	657	89,0	11,0
1890—1899.....	6 615	5 825	790	88,1	11,9
1895—1904.....	7 390	6 441	949	87,2	12,8
1900—1909.....	8 154	7 032	1 122	86,2	13,8
1905—1914.....	9 082	7 713	1 369	84,9	15,1
1910—1919.....	10 448	8 805	1 643	84,2	15,8
1915—1924.....	11 959	10 078	1 881	84,2	15,8
1920—1929.....	13 308	11 157	2 151	83,8	16,2
1925—1934.....	14 720	12 137	2 583	82,4	17,6
1930—1939.....	16 543	13 417	3 126	81,1	18,9
1946—1955.....	22 076	17 227	4 849	78,0	22,0
1951—1960.....	28 052	20 893	7 159	74,5	25,5

hele 92 prosent av realkapital i alt. For perioden 1951—1960 var andelen sun-
ket til rundt 75 prosent.

Den relativt sterkere veksten for maskiner og transportmidler gir seg ty-
delige utslag også i de gjennomsnittlige vekstratene. Siden 1865 har byg-
nings- og anleggskapitalen i gjennomsnitt økt med 2,0 prosent i året. Den
tilsvarende vekstraten for maskiner og transportmidler er 3,8 prosent.

Tabell 10. Sammensetningen av den faste realkapitalen. Absolutte
tall i 1938-priser og prosentvis fordeling. Utvalgte år,
1865—1960. *Composition of fixed real capital. Absolute figures in
1938 prices and percentage distribution. Selected years, 1865—1960.*

	1864	1899	1939	1953	1960
Absolutte tall: Absolute figures:					
Kapital i offentlige og private bedrifter i alt <i>Real capital in private and public enter- prises</i>	1 560	3 230	10 180	14 064	19 716
a) Bygninger og anlegg <i>Buildings and constructions</i>	1 300	2 282	6 328	8 260	10 320
b) Maskiner og transportmidler inkl. skip <i>Machinery, transportation equipment incl. ships and boats</i>	260	948	3 852	5 804	9 396
Boligkapital og offentlig konsumkapital i alt <i>Real capital in dwellings and general government fixed assets</i>	2 271	4 118	8 692	10 682	14 091
a) Boliger <i>Dwellings</i>	1 613	3 066	6 200	7 282	9 200
b) Offentlig konsumkapital <i>General government fixed assets</i>	658	1 052	2 492	13 400	14 891
Fast realkapital i alt <i>Total fixed real capital</i>	3 831	7 348	18 872	24 746	33 807
Prosentvis fordeling: Percentage distribution:					
Kapital i offentlige og private bedrifter i alt <i>Real capital in private and public enter- prises</i>	40,7	44,0	53,9	56,8	58,3
a) Bygninger og anlegg <i>Buildings and constructions</i>	33,9	31,1	33,5	33,4	30,5
b) Maskiner og transportmidler inkl. skip <i>Machinery, transportation equipment incl. ships and boats</i>	6,8	12,9	20,4	23,4	27,8
Boligkapital og offentlig konsumkapital i alt <i>Real capital in dwellings and general government fixed assets</i>	59,3	56,0	46,1	43,2	41,7
a) Boliger <i>Dwellings</i>	42,1	41,7	32,9	29,5	27,2
b) Offentlig konsumkapital <i>General government fixed assets</i>	17,2	14,3	13,2	13,7	14,5
Fast realkapital i alt <i>Total fixed real capital</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Omfatter også realkapital i biler, maskiner og utstyr i offentlig administrasjon. *Real capital in machinery and transportation equipment of general government included.*

Innenfor gruppen bygninger og anlegg har det også skjedd store forskyvninger.

Boligkapitalen og den offentlige konsumkapitalen har økt mindre enn bygnings- og anleggskapitalen i private og offentlige bedrifter. For de gjennomsnittlige årlige vekstratene får vi henholdsvis 1,9 prosent og 2,2 prosent. Veksten i bedriftenes samlede realkapital er forholdsvis enda sterkere. Regner vi maskiner og transportmidler med, har denne delen av realkapitalen alt i alt økt med 2,7 prosent i året.

Sammensetningen av realkapitalen har stort sett endret seg i retninger som virker umiddelbart rimelige. Når samlet produksjon og konsum øker, er det grunn til å vente at tjenesteytingen fra boliger øker i noe svakere tempo. Som følge av tekniske framskritt i boligproduksjonen kan vi også regne med at tjenesteytingen fra boliger stiger raskere enn boligkapitalen. Hvis ikke kapitalinnsatsen pr. produktenhet samtidig synker vesentlig sterkere i næringslivet ellers sett under ett, må dette føre til at boligkapitalens andel av samlet realkapital går ned.

Den offentlige konsumkapitalens andel har også blitt mindre, og det har skjedd samtidig med at den sivile offentlige tjenesteytingen har økt raskere enn produksjonen totalt. Når dette har vært mulig, må det skyldes at større offentlig tjenesteyting etter hvert har ført til mer intensiv utnyttelse av den offentlige konsumkapitalen. Kapitalinnsatsen pr. produktenhet må med andre ord ha avtatt sterkere i denne virksomheten enn i næringslivet sett under ett.

Det er flere grunner til å vente at bedriftenes realkapital i maskiner og transportmidler skulle øke raskere enn bygnings- og anleggskapitalen. Den tekniske utviklingen har ført til relativt større innsats av maskiner og transportmidler i mange næringer. Samtidig har mange av de næringene som har en forholdsvis stor andel av sin realkapital i maskiner og transportmidler ekspandert relativt sterkt. Industri, skipsfart og landeveistransport er eksempler på slike næringer.

4. Realkapital og sysselsetting.

Utviklingen i retning av større kapitalinnsats i produksjonen kommer tydelig fram når vi sammenlikner veksten i realkapitalen med veksten i yrkesbefolkningen. (tab. 8). Det forhold at kapitalmengden pr. yrkesaktiv er mer enn tredoblet i de siste nittifem årene, gir et sterkt inntrykk av at produksjonen etter hvert har blitt mer omveispregget.

Vekstratene for realkapital pr. yrkesaktiv viser større variasjon på kort sikt enn de tilsvarende vekstratene for realkapitalen totalt. Dette henger sammen med at veksten i realkapitalen har vært meget jamn, mens veksten i yrkesbefolkningen viser store variasjoner på kort sikt. De femårige vekstratene

som er beregnet ut fra bevegelige tiårsgjennomsnitt, gir derimot stort sett det samme inntrykk av jamn vekst som vi finner for realkapitalen totalt.

Siden 1865 har den årlige veksthastigheten for realkapitalen pr. yrkesaktiv i gjennomsnitt vært 1,5 prosent. Ser vi på de femårige vekstratene i tabell 8, finner vi bare tre perioder med raskere vekst. I den ene perioden, fra omkring 1880 til 1890, steg kapitalen pr. yrkesaktiv raskere enn vanlig fordi veksten i yrkesbefolkningen stoppet opp. I tiåret etter 1905 var veksten i kapitalen pr. yrkesaktiv også forholdsvis sterk, men i denne perioden var det særlig den raske veksten i kapitalvolumet som slo ut. Den uvanlig sterke økingen i realkapitalen pr. yrkesaktiv i 1950-årene skyldes en kombinasjon av sterk vekst i kapitalvolumet og svak tilvekst i yrkesbefolkningen.

Noen tydelig sammenheng mellom veksten i yrkesbefolkningen og veksten i realkapital pr. yrkesaktiv er det vanskelig å påvise i de tall som er beregnet. Realkapitalen pr. yrkesaktiv har riktignok som regel økt forholdsvis sterkt i perioder med liten vekst i yrkesbefolkningen. Men det er også flere eksempler på at kapitalen pr. yrkesaktiv har økt sterkt samtidig som veksten i yrkesbefolkningen har vært betydelig.

Kap. IV. Produksjonsutviklingen.

1. Nasjonalprodukt tall som mål for samlet produksjon.

Som uttrykk for volumet av den samlede produksjonen har en i denne undersøkelsen nyttet tall i faste priser dels for bruttonasjonalproduktet, dels for nettonasjonalproduktet. Fordelen ved slike samleuttrykk er at de gir et felles mål for resultatet av all økonomisk virksomhet som etter definisjon regnes som produksjon. Gjennom nasjonalprodukt tallene får vi også eliminert dobbelttelling, idet bare de såkalte sluttleveringene, dvs. leveringer av varer og tjenester til konsum, investering og eksport, regnes med.

Hvor godt egnet tall for nasjonalproduktet målt i faste priser er som uttrykk for volumet av den samlede produksjonen i samfunnet, vil bl.a. avhenge av hvordan begrepet produksjon blir avgrenset i nasjonalregnskapet. Som hovedregel gjelder at produksjonsbegrepet i det norske nasjonalregnskapet refererer til markedsøkonomien. Unntaksvis kommer det med også leveranser av varer og tjenester som ikke markedsføres. For leveranser til konsum gjelder dette produsentenes forbruk av egen produksjon i næringene jordbruk, skogbruk og fiske og tjenesteyting av egne boliger. Av investeringsvirksomhet kommer eget arbeid i forbindelse med bygging og reparasjon av boliger og ellers alt investeringsarbeid utført av bedriftenes egne produksjonsfaktorer med. Produksjon innenfor husholdningene med sikte på å tilfredsstille familiens egne behov er derimot ikke med i tallene for nasjonalproduktet. De viktigste postene i denne sammenheng er tjenesteytingen fra husmødre og familiemedlemmer ellers, samt foredlingsvirksomhet i husholdningene for så vidt

angår matvarer, bekledningsgjenstander og innbo. Det er grunn til å tro at slik produksjon i en viss utstrekning er blitt flyttet over fra husholdningene til markedsøkonomien etter som denne har tiltatt i relativ betydning.¹⁾ Tallene for nasjonalproduktet vil derfor ha en tendens til å overvurdere veksten i den samlede produksjonen over tiden.

2. Vekstperioder og stagnasjonsperioder.

I tabellene 11 og 12 nedenfor er gitt tall for brutto- og nettonasjonalprodukt i alt, og for bruttonasjonalproduktet pr. innbygger og pr. yrkesaktiv. De år som er tatt med i tabellene, er stort sett valgt ut med sikte på å få fram

Tabell 11. Brutto- og nettonasjonalproduktet. Absolutte tall og prosentvis vekst. Utvalgte år, 1865—1960. *Gross and net domestic product. Absolute figures and percentage rates of growth. Selected years, 1865—1960.*

År Year	Løpende priser. Absolutte tall. Mill. kr. <i>Current prices. Absolute figures. Mill. of kroner</i>		1938-priser. Absolutte tall. Mill. kr. <i>1938 prices. Absolute figures. Mill. of kroner</i>		Prosentvis årlig vekst for tall i 1938-priser mellom utvalgte år <i>Average rates of growth between selected years. Figures in 1938 prices. Percentage per annum</i>	
	Brutto- nasjonal- produkt <i>Gross domestic product</i>	Netto- nasjonal- produkt <i>Net domestic product</i>	Brutto- nasjonal- produkt <i>Gross domestic product</i>	Netto- nasjonal- produkt <i>Net domestic product</i>	Brutto- nasjonal- produkt <i>Gross domestic product</i>	Netto- nasjonal- produkt <i>Net domestic product</i>
1865.....	480	438	1 040	946		
1871.....	562	513	1 141	1 031	1,6	1,4
1877.....	797	720	1 413	1 279	3,6	3,6
1887.....	659	591	1 463	1 300	0,3	0,2
1899.....	1 065	948	2 056	1 835	2,9	2,9
1905.....	1 106	978	2 112	1 857	0,4	0,2
1916.....	3 871	3 443	3 252	2 866	4,0	4,0
1926.....	4 646	4 071	3 753	3 239	1,4	1,3
1930.....	4 377	3 877	4 746	4 148	6,1	6,4
1935.....	4 362	3 818	5 114	4 440	1,5	1,4
1939.....	6 253	5 414	6 110	5 310	4,6	4,6
1949.....	14 917	12 152	7 704	6 620	2,3	2,2
1955.....	26 376	21 305	9 686	8 269	3,9	3,8
1960.....	36 101	28 337	11 675	9 764	3,8	3,4

¹ Grove beregninger som er utført tyder på at bruttonasjonalproduktet i 1865 som følge av dette ikke kan være «undervurdert» med mer enn ca. 2—3 prosent. For den gjennomsnittlige vekstraten over hele den perioden undersøkelsen gjelder, kan derfor forholdet ikke ha spilt noen stor rolle.

Tabell 12. Bruttonasjonalprodukt i faste priser totalt, pr. innbygger og pr. yrkesaktiv. Absolutte tall og prosentvis vekst. Utvalgte år, 1865—1960. *Gross domestic product at constant prices in total, per capita and per person of labour force. Absolute figures and percentage rates of growth. Selected years, 1865—1960.*

År Year	Absolutte tall i 1938-priser <i>Absolute figures in 1938 prices</i>			Prosentvis årlig vekst mellom utvalgte år <i>Average rates of growth between selected years.</i> <i>Percentage per annum</i>	
	Bruttonasjonalprodukt i alt. Mill. kr. <i>Gross domestic product.</i> <i>Mill. of kroner</i>	Bruttonasjonalprodukt pr. innbygger. Kr. <i>Gross domestic product per capita.</i> <i>Kroner</i>	Bruttonasjonalprodukt pr. yrkesaktiv. Kr. <i>Gross domestic product per person of labour force.</i> <i>Kroner</i>	Bruttonasjonalprodukt pr. innbygger <i>Gross domestic product per capita</i>	Bruttonasjonalprodukt pr. yrkesaktiv <i>Gross domestic product per person of labour force</i>
1865.....	1 040	615	1 590	.	.
1871.....	1 141	654	1 651	1,0	0,7
1877.....	1 413	763	1 884	2,6	2,2
1887.....	1 463	743	1 880	—0,3	—
1899.....	2 056	933	2 358	1,9	1,9
1905.....	2 112	916	2 349	—0,2	—0,1
1916.....	3 252	1 289	3 255	3,1	3,0
1926.....	3 753	1 358	3 351	0,6	0,3
1930.....	4 746	1 691	4 102	5,6	5,2
1935.....	5 114	1 770	4 121	0,9	0,1
1939.....	6 110	2 068	4 661	4,0	3,1
1949.....	7 704	2 382	5 575	1,4	1,8
1955.....	9 686	2 826	6 958	2,9	3,8
1960.....	11 675	3 260	8 286	2,9	3,6

store variasjoner i produksjonens veksthastighet fra periode til periode. Stort sett er det derfor lokale toppår og bunnår når det gjelder størrelsen av bruttonasjonalproduktet som er kommet med. Årene 1877, 1899, 1916, 1930 og 1939 er typiske eksempler på slike toppår. Til gjengjeld kan årene 1887, 1905, 1926 og 1935 med stor rett karakteriseres som lokale bunnår hva størrelsen av den samlede produksjonen angår.

Vekstrater for produksjonen beregnet mellom utvalgte toppår og bunnår eller omvendt, kan vanskelig nyttes til å trekke slutninger om de langsiktige veksttendensene. Dertil vil resultatene, særlig for år som ligger nær hverandre, være altfor sterkt influert av konjunkturforholdene i de år som sammenliknes. Til å beskrive mer kortsiktige variasjoner i den økonomiske veksten kan imidlertid slike beregninger være nyttige.

Målt med tall for bruttonasjonalproduktet i 1938-priser var den samlede

produksjonen i 1960 vel 11 ganger større enn for nittifem år siden. Verdien av produksjonen steg enda sterkere fordi det alminnelige prisnivået ble nesten sjudoblet i den samme perioden. Regnet brutto, dvs. uten fradrag for kapitalslit, gir dette en gjennomsnittlig årlig vekst i produksjonen på 2,6 prosent.¹⁾ Pr. innbygger og pr. yrkesaktiv svarer dette til årlige vekstrater på henholdsvis 1,8 prosent og 1,7 prosent.

Sett i forhold til veksten i produksjonen etter den siste verdenskrigen er dette forholdsvis beskjedne tall. Tar vi for oss perioden mellom 1949 og 1960 — to år da produksjonskapasiteten stort sett var fullt utnyttet — finner vi at den samlede produksjonen økte med 3,9 prosent årlig. Regnet pr. innbygger, og særlig pr. yrkesaktiv, virker utviklingen i etterkrigsårene enda gunstigere. Produksjonen pr. innbygger i perioden 1949—1960 økte med 2,9 prosent årlig, eller raskere enn totalproduksjonen i nittifem-årsperioden sett under ett. Pr. yrkesaktiv økte produksjonen med 3,7 prosent årlig mellom 1949 og 1960. Det er mer enn dobbelt så rask vekst som i gjennomsnitt for perioden 1865—1960.

Flere kortere perioder etter 1865 viser imidlertid raskere vekst i produksjonen enn årene etter den siste verdenskrigen. Særlig var periodene 1871—1877, 1905—1916, 1926—1930 og 1935—1939 utpregede vekstperioder. Men av disse er det bare perioden 1926—1930 som viser raskere vekst i produksjonen pr. yrkesaktiv enn etterkrigstiden.

Veksten i produksjonen totalt og pr. yrkesaktiv i etterkrigstiden virker ikke fullt så imponerende når vi tar hensyn til at realkapitalen samtidig økte raskere enn i noen annen vekstperiode etter 1865. Regnet pr. yrkesaktiv økte realkapitalen med gjennomsnittlig 4,5 prosent årlig fra 1949 til 1960. Det er mer enn dobbelt så sterk vekst som i andre perioder med tilnærmet samme øking i produksjonen pr. yrkesaktiv. Men det er viktig å være merksam på at vekstperiodene før 1939 stort sett bygger på sammenlikninger mellom lokale bunnår med betydelig ledig produksjonskapasitet og lokale toppår for produksjonen.

De tall som er beregnet, viser flere perioder med økonomisk stagnasjon etter 1865. Mellom år som ikke er tatt med i tabellen ovenfor, forekommer det også direkte nedgang i den samlede produksjonen. Slike perioder er imidlertid sjeldne og som regel av meget kort varighet. Stort sett er det bare ved begynnende depresjoner like etter kraftige konjunkturoppsving og i forbindelse med forsyningsvansker under kriger at dette forekommer.

Det lengste tidsrom med økonomisk stagnasjon etter 1865 gjelder tiåret 1877—1887. Som vi har nevnt i tidligere kapitler, var dette samtidig en peri-

¹ Det har meget liten betydning for størrelsen av denne vekstraten at nasjonalproduktallene før 1930 er undervurdert med eventuell lagerøking av vareinnsatsvarer. Etter grove beregninger som er utført kan lagerøking av vareinnsatsvarer i tiden omkring 1865 normalt ikke ha utgjort mer enn fra en halv til en prosent av bruttonasjonalproduktet.

ode med ubetydelig vekst i yrkesbefolkningen og forholdsvis beskjedne vekst i realkapitalen. Alt i alt sank produksjonen pr. innbygger i dette tiåret, mens produksjonen pr. yrkesaktiv holdt seg omtrent uforandret.

Av perioder ellers med liten økonomisk framgang kan nevnes årene 1899—1905, 1916—1926 og 1930—1935. I det første femåret etter århundreskiftet sank produksjonen pr. innbygger og pr. yrkesaktiv, og i de to andre periodene var veksten forholdsvis ubetydelig. Realkapitalen økte i disse periodene jamt over noe svakere enn vanlig, særlig sett i forhold til veksten i yrkesbefolkningen. Men som hovedregel gjelder at realkapitalen pr. yrkesaktiv økte betydelig også i perioder med økonomisk stagnasjon.

Den svake veksten i produksjonen pr. innbygger og pr. yrkesaktiv i disse periodene kan derfor vanskelig forklares bare som en følge av liten vekst i kapitalutstyret pr. sysselsatt. Årsaken ligger sikkert for en langt større del i forskjell med hensyn til produksjonsfaktorenes utnyttelse i de år som sammenliknes. Perioder med direkte nedgang, eller meget svak vekst i produksjonen pr. innbygger og pr. yrkesaktiv finner vi bare når sammenlikningen foretas mellom et lokalt toppår og et lokalt bunnår.

3. Netto- og bruttoproduksjonen.

Produksjonen regnet netto har gjennomgående økt noe mindre enn bruttoproduksjonen. I gjennomsnitt har nettonasjonalproduktet målt i faste priser steget med 2,5 prosent årlig. Det svarer til en fordoblingsperiode på 28 år, mot 27 år for produksjonen uten fradrag for kapital slit. For hele perioden under ett gjør det derfor liten forskjell enten vi måler veksten i produksjonen ved hjelp av tall for netto- eller bruttonasjonalproduktet.

Noe større blir forskjellen når vi tar for oss kortere perioder. Stort sett er det slik at tallene for bruttonasjonalproduktet viser sterkere vekst enn tallene for nettonasjonalproduktet i perioder da produksjonen øker lite. Nettonasjonalproduktet øker derimot som regel like sterkt, og av og til sterkere enn bruttonasjonalproduktet, i perioder med forholdsvis rask vekst i produksjonen.

Tiden etter siste verdenskrig avviker fra dette «normale» mønsteret. Samtidig som produksjonen har økt sterkt, viser tallene for bruttonasjonalproduktet raskere vekst enn tallene for nettonasjonalproduktet. Grunnen til dette er at realkapitalen har økt sterkere enn «normalt» sammenliknet med veksten i produksjonen etter krigen.

Når bruttoproduksjonen i de siste nittifem årene stort sett har steget sterkere enn nettoproduksjonen, betyr det at kapital slitet gjennomgående har økt regnet som andel av produksjonen. I 1865 utgjorde kapital slitet 9,1 prosent av bruttonasjonalproduktet målt i 1938-priser,¹⁾ mot 16,4 prosent i 1960. En

¹ I det norske nasjonalregnskapet er kapital slitbegrepet definert ganske vidt, svarende til at bruttoinvestering omfatter reparasjoner og vedlikehold.

stadig større del av bruttoproduksjonen har med andre ord gått med til å dekke det årlige slitet på kapitalutstyret. Årsaken til dette er ikke nødvendigvis at kapitalvolumet har økt raskere enn produksjonsvolumet. Tvert imot, som vi husker fra foregående kapittel økte realkapitalen bare med gjennomsnittlig 2,3 prosent i året. Økingen i kapitalslitandelen henger derimot sammen med at kapitalens gjennomsnittlige levetid er antatt å ha gått ned for hver enkelt artsgruppe av realkapital (jfr. Kap. I.4). Dessuten skulle endringene i realkapitalens sammensetning etter artsgrupper i og for seg føre til en slik utvikling. Realkapitalen i artsgruppene maskiner og transportmidler har økt raskere enn hele realkapitalen. Da dette er kapitalutstyr med relativt kort levetid og dermed høy kapitalslitprosent, vil et gradvis skift i sammensetningen — fra bygninger og anlegg til maskiner og transportmidler m.v. — etter hvert føre til at den gjennomsnittlige kapitalslitprosent stiger.

4. Langtidslinjer i produksjonsutviklingen.

Tabellene 13 og 14 inneholder tall som skulle være bedre egnet enn tallene

Tabell 13. Brutto- og nettonasjonalprodukt i faste priser. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. Absolutte tall og femårige vekstrater basert på tiårsgjennomsnitt. *Gross and net domestic product at constant prices. Moving decade averages, 1865—1960. Absolute figures and quinquennial rates of growth based on decade averages.*

Periode <i>Decade</i>	Absolutte tall. Mill. 1938-kroner <i>Absolute figures Mill. 1938-kroner</i>		Prosentvis vekst mellom tiårsgjennomsnitt <i>Percentage rates of increase between decade averages</i>	
	Brutto- nasjonal- produkt <i>Gross domestic product</i>	Netto- nasjonal- produkt <i>Net domestic product</i>	Brutto- nasjonal- produkt <i>Gross domestic product</i>	Netto- nasjonal- produkt <i>Net domestic product</i>
1865—1871.....	1 141	1 034	.	.
1870—1879.....	1 288	1 164	12,9	12,6
1875—1884.....	1 393	1 252	8,2	7,6
1880—1889.....	1 456	1 298	4,5	3,7
1885—1894.....	1 600	1 423	9,9	9,6
1890—1899.....	1 816	1 617	13,5	13,6
1895—1904.....	2 015	1 790	11,0	10,7
1900—1909.....	2 187	1 931	8,5	7,9
1905—1914.....	2 505	2 206	14,5	14,2
1910—1919.....	2 934	2 577	17,1	16,8
1915—1924.....	3 312	2 889	12,9	12,1
1920—1929.....	3 761	3 267	13,6	13,1
1925—1934.....	4 340	3 760	15,4	15,1
1930—1939.....	5 148	4 464	18,6	18,7
1946—1955.....	8 206	7 058	¹ 59,4	¹ 58,1
1951—1960.....	9 904	8 411	20,7	19,2

¹ Disse vekstratene som dekker en periode på 16 år, er ikke sammenliknbare med de femårige vekstratene ellers i tabellen. *Covering a period of sixteen years these rates of increase are not directly comparable with the other quinquennial rates of increase elsewhere in the table.*

for enkelte utvalgte år til å gi et bilde av langtidslinjene i produksjonsutviklingen. I tabell 13 er tatt inn bevegelige tiårsgjennomsnitt av brutto- og nettonasjonalproduktallene, og mellom disse gjennomsnittstallene er det beregnet femårslige vekstrater for netto- og bruttoproduksjonen.

De femårslige vekstratene viser at den samlede produksjonen har økt forholdsvis betydelig gjennom hele nittiårsperioden. Som vi kunne vente, gir også de femårslige vekstratene uttrykk for mer stabil vekst enn vi finner mellom de utvalgte årene i tabell 11. Men det er samtidig tydelig at det gjennom en stor del av perioden gjorde seg gjeldende en tendens i retning av akselerert

Tabell 14. Bruttonasjonalprodukt pr. innbygger og pr. yrkesaktiv i faste priser. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. Absolutte tall og femårslige vekstrater basert på tiårsgjennomsnitt. *Gross domestic product at constant prices per capita and per person of labour force. Moving decade averages, 1865—1960. Absolute figures and quinquennial rates of growth based on decade averages.*

Periode <i>Decade</i>	Absolutte tall i 1938-kroner <i>Absolute figures. 1938-kroner</i>		Prosentvis øking mellom tiårsgjennomsnitt <i>Percentage increase between decade averages</i>	
	Bruttonasjonalprodukt pr. innbygger <i>Gross domestic product per capita</i>	Bruttonasjonalprodukt pr. yrkesaktiv <i>Gross domestic product per person of labour force</i>	Bruttonasjonalprodukt pr. innbygger <i>Gross domestic product per capita</i>	Bruttonasjonalprodukt pr. yrkesaktiv <i>Gross domestic product per person of labour force</i>
1865—1874.....	657	1 668	.	.
1870—1879.....	713	1 772	8,5	6,2
1875—1884.....	738	1 825	3,5	3,0
1880—1889.....	749	1 877	1,5	2,8
1885—1894.....	800	2 069	6,8	10,2
1890—1899.....	869	2 216	8,6	7,1
1895—1904.....	913	2 319	5,1	4,6
1900—1909.....	950	2 435	4,1	5,0
1905—1914.....	1 050	2 709	10,5	11,2
1910—1919.....	1 178	2 994	12,1	10,5
1915—1924.....	1 264	3 153	7,3	5,3
1920—1929.....	1 369	3 375	8,3	7,0
1929—1934.....	1 539	3 724	12,4	10,3
1930—1939.....	1 785	4 164	16,0	11,8
1946—1955.....	2 495	5 938	139,8	142,6
1951—1960.....	2 872	7 106	15,1	19,7

¹ Disse vekstratene som dekker en periode på 16 år, er ikke sammenliknbare med de femårslige ratene ellers i tabellen. *Covering a period of sixteen years these rates of increase are not directly comparable with the quinquennial rates of increase elsewhere in the table.*

vekst i produksjonen. Særlig markert var denne tendensen fra tiåret 1880—1889 og fram mot slutten av den første verdenskrigen. De femårslige vekstratene ble nesten firedoblet i dette tidsrommet.

I perioden etter første verdenskrig fortsatte den samlede produksjonen å øke meget sterkt, men tendensen til akselerert vekst var ikke særlig utpreget. Den samlede produksjonen økte jamt over med ca. 15 prosent pr. femår i denne perioden, og produksjonstallene for slutten av 1930-årene og etterkrigstiden passer godt inn i dette bildet.

Fra tiåret 1865—1874 og til tiåret 1880—1889 økte den samlede produksjonen jamt over svakere enn i perioden etterpå. De femårslige vekstratene vier også jamn og sterk nedgang i denne perioden. Mellom tiåret 1865—1874 og tiåret 1870—1879 økte produksjonen med nesten 13 prosent, eller omtrent like sterkt som i mellomkrigsperioden. I de fem årene fra tiåret 1875—1884 til tiåret 1880—1889 steg bruttonasjonalproduktet derimot bare med 4,5 prosent.

Det ser alt i alt ut til at midten av 1880-årene markerer et vendepunkt i norsk økonomi med hensyn til veksttendenser på lang sikt. Fra da av innledes en periode med sterkt akselererende vekst i den samlede produksjonen. Akselerasjonen i vekstratene stoppet opp i perioden omkring første verdenskrig og tok seg først opp igjen i årene før siste verdenskrig. Mellomkrigsperioden var likevel sett i lengre perspektiv stort sett en periode med jamn og meget rask vekst.

Det er mulig at perioden med rask vekst i produksjonen, sett på lang sikt, var innledet alt før 1865, men at denne utviklingen gradvis ble brutt i de første tjue årene etterpå. De avtakende femårslige vekstratene etter tiåret 1865—1874 og særlig den langvarige stagnasjonen etter 1877 kan tolkes slik. En annen mulig tolkning av de avtakende femårslige vekstratene etter tiåret 1865—1874 er at vi her har et uttrykk for konjunkturforhold og ikke for mer dyptgående veksttendenser. I så fall kan vi hevde at utviklingen i de første tjue år etter 1865 var preget av stort sett jamn, men forholdsvis svak vekst sett på lang sikt.

Hvilken forklaring som er mest realistisk, kan vi ikke vite sikkert, bl.a. fordi vi mangler tall for de nærmeste årene før 1865. Det er sikkert riktig å påstå at en kraftig konjunkturoppgang i første halvpart av 1870-årene bidrog sterkt til den raske veksten i produksjonen fra tiåret 1865—1874 til tiåret 1870—1879. Men langt vanskeligere er det å hevde at den tiårige stagnasjonsperioden etter 1877 var et uttrykk bare for konjunkturforhold.

Tar vi for oss bevegelige tiårsgjennomsnitt for produksjonen pr. innbygger og produksjonen pr. yrkesaktiv, får vi et noe annet bilde av langtidslinjene i den økonomiske veksten. De femårslige vekstratene for produksjonen pr. innbygger viser nedgang, i likhet med vekstratene for hele produksjonen, i de første tjue år etter 1865. Men tendensen til akselererende vekstrater etter tiåret 1880—1889 var ikke like utpreget. Riktignok økte produksjonen pr.

innbygger sterkest i den siste delen av nittifemårsperioden, men omslaget kom først i tiden like etter århundreskiftet. Stigende vekstrater for produksjonen totalt førte i første omgang altså ikke til like sterk stigning i vekstratene for produksjonen pr. innbygger, fordi befolkningstilveksten samtidig økte.

Av trekk ellers er det grunn til å merke seg at i perioden etter århundreskiftet var veksten i produksjonen pr. innbygger mindre stabil enn veksten i totalproduksjonen. Særlig i enkelte perioder av mellomkrigstiden økte produksjonen pr. innbygger forholdsvis lite. Siden tiåret 1930—1939 har produksjonen pr. innbygger gjennomsnittlig økt en del sterkere enn i tiden fra århundreskiftet og fram til siste verdenskrig. Men i likhet med produksjonen totalt, avviker ikke tallene for produksjon pr. innbygger i etterkrigstiden særlig markert fra det mønsteret for utvikling på lang sikt som tallene for de siste førti eller femti årene gir uttrykk for.

Langtidsutviklingen i produksjonen pr. yrkesaktiv avviker derimot betydelig og nokså uregelmessig fra dette mønsteret. De femårige vekstratene varierer sterkt, og i lange perioder etter århundreskiftet lå de lavere enn før 1900. Siden tiåret 1930—1939 har derimot produksjonen pr. yrkesaktiv økt raskere enn i noen annen periode etter 1865. Bedømt på denne måte avviker derfor utviklingen etter siste verdenskrig tydelig fra nittifem-årsperioden som helhet. Dette er da også den viktigste grunnen til at den økonomiske veksten, målt med produksjonen pr. innbygger, har kunnet bli så vidt sterk som tilfelle er siden tiåret 1930—1939. Yrkesbefolkningens andel av hele befolkningen har nemlig i denne perioden gått sterkt tilbake.

I de siste nittifem årene sett under ett økte produksjonen pr. innbygger og pr. yrkesaktiv omtrent like sterkt. Veksten i produksjonen pr. innbygger skyldes derfor i overveiende grad større produksjon pr. sysselsatt. Mindre enn ti prosent av produksjonsøkningen pr. innbygger i hele perioden kan forklares ved at tallet på yrkesaktive økte sterkere enn befolkningen totalt. I enkelte perioder har imidlertid dette betydd atskillig mer. Mellom tiåret 1905—1914 og tiåret 1930—1939 kan mer enn førti prosent av økingen i produksjonen pr. innbygger tilskrives sterkere vekst i yrkesbefolkningen enn i hele befolkningen. Fra tiåret 1865—1874 til tiåret 1875—1884 er den tilsvarende andelen en femtedel. Utenom disse to periodene økte yrkesbefolkningen svakere enn hele befolkningen, og produksjonen pr. innbygger steg derfor mindre enn produksjonen pr. sysselsatt.

5. Produksjonsvolum og realkapital.

I avsnitt 3 ovenfor ble det ganske kort nevnt at produksjonsvolumet for hele perioden under ett hadde økt sterkere enn realkapitalen. Sammenliknet med en gjennomsnittlig årlig vekstrate på 2,6 prosent for bruttonasjonalproduktet, var veksten i realkapitalen målt i faste priser bare 2,3 prosent. Disse

Tabell 15. Fast realkapital¹ og produksjon. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. Tall i faste 1938-priser. *Fixed real capital and gross domestic product. Moving decade averages, 1865—1960. Figures at constant 1938 prices.*

Periode Decade	Fast realkapital Mill. kr. <i>Total fixed real capital. Mill. of kr.</i>	Brutto- nasjonal- produkt Mill. kr. <i>Gross domestic product. Mill. of kr.</i>	Gjennom- snittlig kapital- koeffisient <i>Average capital- output ratio</i>	Marginal kapital- koeffisient regnet mellom tiårs- gjennomsnitt <i>Marginal capital-output ratios between decade averages</i>
	1	2	3 = 1 : 2	4
1865—1874.....	4 170	1 141	3,65	.
1870—1879.....	4 597	1 288	3,57	2,90
1875—1884.....	5 094	1 393	3,66	4,73
1880—1889.....	5 529	1 456	3,80	6,90
1885—1894.....	5 998	1 600	3,75	3,26
1890—1899.....	6 615	1 816	3,65	2,86
1895—1904.....	7 390	2 015	3,67	3,89
1900—1909.....	8 154	2 187	3,73	4,44
1905—1914.....	9 082	2 505	3,63	2,92
1910—1919.....	10 448	2 934	3,56	3,18
1915—1924.....	11 959	3 312	3,61	3,99
1920—1929.....	13 308	3 761	3,54	3,00
1925—1934.....	14 720	4 340	3,39	2,44
1930—1939.....	16 543	5 148	3,21	2,26
1946—1955.....	22 076	8 206	2,69	1,81
1951—1960.....	28 052	9 904	2,83	3,52

¹ Omfatter ikke jord, skog og husdyrbestand. *Land, forests and livestock not included.*

vekstratene impliserer med andre ord en nedgang i den gjennomsnittlige kapitalkoeffisienten¹) i løpet av de siste nitti årene. Mens produksjonen etter hvert har blitt mer omveispregnet i den forstand at kapitalinnsatsen har økt sterkere enn arbeidsinnsatsen, har samtidig kapitalmengden pr. produktenhet gått ned.

Det var først langt ut i dette århundret at den gjennomsnittlige kapitalkoeffisienten begynte å avta. I hele perioden fram til tiåret 1915—1924 var forholdet mellom kapitalmengde og produktmengde stort sett konstant. I tiden etterpå har derimot nedgangen vært betydelig. Tallene for etterkrigstiden kan tyde på at denne utviklingen er i ferd med å snu. Riktignok ligger

¹ I denne artikkelen er kapitalkoeffisientene, så vel gjennomsnittlig som marginalt, definert som forholdstall mellom realkapital og *bruttonasjonalprodukt*. Hvis vi i stedet hadde nyttet forholdstall mellom realkapital og *nettonasjonalprodukt*, ville koeffisientene har blitt større. Eksempelvis ville vi for tiåret 1951—1960 fått en gjennomsnittlig kapitalkoeffisient på 3,34. Den marginale kapitalkoeffisienten i perioden 1951—1960 ville tilsvarende blitt 4,42.

den gjennomsnittlige kapitalkoeffisienten for etterkrigstiden langt under førkrignivået, men tallene for alle årene etter 1947 viser en tydelig og ubrutt stigning.¹⁾

Forholdet mellom endringene i kapitalmengde og produktmengde gir uttrykk for størrelsen av den marginale kapitalkoeffisienten. Den inverse verdi av dette forholdet har i mange sammenhenger vært tatt som uttrykk for hvor sterkt en kapitalendring har «virket» på størrelsen av produksjonen. Det er imidlertid ikke en ren kapitalvirkning vi på denne måten får uttrykk for. Hvis vi må regne med andre produksjonsfaktorer enn realkapital, vil mulige

Tabell 16. Marginal kapitalkoeffisient mellom utvalgte år, 1877—1960. *Marginal capital-output ratios between selected years, 1877—1960.*

Periode <i>Period</i>	Tilvekst i fast real-kapital. 1938-priser ¹ . Mill. kr. <i>Fixed real capital increment. Mill. of 1938-kr.</i>	Tilvekst i brutto-nasjonal-produkt. 1938-priser. Mill. kr. <i>Gross domestic product increment. Mill. of 1938-kr.</i>	Marginal kapital-koeffisient <i>Marginal capital-output ratio</i>
	1	2	3 = 1:2
Sammenlikning mellom toppår: <i>Comparisons between peak years:</i>			
1877—1899.....	2 367	643	3,68
1899—1916.....	3 521	1 196	2,94
1916—1930.....	3 919	1 529	2,56
1930—1937.....	2 500	951	2,63
1937—1957.....	12 486	4 757	2,62
1947—1957.....	11 700	3 369	3,47
1957—1960.....	3 767	1 221	3,09
Sammenlikning mellom år med unyttet produksjonskapasitet: <i>Comparisons between years of low levels of economic activity:</i>			
1879—1904.....	2 972	745	3,99
1904—1921.....	4 346	1 082	4,02
1921—1931.....	2 880	1 221	2,36
1931—1939.....	3 501	1 742	2,01

¹ Omfatter ikke jord, skog og husdyrbestand. *Land, forests and livestock not included.*

endringer i disse faktorene også påvirke tallene for den marginale kapitalkoeffisienten.

Den marginale kapitalkoeffisienten viser — ikke overraskende — liten stabilitet sammenliknet med forholdet mellom realkapitalen og produksjonen

¹ For en nærmere analyse av utviklingen i denne perioden vises til Statistisk Sentralbyrå: *Norges økonomi etter krigen* (SØS nr. 12), kapittel II.

totalt. Dette gjelder særlig ved utviklingen fra et år til det neste, men også ved beregninger ut fra tiårsgjennomsnitt, som i tabell 15, er variasjonene store. På lang sikt og mellom år som konjunkturmessig er noenlunde like, er den marginale kapitalkoeffisienten mer stabil. Særlig gjelder dette når vi foretar sammenlikningen mellom toppårene i perioden og ser bort fra de årene hvor produksjonskapasiteten ikke var fullt utnyttet.

Sammenlikninger mellom toppårene viser likevel en ubrutt nedgang i den marginale kapitalkoeffisienten fra 1877 og fram mot den siste verdenskrigen. I en lang periode har altså utviklingen gått i retning av stadig større produksjonsøking for en gitt øking i realkapitalvolumet. Til en viss grad finner vi igjen det samme mønsteret når vi sammenlikner år med stor unyttet produksjonskapasitet, men da setter nedgangen først inn noe senere. Vi skal ellers være forsiktige med å legge for stor vekt på denne siste sammenlikningen, fordi omfanget av den ledige produksjonskapasiteten kan ha vært forskjellig i de år som sammenliknes.

De siste tjuefem årene markerer et klart brudd på utviklingen i retning av lavere marginal kapitalkoeffisient. Økingen i produksjonen sett i forhold til økingen i realkapitalen siden 1937 har vært mindre enn vi kunne vente ut fra erfaringene fra tidligere i dette hundreåret. Det er særlig utviklingen siden 1947 som har bidratt til dette. For perioden 1947—1957 har den marginale kapitalkoeffisienten vært 3,47; et høyere tall enn de vi finner ved noen sammenlikning mellom toppår i perioden etter 1899. Dette er ikke overraskende, tatt i betraktning den raske veksten i realkapitalen i denne perioden og at tallet på yrkesaktive har økt lite. Det kan likevel være grunn til å merke seg at den marginale kapitalkoeffisienten har avtatt noe igjen etter 1957.

6. Sammenhengen mellom veksten i produksjonen og veksten i produksjonsfaktorene.

Det tallmaterialet som er beskrevet foran gjør det mulig å analysere samvariasjonen mellom veksten i produksjonen og veksten i produksjonsfaktorene for hele økonomien under ett. Tallmaterialet alene er naturligvis ikke nok, men det kan nyttes til å teste visse hypoteser om samvariasjonen.

I avsnittet ovenfor fant vi at den marginale kapitalkoeffisienten hadde endret seg betydelig i løpet av perioden. Hypoteser om produksjonsøkningen som impliserer konstant marginal kapitalkoeffisient på lang sikt, kan derfor ikke gi noen god forklaring på produksjonsutviklingen i norsk økonomi. Dette er nokså naturlig. Ut fra rent teoretiske overveielser kan det rettes avgjørende innvendinger mot en lineær produktfunksjon der realkapitalen inngår som eneste selvstendige produksjonsfaktor.¹

I en teori for produksjonen som skal være realistisk synes det nødvendig å

¹ Smlg. på dette punkt den oversikt over vekstteorien som finnes i *Norges økonomi etter krigen*, kapittel II.

trekke inn også sysselsetting og teknikk (organisasjon) som selvstendige produksjonsfaktorer. En utforming av teorien slik at den gir rom for endringer i grenseproduktivitetene av arbeid og kapital virker også rimelig. Det teknikk- eller organisasjonsbegrepet som er relevant, er antakelig et sterkt sammensatt begrep og dermed vanskelig å måle. Forbedring i teknikk kan dels skyldes økt teknisk og økonomisk kunnskap som gjør det mulig å organisere produksjonen mer rasjonelt eller å ta i bruk helt nye og økonomisk sett mer effektive produksjonsmetoder. Men det kan også skyldes slike ting som større faglig dyktighet hos arbeidere og bedriftsledere og anvendelse av økonomisk sett mer effektive kapitalobjekter. Med den definisjon av realkapital som er nyttet i undersøkelsen, kan særlig det siste moment tenkes å få stor betydning. Realkapitalvolumet gir et mål for den mengde reelle produksjonsressurser som er inkorporert i kapitalutstyret, men ikke for kapitalutstyrets produksjonskapasitet. Hvis det etter hvert blir mulig å framstille kapitalobjekter med større produksjonskapasitet, uten at det koster tilsvarende mer å produsere dem, vil dette etter vår definisjon bety forbedring i teknikk.

For de siste nittifem årene under ett har produksjonen totalt, som vist i tabell 17, økt sterkere enn produksjonsfaktorene arbeid og realkapital. Veksten i så vel brutto- som nettonasjonalproduktet har vært 2,5 prosent årlig, mot 2,2 prosent pr. år for realkapitalen og 0,8 prosent pr. år for yrkesbefolkningen. Den samme utviklingen går stort sett igjen ved sammenlikninger også over kortere perioder.

Tabell 17. Årlige vekstrater for produksjon, realkapital og sysselsetting mellom utvalgte perioder, 1865—1960. *Average annual rates of growth in production, real capital and labour force between selected periods, 1865—1960.*

Fra periode til periode <i>From period to period</i>	Gjennomsnittlige årlige vekstrater i prosent <i>Average annual rates of growth in per cent per annum</i>			
	Brutto- nasjonal- produkt <i>Gross domestic product</i>	Netto- nasjonal- produkt <i>Net domestic product</i>	Fast real- kapital <i>Fixed real capital</i>	Tallet på yrkesaktive <i>Labour force</i>
1865—1874 til 1951—1960	2,5	2,5	2,2	0,8
1865—1874 til 1885—1894	1,7	1,6	1,8	0,7
1885—1894 til 1910—1919	2,4	2,4	2,2	0,9
1910—1919 til 1930—1939	2,9	2,8	2,3	1,2
1930—1939 til 1951—1960	3,2	3,1	2,5	0,6

Dette betyr at en teori for produksjonens størrelse, hvor bare arbeid og realkapital inngår, for å passe på norske data måtte implisere en funksjonsform som gav tiltakende utbytte ved en utvidelse av produksjonsskalaen under konstant teknikk. Hvis eksempelvis begge produksjonsfaktorene økte med

1 prosent, måtte produksjonsvolumet øke med mer enn 1 prosent. Tallene i tabell 17 tyder også på et forholdsvis sterkt tiltakende utbytte.

Ved å føre inn forbedring i teknikk som en selvstendig årsak til produksjonsøkning kan vi unngå urimelige implikasjoner av denne typen. Det blir da mulig å forklare utviklingen i de siste nitti årene under konstant eller endog avtakende utbytte m.h.p. en utvidelse av produksjonens skala.

For perioden 1900—1956 er det tidligere gjort et forsøk på å estimere konstantene i en produktfunksjon hvor realkapitalen, arbeid og teknikk inngår som produksjonsfaktorer.¹⁾ Den funksjonsform som er nyttet, er en Cobb-Douglasfunksjon, hvor alle tre faktorene inngår symmetrisk, og hvor det er forutsatt at faktoren teknikk vokser med konstant veksthastighet gjennom hele perioden. En produktfunksjon av denne typen gir god tilpassing til det tallmaterialet som foreligger for perioden etter 1900, og gir som resultat at ca. 60 prosent av veksten i nettonasjonalproduktet kan føres tilbake til forbedret teknikk. Av en gjennomsnittlig årlig vekst på 2,8 prosent skyldes 1,7 prosent bedring i teknikk. Elastisitetene av nettonasjonalproduktet m.h.p. realkapital og arbeid gir ellers uttrykk for et svakt avtakende utbytte. Summen av elastisitetene er beregnet til noe under 1; 0,20 for realkapital og 0,76 for arbeid.

Tabell 18. Veksten i nettonasjonalproduktet etter årsaker, forutsatt samme elastisiteter av arbeid og realkapital som i perioden 1900—1956. *The growth in net domestic product by causes, given the same elasticities with regard to labour and real capital as estimated for the period 1900—1956.*

Fra periode til periode <i>From period to period</i>	Gjennomsnittlig årlig vekst i prosent <i>Average rates of growth, percentage per annum</i>				Rest som følge av «teknikk» i prosent <i>Residuum caused by «technical improvements» as percentage of growth in net domestic product</i>
	Netto- nasjonal- produkt i alt <i>Net domestic product</i>	Som følge av økt real- kapital <i>Caused by increased real capital</i>	Som følge av økt arbeids- innsats <i>Caused by increased labour input</i>	«Rest» som følge av «teknikk» <i>Residuum caused by «technical improvements»</i>	
	1	2	3	4=1-2-3	5= $\frac{4}{1} \cdot 100$
1865—1874 til 1885—1894 ...	1,6	0,36	0,53	0,71	44
1885—1894 til 1910—1919 ...	2,4	0,44	0,68	1,28	53
1910—1919 til 1930—1939 ...	2,8	0,46	0,91	1,43	51
1930—1939 til 1947—1956 ...	2,8	0,44	0,53	1,83	65
1865—1874 til 1947—1956 ...	2,4	0,44	0,68	1,28	53
1900—1956.....	2,8	0,48	0,61	1,71	61

¹ Se: Odd Aukrust og Juul Bjerke: *Realkapital og økonomisk vekst 1900—1956.* (Artikler fra Statistisk Sentralbyrå, nr. 4, 1958.)

Prosenttallene i tabell 18 kan tyde på at veksten i nettonasjonalproduktet som følge av forbedret teknikk etter hvert har blitt større. Med samme elastisiteter for realkapital og arbeid som beregnet for perioden 1900—1956 finner vi at den delen av veksten i produksjonen som ikke blir forklart ved arbeid og realkapital stadig har økt, absolutt sett og gjennomgående også relativt.

Vi må imidlertid være forsiktige med å legge for stor vekt på resultatene i tabell 18. For det første bygger de estimatene for elastisitetene av arbeid og realkapital som er nyttet, utelukkende på tallmateriale for perioden 1900—1956. Og for det andre har en ved estimeringen nyttet en utforming av produktfunksjonen som ikke ser ut til å holde uendret når perioden forlenges bakover i tiden. Men forutsatt at det er realistisk å regne med en produktfunksjon hvor elastisitetene av arbeid og realkapital tilnærmet er konstanter, skulle konklusjonen om tiltakende vekst i produksjonen som følge av forbedret teknikk likevel holde. Andre tallverdier for elastisitetene av arbeid og kapital vil kunne påvirke prosenttallene i kolonne 4 i tabellen ovenfor, men neppe slik at tendensen til stigning over tiden forsvinner.

Det foreligger to undersøkelser¹⁾ fra andre land med sikte på å bestemme konstantene i produktfunksjoner av stort sett samme form som den vi har nyttet for norsk økonomi i perioden 1900—1956. Den ene undersøkelsen er utført av Robert Solow²⁾ og bygger på tall for «private non-farm activity» i USA for perioden 1900—1949. Den andre undersøkelsen er utført av Olavi Niitamo³⁾ og gjelder finsk industri i perioden 1925—1952. I begge under-

Tabell 19. Prosentvis årlig vekst i nettonasjonalproduktet, som ikke blir forklart ved veksten i arbeid og realkapital. *Percentage annual rates of growth in net domestic product not accounted for by the growth in real capital and labour input.*

Fra periode til periode <i>From period to period</i>	Prosentvis årlig vekst beregnet ved hjelp av data fra: <i>Percentage annual rates of growth calculated by data from:</i>		
	Norge 1900—1956 <i>Norway 1900—1956</i>	USA 1900—1949 <i>USA 1900—1949</i>	Finland 1925—1952 <i>Finland 1925—1952</i>
	1865—1874 til 1885—1894	0,71	0,51
1885—1894 til 1910—1919	1,28	1,04	1,16
1910—1919 til 1930—1939	1,43	1,21	1,21
1930—1939 til 1947—1956	1,83	1,57	1,71
1865—1874 til 1947—1956	1,28	1,04	1,16
1900—1956	1,71	1,51	1,64

¹ I de senere år er flere nye undersøkelser kommet til.

² Robert Solow: *Technical Change and the Aggregate Production Function*. Rev. Ec. Stats., August 1951.

³ Olavi Niitamo: *Development of Productivity in Finnish Industry 1925—1952*. Prod. Meas. Rev. No. 15, November 1958.

søkelsene er ett av de alternativene som blir studert en produktfunksjon av Cobb-Douglastypen i arbeid, realkapital og teknikk. Det forutsettes at produktfunksjonen er en pari-passulov.

Resultatene av disse undersøkelsene avviker forholdsvis lite fra de vi finner for norsk økonomi, sett under ett, i perioden 1900—1956. Solows estimater for elastisitetene av produksjonen m.h.p. arbeid og realkapital er henholdsvis 0,65 og 0,35. Den gjennomsnittlige veksten i produksjonen som følge av forbedret teknikk er 1,5 prosent årlig. De tilsvarende tallene hos Niitamo er henholdsvis 0,74, 0,26 og 1,2 prosent.

Anvender vi Solows og Niitamos resultater for elastisitetene m.h.p. arbeid og realkapital sammen med norske data for veksten i produksjonsfaktorene, får vi en noe annen fordeling av produksjonsveksten etter årsaker enn i tabell 18. Veksten i produksjonen som følge av økt realkapital blir betydelig større, og veksten som følge av økt arbeidsinnsats blir noe mindre. Som vist i tabell 19 blir også den «resten» av produksjonsøkningen som kan tilskrives forbedret teknikk mindre når vi nytter Solows og Niitamos estimater. Men inntrykket av at denne «resten» har vært voksende gjelder fortsatt og for alle tre land.

7. Produksjonsutviklingen i de enkelte næringer.

For året 1910 og i alle år fra og med 1930 er det beregnet tall for brutonasjonalproduktet i de enkelte hovednæringene.

Disse tallene viser tydelig at primærnæringenes andel av den samlede produksjonen har avtatt i perioden etter 1910. Sett under ett utgjorde produksjonen i jordbruk, skogbruk, fiske og fangst 23,7 prosent av hele produksjonen i 1910, men bare 9,6 prosent i 1960. Til en viss grad oppveies dette ved at de øvrige vareproduserende næringene: industri, bergverk, bygge- og anleggsvirksomhet og kraftforsyning, har økt sin andel av nasjonalproduktet. Men alt i alt sank vareproduksjonens andel samtidig som tjenesteytingen totalt økte i relativ betydning.

Innenfor de tjenesteytende næringene ekspanderte transportvirksomhet og samferdsel ellers meget sterkt. Handel og forretningsvirksomhet har derimot stort sett hatt en konstant andel av den samlede produksjonen i perioden etter 1910. Den offentlige og private tjenesteytingen, bortsett fra tjenesteyting fra boliger og betalt husarbeid, økte i relativ betydning. Tjenesteyting fra boliger og betalt husarbeid gikk derimot ganske sterkt tilbake i den samme perioden.

I perioden før 1910 mangler vi tall for nasjonalproduktet i de enkelte næringene. Det er derfor ikke mulig å trekke sikre slutninger om hovednæringenes andeler av den samlede produksjonen i perioden 1865—1910. Men noe materiale som kan belyse de enkelte næringenes betydning, finnes også for dette tidsrommet. Blant annet foreligger det tall for yrkesbefolkningen fordelt etter hovednæringer i de år da det har vært holdt alminnelige folketellinger.

Tabell 20. Bruttonasjonalproduktet i løpende priser, fordelt på hovednæringer. Absolutte tall og prosentvis fordeling. Utvalgte år, 1910—1960. *Gross domestic product at current prices by industry. Absolute figures and percentage distributions. Selected years, 1910—1960.*

	1910	1930	1939	1950	1960
Absolutte tall: <i>Absolute figures. Mill. of kr.:</i>					
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst <i>Agriculture, forestry, fishing and whaling</i>	339	731	719	2 274	3 477
Industri, bergverk, bygge- og anleggsvirksomhet, kraftforsyning <i>Mining, manufacturing, construction, electricity, gas and water</i>	376	1 327	2 103	5 941	12 595
Transport og samferdsel ellers <i>Transport and communication</i>	162	552	962	2 773	6 231
Handel og forretningsvirksomhet <i>Trade, banking and insurance</i>	255	745	1 159	2 789	7 028
Offentlig og privat tjenesteyting, inkl. tjenesteyting av boliger <i>Other private and public services</i>	299	1 022	1 310	2 648	6 770
Herav: <i>Of which:</i>					
Boliger					
<i>Services from dwellings</i>	132	452	532	655	1 806
Lønt husarbeid					
<i>Domestic services</i>	63	97	107	195	219
Bruttonasjonalprodukt i alt <i>Total gross domestic product</i>	1 431	4 377	6 253	16 425	36 101
Prosentvis fordeling: <i>Percentage distribution:</i>					
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst <i>Agriculture, forestry, fishing and whaling</i>	23,7	16,7	11,5	13,8	9,6
Industri, bergverk, bygge- og anleggsvirksomhet, kraftforsyning <i>Mining, manufacturing, construction, electricity, gas and water</i>	26,2	30,3	33,6	36,2	34,9
Transport og samferdsel ellers <i>Transport and communication</i>	11,3	12,6	15,4	16,9	17,3
Handel og forretningsvirksomhet <i>Trade, banking and insurance</i>	17,8	17,0	18,5	17,0	19,5
Offentlig og privat tjenesteyting, inkl. tjenesteyting av boliger <i>Other private and public services</i>	21,0	23,4	20,9	16,1	18,8
Herav: <i>Of which:</i>					
Boliger					
<i>Services from dwellings</i>	9,2	10,3	8,5	4,0	5,0
Lønt husarbeid					
<i>Domestic services</i>	4,4	2,2	1,7	1,2	0,6
Bruttonasjonalprodukt i alt <i>Total gross domestic product</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Fra de årlige nasjonalregnskapsberegningene er det dessuten mulig å skaffe tall for de samlede sluttleveringer fra hver enkelt næring. Disse tallene omfatter bare en del av bruttoproduksjonen i næringene, nemlig leveringer til konsum, bruttoinvestering og eksport, men ikke leveringer til vareinnsats. De avviker dessuten fra bruttoproduktallene ved at det ikke er gjort noe fradrag for vareinnsats som næringene har brukt i produksjonen.

På grunnlag av tallene i tabell 21 og 22 er det mulig å foreta beregninger over utviklingen i bruttoproduktet i de enkelte næringene før 1910. Men det

Tabell 23. Bruttonasjonalproduktet i løpende priser prosentvis fordelt på hovednæringer, utvalgte år, 1865—1910. Beregnede tall før 1910, forutsatt samme forhold mellom bruttoprodukt pr. sysselsatt i de enkelte næringene som i 1910. *Gross domestic product at current prices by industry. Percentage distributions for selected years, 1865—1910. Figures before 1910 calculated on the assumption of constant ratios between gross product per employed in different industries.*

Næring <i>Industry</i>	1865	1875	1890	1900	1910
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst <i>Agriculture, forestry, fishing and whaling</i>	45,3	35,4	31,6	25,0	23,7
Industri, bygge- og anleggsvirksomhet, bergverk og kraftforsyning <i>Mining, manufacturing, construction, electricity, gas and water</i>	17,8	21,8	24,3	28,0	26,2
Transportvirksomhet og annen samferdsel <i>Transport and communication</i>	9,7	13,6	11,7	11,0	11,3
Handel og forretningsvirksomhet <i>Trade, banking and insurance</i>	8,6	10,1	13,3	16,3	17,8
Offentlig og privat tjenesteyting inkl. boliger <i>Other private and public services, incl. services from dwellings</i> ...	18,6	19,1	19,1	19,7	21,0
Bruttonasjonalprodukt i alt <i>Total gross domestic product</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

gen fordelt etter hovednæringer før 1910. Beregningen bygger dessuten på en forutsetning om at forholdet mellom bruttoprodukt pr. sysselsatt i de enkelte næringene har vært konstant i perioden 1865—1910. Dette impliserer en antakelse om at den samlede virkningen av pris- og produktivitetsendringer har vært den samme i alle næringene. I praksis betyr en slik antakelse at vi legger ganske sterke bånd på variasjonsmulighetene for priser og produktivitet i perioden. Til sammenlikning kan nevnes at i perioden etter 1910 stemte denne forutsetningen dårlig.

Ved den andre beregningen har vi tatt utgangspunkt i tallene for sluttle-

Tabell 24. Bruttonasjonalproduktet i løpende priser prosentvis fordelt på tre hovedgrupper av næringer, utvalgte år, 1865—1910. Beregnede tall før 1910 forutsatt samme forhold mellom sluttleveringer og bruttoprodukt i de enkelte næringer som i 1910. *Gross domestic product at current prices by industry. Percentage distributions for selected years, 1865—1910. Figures before 1910 calculated on the assumption of constant ratios between final output and gross product in each industry.*

Næringsgruppe <i>Industry</i>	1865	1875	1890	1900	1910
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst <i>Agriculture, forestry, fishing and whaling</i>	33,8	32,7	27,2	22,4	23,7
Industri, bygge- og anleggsvirksomhet, bergverk, kraftforsyning <i>Mining, manufacturing, construction, electricity, gas and water</i>	21,0	21,2	22,5	24,4	26,2
Tjenesteytende virksomhet <i>Service industries in total</i> .	45,2	46,1	50,3	53,2	50,1
Bruttonasjonalprodukt i alt <i>Total gross domestic product</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

veringene fordelt etter hovednæringer i perioden 1865—1910. Beregningen bygger ellers på den forutsetning at vi kan nytte tallene for sluttleveringer fra de enkelte næringene som indekser for utviklingen i næringenes brutto- produkt før 1910. Hvor realistisk denne forutsetningen er, kan vi ikke si med sikkerhet. Det vi vet, er at i perioden 1910—1930 var forutsetningen ganske bra oppfylt. Dessuten har bruttonasjonalprodukt i alt og samlede sluttleveringer fra norsk produksjon stort sett utviklet seg i takt gjennom hele nitti- årsperioden.

De to beregningene som er omtalt ovenfor, viser at hovednæringenes andeler av den samlede produksjonen i perioden 1865—1910 endret seg i samme retning som i perioden 1910—1956. Beregningene gir et noe forskjellig bilde av endringenes størrelse, men i hovedtrekkene er resultatene ikke altfor ulike. Primærnæringenes andel av bruttonasjonalproduktet avtok ganske sterkt også i denne perioden, mens industriproduksjonen og tjenesteytingen økte i relativ betydning.

I tabellen nedenfor har vi beregnet forholdstall mellom bruttoprodukt pr. yrkesaktiv i de tre hovednæringene. Beregningene bygger på tallene for yrkes- befolkningen fordelt etter næringer og på tallene for bruttoproduktet i de enkelte næringene fra tabellene 20 og 24 ovenfor.

Tabell 25. Bruttonasjonalproduktet i løpende priser pr.yrkesaktiv. Forholdstall mellom tre hovedgrupper av næringer for utvalgte år, 1865—1960¹. *Gross domestic product at current prices per person employed. Ratios between three main groups of industries for selected years, 1865—1960.*

Forholdstall: <i>Ratios between industries:</i>	1865	1875	1890	1900	1910	1930	1950	1960
Industri etc. : Jordbruk etc. <i>Manufacturing etc. : Agriculture etc.</i>	2,70	1,86	1,85	1,68	1,73	2,46	1,85	1,93
Tjenesteyting : Industri etc. <i>Service-yielding industries : Manu- facturing etc.</i>	1,43	1,55	1,79	1,91	1,47	1,24	1,36	1,33
Tjenesteyting : Jordbruk etc. <i>Service-yielding industries : Agri- culture etc.</i>	3,91	2,88	3,30	3,20	2,55	3,05	2,53	2,57

¹ Før 1910 bygger forholdstallene på beregningene over bruttoproduktet i de enkelte næringer ifølge tabell 24. *Figures prior to 1910 have been based on figures for gross products according to table 24.*

For hele nittifem-årsperioden under ett ser vi at bruttoproduktet pr. yrkesaktiv har økt sterkere i primærnæringene enn i industri og bergverk. Samtidig har bruttoproduktet pr. yrkesaktiv økt sterkere i industri og bergverk enn i de tjenesteytende næringene samlet. Ser vi på periodene før og etter århundreskiftet hver for seg, finner vi en noe annen utvikling. I tiden fram til 1900 økte bruttoproduktet pr. yrkesaktiv minst i industrinæringene og sterkest i primærnæringene. Etter århundreskiftet derimot økte bruttoproduktet

pr. yrkesaktiv sterkest i industri og bergverk, mens veksten var minst i de tjenesteytende næringene.

Av tallene i tabell 25 ser vi ellers at det har vært stor forskjell mellom bruttoprodukt pr. sysselsatt i de tre hovedgruppene av næringer gjennom hele perioden. Men det er også tydelig at forskjellene har blitt mindre med tiden. I 1865 var bruttoproduktet pr. sysselsatt i tjenesteytende virksomhet nesten fire ganger så stort som i jordbruk, skogbruk, fiske og fangst sett under ett. I 1960 var det tilsvarende forholdstallet 2,6.

Kap. V. De økonomiske forbindelsene med utlandet.

1. Volumet av utenrikshandelen.

Etter oversikten i foregående kapittel om utviklingen i produksjonsvolumet skal vi her gå over til å behandle utviklingen i de økonomiske forbindelsene med utlandet.

Tabell 26. Eksport og import av varer og tjenester i 1938-priser. Bevegelige tiårgjennomsnitt, 1865—1960. *Exports and imports of goods and services at 1938 prices. Moving decade averages, 1865—1960.*

Periode Decade	Absolutte tall i mill. kr. <i>Absolute figures in mill. of kr.</i>		Prosentvis vekst mellom tiårgjennomsnitt <i>Percentage rates of increase between decade averages</i>		Prosentvis andel av bruttonasjonalproduktet målt i faste priser <i>Percentage shares of gross domestic product</i>	
	Eksport <i>Exports</i>	Import <i>Imports</i>	Eksport <i>Exports</i>	Import <i>Imports</i>	Eksport <i>Exports</i>	Import <i>Imports</i>
1865—1874.....	190	175	.	.	16,7	15,3
1870—1879.....	217	226	14,2	29,1	16,8	17,5
1875—1884.....	240	267	10,6	18,1	17,2	19,2
1880—1889.....	273	298	13,7	11,6	18,8	20,5
1885—1894.....	313	355	14,7	19,1	19,6	22,2
1890—1899.....	341	452	8,9	31,0	18,8	24,9
1895—1904.....	376	518	10,3	14,6	18,7	25,7
1900—1909.....	447	552	18,8	6,6	20,4	25,2
1905—1914.....	569	666	27,3	20,7	22,7	26,6
1910—1919.....	620	820	8,9	23,1	21,1	27,9
1915—1924.....	648	893	4,5	8,9	19,6	27,0
1920—1929.....	860	978	32,7	9,5	22,9	26,0
1925—1934.....	1 144	1 092	33,0	11,6	26,4	25,2
1930—1939.....	1 440	1 301	25,8	19,1	28,0	25,3
1946—1955.....	1 892	1 991	31,4	53,0	23,1	24,3
1951—1960.....	2 753	2 601	45,5	30,6	27,8	26,3

¹ Disse vekstratene som dekker en 16-årsperiode, er ikke sammenliknbare med de femårige ratene i tabellen. *Covering a period of sixteen years these rates of increase are not directly comparable to the other quinquennial rates of increase elsewhere in the table.*

Regnet i volum har utenrikshandelen økt til noe over det tjuedobbelte i løpet av de siste nittifem årene. I 1960 var både eksporten og importen av varer og tjenester målt i 1938-priser om lag tjuetre ganger så stor som i 1865. For

hele perioden under ett svarer dette til en gjennomsnittlig årlig vekst på 3,3 prosent. Tallene i tabell 26 viser tydelig at veksten i utenrikshandelen har foregått svært ujamnt og at forholdet mellom veksthastighetene for eksport og import har variert meget fra periode til periode.

Eksportvolumet økte forholdsvis svakt i tiden før århundreskiftet sammenliknet med veksten i importen. Etter århundreskiftet har situasjonen vært den motsatte. Eksporten har økt meget raskt, og alt i alt betydelig sterkere enn importen. Særlig var tiåret like etter århundreskiftet, en stor del av mellomkrigstiden og ikke minst årene etter siste verdenskrigen, utpregede vekstperioder. I 1890-årene, og under og like etter den første verdenskrigen, økte derimot eksportvolumet langt svakere enn gjennomsnittlig. Den sterkeste vekst i importvolumet finner vi i de utpregede vekstperiodene i 1870-årene, fra midten av 1880-årene og fram til århundreskiftet, i tiåret før den første verdenskrigen og i årene etter den siste krigen. Hele mellomkrigsperioden var derimot preget av forholdsvis svak vekst i importvolumet.

For en økonomi med realltvt stor utenrikshandel må vi vente å finne nær sammenheng mellom endringene i produksjonen og endringer i eksport- og importvolum. I en slik økonomi vil endringer i eksportvolumet ofte være en selvstendig årsak til endringer i produksjonens størrelse. På den annen side vil økt produksjon som regel føre til økt import av varer og tjenester. Økt produksjon forutsetter som regel større forbruk av importerte råvarer og halvfabrikata. Den økte produksjonen vil også normalt gi seg utslag i større etterspørsel etter konsumvarer og kapitalvarer, og en del av denne etterspørselen vil rettes mot utenlandske varer og tjenester. Samvariasjonen mellom produksjon, eksport og import vil avhenge på en meget komplisert måte av hele strukturen i den økonomi vi betrakter. Dessuten vil mulige endringer i relative priser og i produksjonens sammensetning over tiden kunne virke inn på sammenhengene.

Veksten i import- og eksportvolumet i de siste nittifem årene byr på trekk som vanskelig lar seg forklare ved hjelp av utviklingen i priser og produksjon alene. I de første 20—30 år etter 1865, da importprisene sank relativt til det innenlandske prisnivå, steg importvolumet — som vi kunne vente — betydelig sterkere enn bruttonasjonalproduktet. Importen fortsatte å stige noe raskere enn produksjonen også i perioden fram til den første verdenskrigen, selv om importprisnivået og det innenlandske prisnivå da utviklet seg mer i takt. Dette tyder på at elastisiteten av importvolumet m.p.h. produksjonsvolumet var større enn 1, — kanskje i nærheten av 1,5.

Importutviklingen i mellomkrigstiden avvek markert fra dette mønsteret. Både som følge av økt produksjon og relativt synkende importpriser skulle vi ha ventet sterkere vekst i importvolumet enn i nasjonalproduktet. Det var det omvendte som skjedde. Fra tiåret 1905—1914 til 1930—1939 sank importandelen i forhold til bruttonasjonalproduktet i faste priser fra 26,6 prosent til 25,3 prosent. Noen fullgod forklaring på denne utvikling er vanskelig

å finne.¹⁾ Men en av årsakene var muligens at produksjonsøkningen hadde en annen sammensetning enn i perioden fram til første verdenskrig. Beregninger som er gjort, med data fra mellomkrigstiden,²⁾ tyder nemlig på at det betyr meget for endringene i importvolumet hvilke komponenter av nasjonalproduktet det er som øker. En øking i eksporten vil i alminnelighet påvirke importvolumet lite. Konsumet og særlig bruttoinvesteringene er derimot langt mer importkrevende. I mellomkrigstiden var det særlig eksportkomponenten i nasjonalproduktet som økte sterkt sammenliknet med perioden før første verdenskrig. Den mest importkrevende delen av bruttonasjonalproduktet økte derimot svakere enn i de første femti år etter 1865. De tall som foreligger tyder imidlertid ikke på at dette kan være hele forklaringen. Tilsvarende skiftvirkninger kan muligens ha gjort seg gjeldende også innenfor de enkelte hovedkomponentene, men til å analysere dette har vi ikke tilstrekkelig materiale. Et annet moment av betydning er det at næringslivet gjennom hele mellomkrigstiden hadde ledig produksjonskapasitet som bidrog til å gjøre importtilbøyeligheten relativt liten.

I perioden etter siste verdenskrig har importandelen regnet i faste priser igjen steget. Den sterke vekst i produksjonsvolumet som har funnet sted, skulle i og for seg trekke i denne retning, men sett på bakgrunn av den kraftige prisstigningen på importen sammenliknet med det innenlandske prisnivå, synes likevel stigningen overraskende sterk.³⁾ Både i mellomkrigstiden og i etterkrigstiden synes det således nødvendig å trekke inn andre forklaringsfaktorer for importutviklingen, f.eks. etterspørselens sammensetning og omfanget av den ledige produksjonskapasiteten i næringslivet.

Eksportvolumet har i hele perioden fram til siste verdenskrig økt sterkere enn produksjonen, trass i at eksportprisene har falt i forhold til innlandsprisene. En slik utvikling gjennom en lang periode virker umiddelbart overraskende, men forklaringen må trolig være at produktivitetsstigningen gjennomgående har vært sterkest i eksportnæringene. Hvis vi som i kapitlet ovenfor regner med produksjonsfaktorene arbeid, realkapital og teknikk, kan vi altså si at forbedringene i teknikk har vært særlig sterke i eksportnæringene. Utviklingen i etterkrigstiden kan tyde på at nye tendenser har gjort seg gjeldende. Trass i at eksportprisene siden like før siste verdenskrig har steget betydelig sterkere enn det innenlandske prisnivå, er eksportens andel av den samlede produksjonen ikke høyere enn i 1930-årene.

¹ Det er uklart i hvilken grad den synkende importandelen kan betraktes som en refleks av utviklingen i verdenshandelen. Sett i forhold til produksjonen var det gjennom store deler av mellomkrigstiden en sterk tilbakegang i verdenshandelen.

² Arne A m u n d s e n : *Vekst og sammenhenger i den norske økonomi 1920—1955*. (Artikler fra Statistisk Sentralbyrå, nr. 2, 1957.)

³ Igjen kan det være naturlig å vise til utviklingen i verdenshandelen. I *Norges økonomi etter krigen*, kapittel VI s. 192, er pekt på at Norges andel av verdenshandelen har holdt seg noenlunde konstant i etterkrigstiden.

2. Utenriksøkonomiens relative betydning.

Utviklingen i eksport- og importvolumet sett i forhold til størrelsen av produksjonen målt i faste priser kan vanskelig tas som et mål for utviklingen i utenriksøkonomiens relative betydning over en lang periode. For dette formål er det nødvendig også å ta hensyn til eventuelle endringer i de relative produksjonskostnadene for ulike varer og tjenester. I perioder da prisdannelsen er lite påvirket av spesielle offentlige inngrep, skulle en antakelig kunne nytte markedsprisene som en tilnærming til de relative produksjonskostnadene. Hvis en derfor holder de første årene etter den siste krigen og årene under første verdenskrig utenfor, skulle eksport- og importandelene i løpende priser være et bedre mål for utenriksøkonomiens relative betydning.

Tabell 27. Eksport og import av varer og tjenester i løpende priser. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. *Exports and imports of goods and services at current prices. Moving decade averages, 1865—1960.*

Periode Decade	Absolutte tall i mill. kr. <i>Absolute figures. Mill. of kroner</i>			Prosentvis andel av bruttonasjonalproduktet målt i løpende priser <i>Percentage shares of gross domestic product at current prices</i>		
	Eksport <i>Exports</i>	Import <i>Imports</i>	Eksport- overskott <i>Export surplus</i>	Eksport <i>Exports</i>	Import <i>Imports</i>	Eksport- overskott <i>Export surplus</i>
1865—1874.....	166	157	+ 9	28,5	27,0	+1,5
1870—1879.....	202	200	+ 2	28,8	28,6	+0,2
1875—1884.....	214	214	-	28,8	28,8	-
1880—1889.....	217	209	+ 8	30,3	29,1	+1,2
1885—1894.....	226	236	- 10	30,1	31,5	-1,4
1890—1899.....	258	297	- 39	29,7	34,1	-4,4
1895—1904.....	297	346	- 49	29,3	34,0	-4,7
1900—1909.....	354	396	- 42	30,5	34,0	-3,6
1905—1914.....	490	520	- 30	33,6	35,6	-2,0
1910—1919.....	1 187	1 244	- 57	38,8	40,6	-1,8
1915—1924.....	1 738	1 981	-243	34,3	39,1	-4,8
1920—1929.....	1 537	1 739	-202	29,8	33,7	-3,9
1925—1934.....	1 241	1 210	+ 31	28,7	28,0	+0,7
1930—1939.....	1 322	1 233	+ 89	28,2	26,3	+1,9
1946—1955.....	6 708	7 382	-674	36,1	39,7	-3,6
1951—1960.....	10 953	11 310	-357	39,0	40,3	-1,3

Også når vi ser på tall i løpende priser, finner vi gjennomgående stigning i eksport- og importandelene fra 1865 og fram til den første verdenskrigen. For så vidt får vi bekreftet det inntrykket som volumtallene gir om en gradvis økende relativ betydning for utenriksøkonomien i den første delen av perioden. Men økingen er ikke på langt nær så sterk som mengdeutviklingen i eksport- og importtallene skulle tilsi. Dette betyr at prisene for eksport og import må ha falt i forhold til prisene for hele produksjonen under ett.

Fra tiåret 1910—1919 og fram til den siste verdenskrigen har utenriksøkonomiens relative betydning avtatt. Dette er tydelig enten vi ser på tallene for eksporten eller for importen regnet som andeler av den samlede produksjonen målt i løpende priser. Mest overraskende virker dette for eksporten hvor volumøkingen gjennom store deler av mellomkrigsperioden som vi har sett var meget sterk. Men prisutviklingen for de eksporterte varene og tjenestene må altså samtidig ha vært tilsvarende ugunstig, sett i forhold til prisutviklingen for hele produksjonen.

3. Prisutvikling og bytteforhold i utenriksøkonomien.

Prisutviklingen i sin alminnelighet vil bli behandlet mer inngående i et senere kapittel, men allerede her skal vi gi enkelte pristall for eksporten og importen.

Tabell 28. Prisindekser for eksport og import, 1938=100. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. *Price indices for exports and imports, 1938=100. Moving decade averages, 1865—1960.*

Periode <i>Decade</i>	Eksport av varer og tjenester i alt <i>Total exports of goods and services</i>	Vare- eksport <i>Commodity exports</i>	Eksport av tjenester ² <i>Exports of services</i>	Import av varer og tjenester i alt <i>Total imports of goods and services</i>	Spesifisert vare- import <i>Commodity imports</i>	Brutto- nasjonal- produkt <i>Gross domestic product</i>
1865—1874.....	88	65	140	90	105	51
1870—1879.....	93	71	135	89	100	54
1875—1884.....	89	71	120	80	88	53
1880—1889.....	79	66	104	70	75	49
1885—1894.....	72	61	93	66	70	47
1890—1899.....	76	64	97	66	68	48
1895—1904.....	79	71	114	67	69	50
1900—1909.....	79	77	82	72	75	53
1905—1914.....	86	85	88	78	81	58
1910—1919.....	191	153	249	152	157	104
1915—1924.....	268	227	325	222	230	153
1920—1929.....	178	180	177	178	183	137
1925—1934.....	108	118	99	111	111	99
1930—1939.....	91	95	85	94	95	90
1946—1955.....	343	344	383	361	352	216
1951—1960.....	398	393	445	434	408	270

¹ Eksport og import av skip ikke medregnet. *Exports and imports of ships and boats not included.* ² For størstedelen skipsfartens brutto fraktinntekter. *Largely gross freight earnings by ocean shipping.*

Som nevnt i avsnittet ovenfor, har eksport- og importprisene gjennom store deler av perioden sunket i forhold til prisene for hele produksjonen. For importprisene var denne tendensen meget sterk i perioden fram mot århundreskiftet og i mellomkrigstiden. Stort sett finner vi også den samme utviklingen enten vi ser bare på den spesifiserte vareimporten eller på hele importen, der skipsfartens drifts- og investeringsutgifter i utlandet og import av tjenester er regnet med.

Nedgangen i eksportprisene sett i forhold til prisene for hele produksjonen var svakere enn for importprisenes vedkommende fram til første verdenskrig. I mellomkrigstiden var derimot nedgangen sterkest i eksportprisene. Når det gjelder prisutviklingen for eksporten, er det også viktig å skille mellom vareeksport og eksporten av tjenester, som i det vesentlige består av skipsfartstjenester. Fram til første verdenskrig steg faktisk prisene for vareeksporten sett i forhold til prisindeksen for bruttonasjonalproduktet, mens det omvendte som nevnt var tilfelle for vareeksport og tjenesteeksport under ett.

Den sterke nedgangen i prisene for eksporterte tjenester, sett i forhold til prisene ellers, fortsatte også i mellomkrigstiden. Dette førte til at eksportprisene sett under ett sank sterkere enn importprisene, samtidig som prisene på de importerte og eksporterte varene utviklet seg i takt.

I tiden etter den siste verdenskrigen har prisstigningen både for vareimporten og vareeksporten vært sterkere enn prisstigningen for hele produksjonen. I etterkrigstiden har dessuten prisene på tjenesteeksporten steget noe sterkere enn prisene på vareeksporten.

Tabell 29. Bytteforhold i utenriksøkonomien, 1938=100. Femårs-gjennomsnitt, 1865—1960. *Terms of trade, 1938=100. Quinquennial averages, 1865—1960.*

	Prisindeks 1938=100 <i>Price indices 1938=100</i>				Bytteforhold 1938=100 <i>Terms of trade 1938=100</i>	
	Eksport av varer og tjenester i alt <i>Total exports of goods and services</i>	Vare- eksport <i>Commodity exports</i>	Import av varer og tjenester i alt <i>Total imports of goods and services</i>	Vare- import <i>Commodity imports</i>	Varer og tjenester i alt <i>Total exchange of goods and services</i>	Varer <i>Exchange of com- modities</i>
1865—1869.....	78	57	86	102	91	56
1870—1874.....	95	71	92	106	103	67
1875—1879.....	92	72	86	95	108	76
1880—1884.....	88	71	76	83	116	86
1885—1889.....	73	60	65	68	112	88
1890—1894.....	72	61	68	71	106	86
1895—1899.....	78	63	64	66	121	96
1900—1904.....	80	75	69	72	115	104
1905—1909.....	79	79	74	76	107	104
1910—1914.....	92	105	81	84	113	125
1915—1919.....	300	224	212	221	141	101
1920—1924.....	241	232	231	239	104	97
1925—1929.....	136	144	132	134	103	107
1930—1934.....	86	95	91	94	95	101
1935—1939.....	95	95	97	97	98	98
1946—1950.....	294	1292	299	1296	98	199
1951—1955.....	392	1395	423	1409	93	197
1956—1960.....	404	1391	444	1408	91	196

¹ Eksport og import av skip og båter er ikke medregnet. *Exports and imports of ships and boats not included.*

Fra 1865 og fram til århundreskiftet fant det sted en bedring sett fra norsk synspunkt i bytteforholdet med utlandet. I en periode på tretti år var eksportprisene stort sett konstante, mens prisene på importerte varer og tjenester gikk betydelig ned. Perioden etter århundreskiftet viser en annen utvikling. Eksportprisene har gjennomgående avtatt sett i forhold til importprisene, og bytteforholdet har derfor blitt stadig dårligere. Denne tendensen har gjennomgående holdt seg ut hele resten av nittifem-årsperioden. Bare årene under den første verdenskrigen viste et markert brudd med utviklingen i retning av dårligere bytteforhold. Prisene på eksporterte varer og tjenester lå meget høyt i disse årene, og ingen annen femårsperiode viser et tilsvarende gunstig bytteforhold.

Når vi sammenlikner prisutviklingen for eksporterte og importerte varer særskilt, finner vi en noe annen utvikling i bytteforholdet enn for varer og tjenester totalt. Årsaken til dette er den ulike prisutviklingen for eksporterte varer og eksporterte tjenester. Stort sett er det slik at bytteforholdet for varer har utviklet seg gunstigere sett fra norsk synspunkt enn bytteforholdet for varer og tjenester under ett. Både i perioden før første verdenskrig og i mellomkrigstiden avtok prisene på eksporterte tjenester i forhold til prisene på vareeksporten.

Beregninger over utviklingen i bytteforholdet over en så lang periode som nittifem år må tas med store forbehold. Tallene må nødvendigvis bli usikre og vil bl.a. avhenge sterkt av det vekstsystemet som nyttes ved prisindeksberegningene. En undersøkelse fra Danmark over bytteforholdet i utenrikshandelen i perioden 1874/75—1954/55¹) viser at dette valget av vekstsystem ved indeksberegningene i praksis kan ha stor betydning.

De prisindekstallene for eksport og import som er nyttet i denne undersøkelsen, er framkommet ved at tall i løpende priser er dividert med tall i faste (1938) priser. Det betyr at prisindekstallene for eksport og import blir beregnet etter Paasche's indeksformel med sammenlikningsbasis i 1938, og med løpende års kvanta som vekter. Når tallene er beregnet slik, vil endringer i utenrikshandelens sammensetning over tiden kunne påvirke prisindeksene for eksporten og importen og dermed bytteforholdet.

En annen grunn til at indekstall for bytteforholdet, særlig på lang sikt, blir av betinget verdi, er at det ofte kan være vanskelig å legge noen bestemt økonomisk mening i slike tall. Vi kan nemlig ikke i alminnelighet gå ut fra at det vi ovenfor har kalt forverring eller forbedring, faktisk betyr en gunstig, resp. ugunstig, utvikling sett fra norsk synspunkt. Særlig ikke hvis det fra tid til annen skjer betydelige tekniske framskritt i produksjonen. Et fall i de norske eksportprisene sett i forhold til importprisene kan da være uttrykk for at det har blitt mulig å produsere eksportvarene reelt sett billigere. Og det kan vanskelig oppfattes som en ugunstig utvikling.

¹ Anders Ølgaard: *Det danske bytteforhold i utenrikshandelen 1875—1955*. Festskrift til Frederik Zeuthen, København 1958, pp. 383-400.

Ved en så grov oppdeling som den tabellen gir, vil enkelte av gruppene naturlig nok bli nokså uensartet sammensatt. I første rekke gjelder dette gruppene «andre industriprodukter» og «annen eksport». Gruppen «annen eksport» omfatter bl.a. jordbruksprodukter, eksport av tjenester utenom skipsfartstjenester, eksport av brukte skip og reeksport. Gruppen «andre industriprodukter» omfatter en rekke forskjellige industrivarer, men produkter fra olje- og fettindustrien veier tungt i denne gruppen.

Av tabellen får vi et sterkt inntrykk av den dominerende stillingen som skipsfartstjenestene inntar og har inntatt i den norske eksporten. Ellers merker vi oss at fiskeproduktene og treforedlingsproduktenes relative betydning har avtatt sterkt, særlig i tiden etter århundreskiftet. For fiskeproduktenes

Tabell 31. Importens fordeling etter anvendelser i løpende priser. Prosentvis fordeling, import i alt (inklusive toll) = 100. Utvalgte år, 1865—1960. *Composition of imports, at current prices. Percentage figures, total imports of goods and services (customs duties included) = 100. Selected years, 1865—1960.*

	1865	1875	1885	1895	1905	1915	1925	1930	1949	1954	1960
Konsumvarer <i>Consumers' goods and services</i>	35,2	37,9	36,3	37,1	30,8	24,9	29,2	27,8	19,1	20,4	19,6
Investeringsvarer <i>Investment goods</i>	7,7	8,6	6,6	10,3	8,7	12,8	11,5	21,2	26,3	26,2	27,7
Vareinnsats ellers <i>Goods and services for input in Norwegian production</i>	56,4	52,3	55,2	49,6	53,3	60,7	58,2	50,2	54,6	53,3	52,5
Herav: Of which: Til bygge- og anleggs- virksomhet <i>Goods for input in the construction sector</i>	2,8	4,1	2,8	3,6	3,8	6,4	4,6	3,4	5,3	4,8	4,3
Skipsfartens og hval- fangstens driftsut- gifter i utlandet <i>Operating costs abroad by ocean shipping and whaling</i>	9,2	11,1	12,3	10,3	8,9	9,2	12,4	11,8	12,8	13,0	12,6
Vareinnsats ellers <i>Other goods and services for input in Norwegian production</i>	44,4	37,1	40,1	35,7	40,6	45,1	41,2	35,0	36,5	35,5	35,6
Reeksport <i>Re-export</i> ..	0,7	1,2	1,9	3,0	7,2	1,6	1,1	0,8	—	0,1	0,2
Import i alt <i>Total imports of goods and services incl. customs duties</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

vedkommende kan det i en viss forstand sies at tallene blir noe undervurdert, da eksporten fra olje- og fettindustrien, som for en stor del bygger på fisk som råstoff, ikke er med i denne gruppen. Fra tiden like etter århundreskiftet finner vi ellers en sterk relativ oppgang for gruppen malmer, metaller, mineraler og kjemiske produkter. Dette har i første rekke sammenheng med den sterke ekspansjonen i elektrokjemisk og elektrometallurgisk industri etter århundreskiftet.

Tabell 31 viser den samlede importen av varer og tjenester inklusive toll, prosentvis fordelt etter anvendelser. Importens fordeling på sluttleveringer som konsum, investering og eksport omfatter bare import direkte til disse anvendelsene. En forholdsvis stor del av importen går til vareinnsats i norsk produksjon, og det har ikke vært mulig å beregne hvordan denne delen indirekte fordeler seg på de tre typene av sluttleveringer. En viss oppdeling av den importerte vareinnsatsen er gjennomført, idet vareinnsats til bygge- og anleggsvirksomhet og driftsutgiftene i utlandet for skipsfart og hvalfangst er skilt ut som egne poster. Disse to postene er for den overveiende del sluttlevret henholdsvis til investering og eksport, men det står likevel om lag førti prosent av importen tilbake som det ikke har vært mulig å fordele på sluttleveringer.

Utviklingen i den prosentvise fordelingen av importen etter anvendelser viser tydelig at direkte import av investeringsvarer har økt i relativ betydning. Samtidig har direkte import av konsumvarer gått relativt sterkt tilbake. Særlig i tiden etter århundreskiftet da investeringenes andel av nasjonalproduktet økte sterkt, var denne tendensen klar.

Når det gjelder import av vareinnsats i alt, er det vanskeligere å peke på noen bestemt tendens i utviklingen på lang sikt. Andelene varierer noe fra tiår til tiår, men regnet over hele perioden er det forholdsvis stor stabilitet i tallene. Holdes skipsfartens og hvalfangstens driftsutgifter betalt i utlandet og vareinnsats til bygge- og anleggsvirksomheten utenfor, ser vi tydelig at vareinnsatsandelen i totalimporten har ligget lavt i de siste tretti årene.

5. Kapitalimport og kapitaleksport.

I de siste nittifem årene har norsk økonomi gjennomgående hatt en netto tilføring av kapital fra utlandet. Det har som oftest vært underskott i vare- og tjenestebyttet med utlandet og, så vidt en kan bedømme det, også i rente- og stønadsbetalingene.

De tall som her er beregnet for kapitalimporten¹⁾ er forholdsvis usikre. Særlig gjelder dette saldoen på rente- og stønadsbalansen, der beregningene bygger på svært usikkert materiale. Før århundreskiftet er disse tallene rene

¹ Den undersøkelse over penge- og kredittforhold som ble nevnt i forordet, og som bygger på et annet tallmateriale, kan tyde på at kapitalimporten er vesentlig overvurdert særlig i perioden fra århundreskiftet og fram til første verdenskrig.

anslag, som bare kan oppfattes som en indikasjon på saldoens fortegn og størrelsesorden. Men også for tallene for underskottet i vare- og tjenestebytten må en regne med forholdsvis store feilmarginer. Tallene framkommer nemlig som differansen mellom verdien av importen og eksporten, og selv om disse størrelsene hver for seg skulle være forholdsvis pålitelige,¹⁾ kan små relative feil slå sterkt ut i tallene for differansen.

Tabell 32. Overskott (+) og underskott (−) på driftsregnskapet overfor utlandet. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. *Surplus (+) and deficit (−) in Norway's balance of payments. Moving decade averages, 1865—1960.*

Periode Decade	Overskott (+) underskott (−) i vare- og tjenes- tebyttet med utlandet. Mill. kr. <i>Surplus(+) and defi- cit (−) of exports above imports. Goods and services. Mill. of kr.</i>	Overskott (+) underskott (−) på rente- og stønads- balansen overfor utlandet. Mill. kr. <i>Net trans- fers from (+) and abroad (−) Mill. of kr.</i>	Overskott (+) underskott (−) på driftsregn- skapet overfor utlandet. Mill. kr. <i>Sur- plus (+) and defi- cit (−) in Norway's balance of payments. Mill. of kr.</i>	Dette i prosent av : <i>Surplus (+) and defi- cit (−) as percentage of:</i>	
				Brutto- nasjonal- produkt <i>Gross domestic product</i>	Brutto- investering i alt <i>Gross domestic capital formation</i>
	1	2	3 = 1 + 2		
1865—1874.....	+ 9	− 2	+ 7	+1,2	+ 8,4
1870—1879.....	+ 2	− 4	− 2	−0,2	− 1,8
1875—1884.....	−	− 5	− 5	−0,7	− 4,2
1880—1889.....	+ 8	− 5	+ 3	+0,5	+ 2,8
1885—1894.....	− 10	− 6	− 16	−2,2	−13,5
1890—1899.....	− 39	− 7	− 46	−5,1	−30,1
1895—1904.....	− 49	− 10	− 59	−5,6	−33,2
1900—1909.....	− 42	− 17	− 59	−5,0	−29,0
1905—1914.....	− 30	− 16	− 46	−3,1	−16,2
1910—1919.....	− 57	− 10	− 67	−2,1	− 9,4
1915—1924.....	−243	− 22	−265	−5,2	−22,2
1920—1929.....	−202	− 44	−246	−3,9	−23,0
1925—1934.....	+ 31	− 58	− 27	−0,6	− 3,4
1930—1939.....	+ 89	− 63	+ 26	+0,6	+ 2,5
1946—1955.....	−674	{ +205 1− 52	−469 1−726	−2,5 1−3,9	− 7,1 1−10,9
1951—1960.....	−357	{ − 63 1−115	−420 1−472	−1,5 1−1,7	− 4,1 1− 4,7

¹ Krigsskadeerstatninger og gaver (netto) under Det europeiske gjenreisningsprogrammet (ERP) ikke medregnet. *War damage compensations and ERP-grants (net), not included.*

¹ Et usikkerhetsmoment ved eksport- og importberegningene er at verdideklarasjon for henholdsvis eksporten og importen i handelsstatistikken først ble innført i 1922 og 1932.

Det er først i tiden fra omkring 1890 at kapitalimporten får et omfang som virkelig betyr noe i norsk økonomi. Før denne tiden viser driftsregnskapet overfor utlandet stort sett jamvekt og i visse perioder små overskott. Etter 1890 har det i regelen foregått en netto tilføring av kapital fra utlandet bortsett fra noen få år under første verdenskrig, og i perioden 1932—1938.

Sett i forhold til størrelsen av produksjonen er det særlig de to tiårene like før og like etter århundreskiftet som utmerker seg med stor kapitalimport. Jamt over utgjorde underskottet på driftsregnskapet da litt over 5 prosent av bruttonasjonalproduktet. For de to tiårsperiodene etter den andre verdenskrigen er de tilsvarende tallene henholdsvis 2,5 prosent og 1,5 prosent. Men hvis vi regner de ekstraordinære stønadene fra utlandet, krigsskadeerstatninger og gaver under Det europeiske gjenreisningsprogrammet som kapitalimport, blir prosenttallene 3,9 og 1,7.

Sett i forhold til samlet bruttoinvestering blir naturligvis prosenttallene for kapitalimportens relative betydning større. Tydeligst ser vi dette for perioden omkring århundreskiftet, da underskottet på driftsregnskapet utgjorde om lag en tredjedel av bruttoinvesteringen. Tallene ligger gjennomgående høyt i perioden helt fram til 1930, og ikke for noe tiår er andelen stort under 10 prosent. I perioden etter den siste verdenskrigen har kapitalimportens omfang alt i alt vært forholdsvis beskjedent sett i forhold til samlet bruttoinvestering. Regner vi de ekstraordinære stønadene med til kapitalimporten, blir ikke andelen for tiåret 1951—1960 større enn 4,7 prosent. Selv ikke i de ti første etterkrigsårene når vi opp i en andel på mer enn 11 prosent av samlet bruttoinvestering.

Kap. VI. Innenlandsk produksjon og samlet vare- og tjenestetilgang etter anvendelser.

1. Total vare- og tjenestetilgang og samlet produksjon.

Den mengde varer og tjenester som står til rådighet for konsum og kapitaløkning er summen av den innenlandske produksjonen og den vare- og tjenestemengden som motsvarer importoverskottet. Da norsk økonomi gjennom den største delen av perioden har hatt importoverskott, betyr dette at summen av konsum og nettoinvestering gjennomgående har vært større enn den innenlandske produksjonen.

Når vi sammenlikner veksten i produksjonsvolumet og veksten i den disponible vare- og tjenestemengden, finner vi ingen forskjell av betydning for hele nittifem-årsperioden under ett. For begge tallseriene har de gjennomsnittlige årlige vekstratene vært 2,5 prosent. Over kortere perioder kan derimot forskjellen i veksthastighet ha vært betydelig, slik som tallene i tabell 33 gir uttrykk for.

Når en skal analysere den samlede vare- og tjenestetilgangen etter sammen-

Tabell 33. Nettonasjonalproduktet og total vare- og tjenestetilgang i 1938-priser. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. *Net domestic product and total availabilities of goods and services at 1938 prices. Moving decade averages, 1865—1960.*

Periode <i>Decade</i>	Nettonasjonalprodukt. Mill. kr. <i>Net domestic product. Mill. of kr.</i>	Total vare- og tjenestetilgang. Mill. kr. <i>Total availabilities of goods and services. Mill. of kr.</i>	Prosentvis vekst fra foregående tiårsperiode <i>Percentage rates of increase between decade averages</i>	
			Nettonasjonalprodukt <i>Net domestic product</i>	Total vare- og tjenestetilgang <i>Total availabilities of goods and services</i>
1865—1874.....	1 034	1 019	.	.
1870—1879.....	1 164	1 173	12,6	15,1
1875—1884.....	1 252	1 279	7,6	9,0
1880—1889.....	1 298	1 323	3,7	3,5
1885—1894.....	1 423	1 465	9,6	10,7
1890—1899.....	1 617	1 728	13,6	18,0
1895—1904.....	1 790	1 932	10,7	11,8
1900—1909.....	1 931	2 036	7,9	5,4
1905—1914.....	2 206	2 303	14,2	13,1
1910—1919.....	2 577	2 777	16,8	20,5
1915—1924.....	2 889	3 134	12,1	12,9
1920—1929.....	3 267	3 385	13,1	8,0
1925—1934.....	3 760	3 708	15,1	9,5
1930—1939.....	4 464	4 325	18,7	16,6
1946—1955.....	7 058	7 157	158,1	165,5
1951—1960.....	8 411	8 259	19,2	15,4

¹ Disse vekstratene som dekker en periode på 16 år, kan ikke direkte sammenliknes med de femårige vekstratene ellers i tabellen. *Covering a period of sixteen years these rates of increase are not directly comparable to the other quinquennial rates of increase elsewhere in the table.*

setning og anvendelse, kan det antakelig være mer formålstjenlig å ta for seg tall i løpende priser. Begrunnelsen for dette er at de løpende markedsprisene kan antas å svare bedre til de relative produksjonskostnadene til enhver tid enn et bestemt valgt sett av faste priser. Tallene i tabell 34 i avsnittet nedenfor skulle derfor være bedre egnet som mål for forholdet mellom innenlandsk produksjon og samlet vare- og tjenestetilgang.

2. Investering og sparing.

I tabellen på neste side er det tatt inn tall bl. a. for å belyse omfanget av investeringsaktiviteten sett i forhold til størrelsen av produksjonen og den samlede vare- og tjenestetilgangen. Tallene viser forholdsvis stabile investeringsrater¹) i den første delen av perioden helt fram til tiåret 1900—1909. I

¹ Tallene for investering og sparing i perioden før 1930 vil antakelig være noe undervurdert, da de ikke omfatter eventuell lagerøking av konsumvarer og vareinnsatsvarer. I praksis vil dette neppe bety at vi undervurderer tallene for investeringsraten og spareraten med mer enn fra en halv til en prosent av nasjonalproduktet.

Tabell 34. Nettonasjonalproduktet, samlet vare- og tjenestetilgang og nettoinvestering i løpende priser. Bevegelige tiårs-gjennomsnitt, 1865—1960. *Net domestic product, total availabilities of goods and services and net domestic capital formation at current prices. Moving decade averages, 1865—1960.*

Periode <i>Decade</i>	Netto- nasjonal- produkt Mill. kr. <i>Net domestic product Mill. of kr.</i>	Samlet disponibel vare- og tjeneste- tilgang Mill. kr. <i>Total availabi- lities of goods and services Mill. of kr.</i>	Vare- og tjeneste- tilgang i pst. av netto- nasjonal- produkt <i>Total availabi- lities of goods and services in percentage of net domestic product</i>	Netto- investering i alt Mill. kr. <i>Net domestic capital formation Mill. of kr.</i>	Nettoinvestering som prosent av: <i>Net domestic capital formation as percen- tage of</i>	
					Netto- nasjonal- produkt <i>Net domestic product</i>	Samlet vare- og tjeneste- tilgang <i>Total availabi- lities of goods and services</i>
	1	2	3 = 2 : 1 × 100	4	5 = $\frac{4}{1} \times 100$	6 = $\frac{4}{2} \times 100$
1865—1874.....	530	521	98,3	31	5,8	6,0
1870—1879.....	632	630	99,7	44	7,0	7,0
1875—1884.....	669	669	100,0	43	6,4	6,4
1880—1889.....	645	637	98,8	34	5,3	5,3
1885—1894.....	670	680	101,5	40	6,0	5,9
1890—1899.....	777	816	105,0	61	7,9	7,5
1895—1904.....	906	955	105,4	70	7,7	7,3
1900—1909.....	1 031	1 073	104,1	71	6,9	6,6
1905—1914.....	1 295	1 325	102,3	117	9,0	8,8
1910—1919.....	2 671	2 728	102,1	323	12,1	11,8
1915—1924.....	4 371	4 614	105,6	498	11,4	10,8
1920—1929.....	4 486	4 688	104,1	400	8,9	8,5
1925—1934.....	3 796	3 765	99,2	274	7,2	7,3
1930—1939.....	4 091	4 002	97,8	433	10,6	10,8
1946—1955.....	15 170	15 844	104,4	3 236	21,3	20,4
1951—1960.....	22 456	22 813	101,6	4 524	20,1	19,8

tiden etterpå har investeringsraten økt meget sterkt, og mellom tiåret like før og like etter den andre verdenskrigen ble den fordoblet. For en del skyldes oppgangen i investeringsraten etter den siste krigen relativt sterkere stigning i prisnivået for investeringsvarer enn for hele nasjonalproduktet. Men regnet i faste priser var også oppgangen sterk. Målt i 1938-priser finner vi en investeringsrate på om lag 11 prosent for tiåret 1930—1939 mot 18 prosent for perioden 1946—1955. Tallene i tabell 34 tyder ellers ikke på at det har vært noen særlig merkbar sammenheng mellom størrelsen av importoverskottet og investeringsraten. Perioder med relativt høyt importoverskott har normalt ikke vært preget av uvanlig sterk investeringsaktivitet. Tilskott til den disponible vare- og tjenestemengden gjennom importoverskott har som regel snarere vært fulgt av en oppgang i konsumets andel av den samlede produksjonen.

Tiden etter den siste verdenskrig markerer et klart unntak i så måte. Samtidig med at norsk økonomi etter krigen er blitt tilført kapital i betydelig omfang fra utlandet, dels gjennom ordinær kapitalimport og dels ved ekstraordinære stønader, har investeringsraten ligget høyere enn i noen annen periode siden 1865. Kapitalimporten er imidlertid bare en del av forklaringen på økin- gen i investeringsraten siden tiåret 1930—1939. Den innenlandske sparingen regnet som andel av nasjonalproduktet, har også ligget uvanlig høyt i etter- krigstiden.

Tallene for den innenlandske sparingen bekrefter også inntrykket av at den relativt store kapitalimport i enkelte perioder har hatt lite å bety for investeringsratens størrelse. Sett i forhold til den disponible nasjonalinntekten var således sparingen uvanlig lav, og dermed konsumet høyt, i periodene omkring århundreskiftet og i 1920-årene, da vi samtidig hadde stor kapitalimport.¹⁾

Tabell 35. Nettonasjonalproduktet og disponibel nasjonalinntekt i løpende priser fordelt på konsum og sparing. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. *Net domestic product and disposable national income at current prices used for consumption and saving. Moving decade averages, 1865—1960.*

Periode Decade	Netto- nasjonal- produkt Mill. kr. <i>Net domestic product Mill. of kr.</i>	Disponibel nasjonal- inntekt Mill. kr. <i>Disposable national income Mill. of kr.</i>	Herav anvendt til : <i>Of which used for:</i>		Konsum i alt i prosent av netto- nasjonal- produktet <i>Private and public consump- tion as percentage of net domestic product</i>	Sparing i prosent av disponibel nasjonal- inntekt <i>Total savings as percentage of dispo- sable national income</i>
			Konsum i alt Mill. kr. <i>Private and public consump- tion Mill. of kr.</i>	Sparing Mill. kr. <i>Total saving Mill. of kr.</i>		
1865—1874.....	530	528	490	38	92,5	7,2
1870—1879.....	632	628	585	43	92,5	6,8
1875—1884.....	669	664	626	38	93,5	5,7
1880—1889.....	645	640	604	36	93,6	5,6
1885—1894.....	670	664	640	24	95,5	3,6
1890—1899.....	777	770	756	14	97,3	1,8
1895—1904.....	906	896	885	11	97,7	1,2
1900—1909.....	1 031	1 014	1 001	13	97,1	1,3
1905—1914.....	1 295	1 279	1 207	72	93,2	5,6
1910—1919.....	2 671	2 661	2 405	256	90,0	9,6
1915—1924.....	4 371	4 349	4 118	231	94,2	5,3
1920—1929.....	4 486	4 442	4 288	154	95,6	3,5
1925—1934.....	3 796	3 738	3 492	246	92,0	6,6
1930—1939.....	4 091	4 028	3 569	459	87,2	14,0
1946—1955.....	15 170	15 375	12 609	2 766	83,1	18,0
1951—1960.....	22 456	22 393	18 289	4 104	81,4	18,3

¹ Hvis kapitalimporten særlig i de første tiår etter 1900 er overvurdert, kan dette bety at den samlede sparing er undervurdert, men det behøver ikke nødvendigvis være en slik sammenheng.

Etter den siste verdenskrigen har riktignok investeringsraten vært meget høy, men det har først og fremst sammenheng med den store innenlandske sparing og bare i mindre grad med stor kapitalimport. Mens kapitalimporten i tiåret 1946—1955 utgjorde 4,8 prosent av nettonasjonalproduktet, var den innenlandske sparing i samme periode 16,5 prosent av nasjonalproduktet. For perioden 1951—1960 var de tilsvarende tall 2,1 prosent og 18,0 prosent. I disse tallene har en regnet krigsskadeerstatninger og ekstraordinære stønader fra utlandet som kapitalimport.

Det er ellers vanskelig å peke på noen utpreget tendens når det gjelder utviklingen i den innenlandske sparingen på lang sikt. Den sterke veksten i realinntekt som har funnet sted, har i alle fall ikke vært fulgt av noen tydelig vekst i spareraten før fra midten av 1930-årene. Men etter denne tiden har veksten vært meget sterk. I det første tiåret etter siste krig ble spareraten i noen grad påvirket av de store ekstraordinære stønadene fra utlandet. Men selv om vi regner krigsskadeerstatninger og gaver under Det europeiske gjenreisningsprogrammet (ERP) som kapitalimport og ikke som stønader, var spareraten 16,6 prosent eller høyere enn i noen tidligere tiårsperiode.

En stor del av den samlede sparing i de siste nittifem årene har vært sparing hos staten og kommunene. I perioden fram til den siste verdenskrigen utgjorde

Tabell 36. Offentlig og privat sparing¹. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. *Public and private savings. Moving decade averages, 1865—1960.*

Periode <i>Decade</i>	Sparing i alt Mill. kr. <i>Total savings Mill. of kr.</i>	Privat sparing Mill. kr. <i>Private savings Mill. of kr.</i>	Offentlig sparing Mill. kr. <i>Public savings Mill. of kr.</i>	Offentlig sparing i prosent av sparing i alt <i>Public savings as percentage of total savings</i>
1865—1874.....	38	32	6	15,6
1870—1879.....	43	38	5	11,6
1875—1884.....	38	34	4	10,5
1880—1889.....	36	32	4	11,1
1885—1894.....	24	19	5	20,8
1890—1899.....	14	11	3	21,4
1895—1904.....	11	8	3	27,3
1900—1909.....	13	3	10	76,9
1905—1914.....	72	56	16	22,2
1910—1919.....	256	235	21	8,2
1915—1924.....	231	234	—3	—1,2
1920—1929.....	154	136	18	11,6
1925—1934.....	246	181	65	26,4
1930—1939.....	459	360	99	21,6
1946—1955.....	2 766	1 429	1 337	48,3
1951—1960.....	4 104	2 341	1 763	43,0

¹ Undersøkelsen over penge- og kredittforholdene som er omtalt i forordet, kan tyde på at tabellen undervurderer den offentlige sparingen i perioden 1900—1930.

denne delen gjennomgående mellom ti og tyve prosent av den totale sparing. Et enkelt tiår (1900—1909) viser imidlertid en uvanlig høy offentlig spareandel på hele 77 prosent. Etter den siste krigen har også den offentlige sparingen vært meget stor; mellom førti og femti prosent av den samlede sparingen har vært sparing hos stat og kommuner.

3. Privat og offentlig konsum.

Den utvikling i sparingen som er omtalt i avsnittet ovenfor, har naturligvis bestemte implikasjoner også for utviklingen i det samlede konsumet sett i forhold til produksjon og total vare- og tjenestetilgang.

Forutsatt at forholdet mellom verdien av produksjonen og den disponible nasjonalinntekten ikke har endret seg merkbart over tiden, må en stort sett stabil sparerate i den første delen av perioden også bety at samlet konsum regnet som prosent av nettonasjonalproduktet har endret seg lite. Dette blir også bekreftet av tallene i tabell 35. Bortsett fra at perioder med stort importoverskott viser uvanlig høyt konsum, har konsumandelen vært stort sett

Tabell 37. Privat og offentlig konsum og privat disponibel inntekt i løpende priser. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. *Private and public consumption, and private disposable income at current prices. Moving decade averages, 1865—1960.*

Periode <i>Decade</i>	Privat disponibel inntekt Mill. kr. <i>Private disposable income Mill. of kr.</i>	Privat konsum Mill. kr. <i>Private consumption Mill. of kr.</i>	Offentlig konsum Mill. kr. <i>Public consumption Mill. of kr.</i>	Privat konsum i pst. av privat disponibel inntekt <i>Private consumption as percentage of private disposable income</i>	Offentlig konsum i pst. av netto- nasjonal- produktet <i>Public consumption as percentage of net domestic product</i>
1865—1874.....	501	469	21	93,6	4,0
1870—1879.....	597	559	26	93,6	4,1
1875—1884.....	629	595	31	94,6	4,6
1880—1889.....	603	571	33	94,7	5,1
1885—1894.....	622	603	37	96,9	5,5
1890—1899.....	717	706	50	97,2	6,4
1895—1904.....	829	821	64	99,0	7,1
1900—1909.....	932	929	72	99,7	7,0
1905—1914.....	1 175	1 119	88	95,2	6,8
1910—1919.....	2 439	2 204	201	90,4	7,5
1915—1924.....	3 953	3 717	401	94,0	9,2
1920—1929.....	3 983	3 847	441	96,6	9,8
1925—1934.....	3 327	3 146	346	94,6	9,1
1930—1939.....	3 571	3 211	358	89,9	8,8
1946—1955.....	12 164	10 735	1 874	88,3	12,4
1951—1960.....	17 632	15 291	2 998	86,7	13,4

konstant fram til midten av 1930-årene. I tiden etterpå har konsumets andel av nettonasjonalproduktet avtatt samtidig med den sterke økingen i spare-raten.

I løpet av de siste nittifem årene har det skjedd en merkbar forskyvning i fordelingen av det samlede konsumet på privat og offentlig konsum. Det offentlige konsumets andel av den samlede produksjonen viser sterk og praktisk talt ubrutt stigning gjennom hele perioden. Da konsumandelen totalt sett var uforandret fram til midten av 1930-årene, følger av dette at privat konsum må ha avtatt i forhold til produksjonen også i denne perioden.

Noen tilsvarende nedgang ser imidlertid ikke ut til å ha gjort seg gjeldende i forholdet mellom privat konsum og privat disponibel inntekt.

I hele perioden fram mot den siste krigen var det private konsumet som andel av privat disponibel inntekt forholdsvis stabilt sett på lang sikt. Men på samme måte som for konsumet totalt finner vi at perioder med betydelig importoverskott også har vært preget av relativt høyt privat konsum i forhold til privat disponibel inntekt. I tiden etter siste verdenskrig har den private konsumraten ligget en god del lavere enn vi kunne vente ut fra erfaringene fra perioden 1865—1939.

Tabell 38. Samlet konsum og konsum pr. innbygger i faste (1938-) priser. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. *Total consumption and per capita consumption at constant (1938) prices. Moving decade averages, 1865—1960.*

Periode Decade	Privat og offentlig konsum i alt Mill. kr. <i>Total private and public consumption Mill. of kr.</i>	Konsum i alt pr. innbygger Kr. <i>Total private and public consumption per capita Kr.</i>	Prosentvis vekst fra foregående utvalgte tiårsperiode <i>Percentage rates of increase between decade averages in</i>	
			Konsum i alt Total consumption	Konsum pr. innbygger Per capita consumption
1865—1874.....	951	548	.	.
1870—1879.....	1 081	599	13,7	9,3
1875—1884.....	1 179	626	9,1	4,5
1880—1889.....	1 236	636	4,8	1,6
1885—1894.....	1 366	683	10,5	7,4
1890—1899.....	1 582	758	15,8	11,0
1895—1904.....	1 773	804	12,1	6,1
1900—1909.....	1 885	819	6,3	1,9
1905—1914.....	2 075	861	10,0	5,1
1910—1919.....	2 448	982	18,0	14,0
1915—1924.....	2 810	1 072	14,8	9,2
1920—1929.....	3 071	1 124	9,3	4,9
1925—1934.....	3 393	1 208	10,5	7,5
1930—1939.....	3 834	1 330	13,0	10,1
1946—1955.....	5 870	1 786	153,1	134,3
1951—1960.....	6 864	1 991	16,9	11,5

¹ Disse vekstratene som dekker en periode på 16 år, kan ikke sammenliknes direkte med de femårige tilvekstratene ellers i tabellen. *Covering a period of sixteen years these rates of increase are not directly comparable to the other quinquennial rates of increase elsewhere in the table.*

Tall for samlet konsum målt i faste priser, sammenholdt med befolkningens størrelse, viser at den materielle levestandard har økt betydelig i de siste nittifem årene.

Summen av privat og offentlig konsum målt i 1938-priser har gjennomsnittlig økt med 2,4 prosent i året. Da befolkningen i den samme perioden bare har økt med 0,8 prosent årlig, gir dette en stigning i konsumet regnet pr. innbygger på om lag 1,6 prosent pr. år. Til denne vekstrate svarer det en fordobling av konsumet pr. innbygger over en periode på rundt førtifem år.

Omkring disse gjennomsnittstallene har det vært ganske store variasjoner fra tiår til tiår, men noen markert trend i utviklingen av vekstratene på lang sikt er vanskelig å påvise. Riktignok økte vekstratene ganske svakt i perioden fram til 1920, men denne utviklingen har ikke fortsatt ubrutt i de siste førtifem årene. I perioden etter 1920 har konsumet totalt og pr. innbygger økt henholdsvis 2,4 prosent og 1,7 prosent pr. år, mot 2,6 prosent og 1,7 prosent i de to første tiårene etter århundreskiftet. Før århundreskiftet var veksten i konsumet noe svakere enn gjennomsnittlig for hele nitti-årsperioden. For perioden 1865—1900 under ett var de årlige vekstratene henholdsvis 2,1 prosent og 1,3 prosent.

4. Sammensetningen av det private konsumet.

I tabell 39 er det tatt inn tall for privat konsum delt i grupper etter formål. Det er også gjennomført en inndeling som viser sammensetningen av konsumet på varer i alt og på forskjellige kategorier av tjenesteyting. En ytterligere oppdeling av konsumvarene i varige og ikke-varige konsumgoder ville ha vært av interesse, men slike tall foreligger bare for perioden etter 1930.

Stort sett angir teksten hvilke konsumformål som dekkes av de forskjellige gruppene i tabellen. Gruppen «annet konsum» omfatter imidlertid forbruk for mange forskjellige formål. De viktigste postene i gruppen er utdanning, litteratur, fornøvelser, tjenesteyting fra banker, forsikring, post, telegraf, telefon og diverse personlig utstyr. Det er ellers grunn til å presisere at det offentlige konsumet er holdt utenfor tallene i tabell 39. Særlig når det gjelder formål som helsepleie og utdanning vil dette ha betydning for tallene. En meget stor del av det samlede konsum til disse formål blir nemlig dekket gjennom den vederlagsfrie offentlige tjenesteytingen.

Samtidig med veksten i realinntekt og konsum har det skjedd betydelige endringer i konsumets sammensetning etter formål i de siste nittifem årene. Konsumet av matvarer og utgifter til bolig, lys og brensel har avtatt relativt sett, mens alle de andre hovedgruppene andeler av det private konsumet har økt. Ser vi på utgiftene til matvarer, bolig, lys og brensel, finner vi at disse postene til sammen utgjorde to tredjedeler av privat konsum i 1865, mot bare 40 prosent i 1960. Regner vi også utgiftene til klær og skotøy med, blir andelene for disse tre hovedgruppene henholdsvis 77 prosent i 1865 og 54 pro-

Tabell 39. Sammensetningen av det private konsumet i løpende priser. Utvalgte år, 1865—1960.
Composition of private consumption at current prices. Selected years, 1865—1960.

Konsumgrupper <i>Consumption groups</i>	Absolutte tall. Mill. kr. <i>Absolute figures. Mill. of kroner</i>								Prosentvis fordeling. Privat konsum i alt = 100 <i>Percentage distribution. Total private consumption = 100</i>							
	1865	1875	1890	1900	1910	1930	1950	1960	1865	1875	1890	1900	1910	1930	1950	1960
Matvarer <i>Food</i>	187	277	274	368	471	979	2 976	5 685	46,5	44,0	44,1	41,1	42,5	32,0	30,0	29,0
Drikkevarer og tobakk <i>Beverages and tobacco</i>	26	47	42	60	61	207	886	1 477	6,5	7,5	6,7	6,7	5,5	6,8	8,9	7,5
Bolig, lys og brensel <i>Rents, lighting, heating</i> Utstyr m.v. og leid hjelp til hjemmet <i>Durable household goods and household operation</i>	80	124	105	146	159	513	824	2 185	19,9	19,7	16,9	16,3	14,3	16,8	8,3	11,2
Klær og skotøy <i>Clothing and footwear</i>	30	50	48	76	93	263	1 021	1 709	7,5	7,9	7,7	8,5	8,4	8,6	10,3	8,7
Helsepleie og personlig hygiene <i>Personal hygiene and health care</i>	44	66	73	106	146	417	1 651	2 740	11,0	10,7	11,8	11,9	13,1	13,7	16,6	14,0
Reiser og transport <i>Travelling and transportation</i>	4	7	9	16	24	132	448	1 093	1,0	1,1	1,4	1,8	2,2	4,4	4,5	5,6
Hoteltjenester og annen personlig opp- vartning <i>Hotel and restaurant services, etc.</i>	5	8	11	19	25	140	579	1 436	1,2	1,3	1,8	2,1	2,3	4,6	5,8	7,3
Annet konsum <i>Other consumption</i>	8	11	15	32	41	70	176	344	2,0	1,7	2,4	3,6	3,7	2,3	1,8	1,8
I alt spesifisert konsum <i>Total specified items</i>	17	32	40	71	96	366	1 063	2 509	4,2	5,0	6,4	7,9	8,7	12,0	10,7	12,8
Diverse korreksjonsposter <i>Corrections</i> ...	401	622	617	894	1 116	3 087	9 624	19 178	99,8	98,9	99,2	99,9	100,7	101,2	96,9	97,9
Privat konsum i alt <i>Total private consump.</i>	1	7	5	1	— 8	— 37	310	408	0,2	1,1	0,8	0,1	— 0,7	— 1,2	3,1	2,1
Av dette: <i>Of which:</i>	402	629	622	895	1 108	3 050	9 934	19 586	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Konsumvarer <i>Commodities</i>	310	479	476	666	844	2 117	7 408	14 307	77,2	76,2	76,5	74,4	76,2	69,4	74,6	73,0
Tjenester i alt <i>Services in total</i>	91	143	141	228	272	970	2 216	4 871	22,6	22,7	22,7	25,5	24,5	31,8	22,3	24,9
Boligtjenester <i>Services from dwellings</i> .	57	90	76	111	115	390	526	1 537	14,2	14,3	12,2	12,3	10,4	12,8	5,3	7,8
Husarbeid og vask <i>Domestic services, washing and cleaning</i>	16	23	22	35	45	103	214	252	4,0	3,7	3,6	4,0	4,1	3,4	2,2	1,3
Andre tjenester <i>Other services</i>	18	30	43	82	112	477	1 476	3 082	4,4	4,7	6,9	9,2	10,0	15,6	14,8	15,8

sent i 1960. Til de postene i det private konsumet som har økt relativt sterkest, hører helsepleie og personlig hygiene, reiser og transport og annet konsum. Alt i alt utgjorde konsumet til disse formål bare 6 prosent av privat konsum i 1865, mot vel fjerdedelen i 1960.

Tjenestenes samlede andel av det private konsumet har økt noe i tiden etter 1890. Når økingen sett under ett har vært så vidt beskjedent som tilfelle er, skyldes dette at bolig-tjenestene og tjenesteyting ved betalt husarbeid relativt sett har gått tilbake. Gruppen andre tjenester har derimot økt betydelig sterkere enn det private konsumet totalt. I 1865 utgjorde disse tjenestene 4,4 prosent av privat konsum i alt, mot hele 15,8 prosent i 1960.

Den sterke nedgangen i tjenesteandelen mellom 1930 og 1960 skyldes antakelig for en stor del prisvridning som følge av den offentlige prisreguleringspolitikken. Tallene viser da også at det særlig er tjenesteytingen fra boliger som har avtatt i betydning. Nettopp på dette område har den offentlige politikken med sikte på å begrense prisstigningen virket sterkt. Målt i faste priser var også nedgangen i bolig-tjenestenes relative andel liten mellom 1930 og 1960. Regnet i 1938-priser utgjorde bolig-tjenestene 12,2 prosent av det private konsumet i 1930, mot 10,6 prosent i 1960.

Kap. VII. Offentlige inntekter og utgifter.

1. Offentlige inntekter.

De offentlige inntektene har steget vesentlig sterkere enn nasjonalinntekten i løpet av de siste nittifem årene. Stort sett har denne utviklingen foregått jamt og uten brudd gjennom hele perioden, men siden tiåret 1930—1939 har de offentlige inntektenes andel økt sterkere enn normalt. I tiåret 1865—1874 utgjorde stats- og kommune-forvaltningens samlede bruttoinntekter om lag 7 prosent av den disponible nasjonalinntekten. I tiåret 1951—1960 var andelen steget til nærmere 38 prosent.

Den offentlige disponible inntekten har også steget sterkt sammenliknet med nasjonalinntekten. Men veksten har vært noe svakere enn i samlet offentlig bruttoinntekt. Grunnen til dette er at inntektsoverføringene over de offentlige budsjetter i form av rentebetalinger, subsidier og direkte stønader etter hvert har økt i omfang. En stadig mindre del av de samlede offentlige bruttoinntektene har derfor vært disponibel for offentlig konsum og kapital-øking.

Sammensetningen av de offentlige inntektene har endret seg betydelig i den perioden vi betrakter. Særlig markert er nedgangen i tollinntektenes relative betydning. Mens tollavgiftene var den viktigste offentlige inntektskilden i begynnelsen av perioden, har denne avgiften i de siste ti årene utgjort mindre enn fem prosent av de offentlige inntektene. Ellers merker vi oss at

Tabell 40. Stats- og kommuneforvaltningens¹ inntekter. Bevegelige tiårsgjennomsnitt, 1865—1960. *General government income. Moving decade averages, 1865—1960.*

Periode <i>Decade</i>	Offentlige inntekter i alt Mill. kr. <i>General government total income Mill. of kroner</i>	Avdette i prosent : <i>Of which in percentage:</i>				Off. inntekt i alt som prosent av disp. nasjonalinnt. <i>General government total income as percentage of disposable national income</i>	Off. disp. inntekt ³ som pst. av disp. nasjonalinnt. <i>General government disposable income as percentage of disposable national income</i>
		Formues- og inntektskatter (direkte skatter) i alt <i>Taxes on income and property (direct taxes)</i>	Toll <i>Customs duties</i>	Andre avgifter <i>Other indirect taxes</i>	Formues- inntekt ² og andre inntekter <i>Incomes from capital fees, transfers from abroad</i>		
1865—1874.....	36	22,2	36,1	25,0	16,7	6,8	5,1
1870—1879.....	43	20,9	37,2	23,3	18,6	6,8	4,9
1875—1884.....	50	22,0	36,0	26,0	16,0	7,5	5,3
1880—1889.....	54	22,2	37,0	24,1	16,7	8,4	5,8
1885—1894.....	60	23,3	35,0	23,3	18,4	9,0	6,3
1890—1899.....	74	24,3	33,7	22,8	19,2	9,6	6,9
1895—1904.....	95	28,4	31,6	22,1	17,9	10,6	7,5
1900—1909.....	115	31,3	31,3	18,2	19,2	11,3	8,1
1905—1914.....	148	33,7	30,4	16,2	19,7	11,6	8,1
1910—1919.....	357	58,8	16,5	13,2	11,5	13,4	8,3
1915—1924.....	674	70,1	11,7	10,5	7,7	15,5	9,1
1920—1929.....	781	65,1	13,1	11,0	10,6	17,6	10,3
1925—1934.....	736	51,0	14,8	16,6	17,6	19,7	11,0
1930—1939.....	842	48,7	14,6	22,6	14,1	20,9	11,3
1946—1955.....	5 642	49,0	4,4	34,9	⁴ 11,7	⁵ 36,7	20,9
1951—1960.....	8 433	51,3	4,6	35,6	⁴ 8,5	⁵ 37,7	21, ³

¹ Offentlige forretningsmessige bedrifter ikke medregnet. *Public enterprises not included.*

² Omfatter aksjeutbytter, renteinntekter og inntektsført overskott i offentlige bedrifter. *Includes dividends, interest and surpluses from public enterprises.*

³ Svarer til den delen av offentlige inntekter i alt som er disponibel for offentlig konsum og kapitaltilvekst. Omfatter også fondsopplegg i offentlige bedrifter. *Income disposable for public consumption and savings. Savings of public enterprises included.*

⁴ Av dette stønader fra utlandet 5,0 prosentpoeng for perioden 1946—1955 og 0,7 prosentpoeng for perioden 1951—1960. *Of which transfers from abroad 5,0 percentage points for the period 1946—1955 and 0,7 percentage points for the period 1951—1960.*

⁵ Eksklusive stønader fra utlandet utgjorde andelen 35,5 prosent for perioden 1946—1955 og 37,5 prosent for perioden 1951—1960. *Exclusive of transfers from abroad the shares were 35,5 per cent for the period 1946—1955 and 37,5 per cent for the period 1951—1960.*

inntektene av de direkte skattene for perioden under ett har økt sterkere enn inntektene av de indirekte skattene utenom toll. I hele perioden fram til 1920 var dette en utpreget tendens, men i tiden etterpå har den motsatte utvikling funnet sted. Formues- og inntektsskattenes relative betydning har avtatt etter 1920, samtidig som de indirekte skattene utenom toll har økt sin andel av

de offentlige inntektene så sterkt at den i tiåret 1951—1960 ligger betydelig høyere enn for nittifem år siden.

Sett under ett har skattenes og avgiftenes andel av de offentlige bruttoinntektene vært forholdsvis stabil. Andre offentlige inntekter, i første rekke brutto formueinntekt og inntekt av gebyrer, har stort sett utgjort mellom 15 og 20 prosent av offentlige inntekter i alt. Enkelte tiår viser noe lavere tall, og særlig i årene etter den siste krigen har disse inntektene betydd lite. Prosenttallet for tiåret 1951—1960 er 8,5, og av dette skyldes bortimot 1 prosentpoeng ekstraordinære stønader fra utlandet.

Gjennom skatter, avgifter og formuesinntekt har staten og kommunene lagt beslag på private inntekter og dermed bidratt til å redusere den private etterspørselen etter varer og tjenester i forhold til hva den ellers ville vært. I avsnittet ovenfor har vi vist at den offentlige inntektsinndragningen etter hvert har fått stadig større betydning. Men samtidig har det offentlige gjennom sin utgiftspolitik helt eller delvis motvirket dette. I avsnittet nedenfor skal vi komme nærmere inn på størrelsen og sammensetningen av de offentlige utgiftene, sammenliknet med skatteinntektene og statens og kommunes netto formuesinntekter.

2. Offentlige utgifter.

De offentlige utgiftene til kjøp av varer og tjenester og til tilskott til bedrifter og stønader til private var i hele perioden fram til den første verdenskrigen av samme størrelse som de offentlige skatteinntektene og formuesinntektene til sammen. Regnet netto skjedde det derfor i denne forstand ingen netto inndragning av private inntekter gjennom den offentlige finanspolitikken i denne perioden. I mellomkrigstiden derimot førte den offentlige finanspolitikken i enkelte perioder til netto øking og i andre perioder til netto reduksjon av de private inntektene. Tiåret etter 1920 viser et offentlig inntektsunderskott på om lag 1 prosent av den disponible nasjonalinntekt, mens tiåret 1930—1939 tilsvarende gir et offentlig inntektsoverskott på om lag 1,5 prosent. Etter den siste verdenskrigen har de offentlige skatte- og formuesinntektene gjennomgående vært større enn de offentlige utgiftene til kjøp av varer og tjenester og til inntektsoverføringer. I tiåret 1951—1960 utgjorde det offentlige inntektsoverskottet 4,3 prosent av disponibel nasjonalinntekt i alt og 5,4 prosent av privat disponibel inntekt.

De offentlige inntektsoverføringene i form av tilskott til produksjon og omsetning og direkte stønader til personer hadde et forholdsvis beskjedent omfang i tiden før den første verdenskrigen. Siden den tid har imidlertid økingen vært meget sterk, og til sammen utgjorde disse inntektsoverføringene i tiåret 1951—1960 17 prosent av den private disponible inntekten. Vi kan derfor si at en betydelig del av økingen i de offentlige inntektene i de siste førti årene har blitt disponert for overføringer til bedrifter og personer. På denne

Tabell 41. Offentlige inntekter etter anvendelse. Bevegelige tiårs-gjennomsnitt, 1865—1960. *General government income and expenditure by use. Moving decade averages, 1865—1960.*

Periode Decade	Skatte- inntekter og netto formues- inntekter i alt Mill. kr. <i>General government income from taxes and net capital incomes Mill. of kr.</i>	Av dette anvendt til: <i>Of which used for:</i>			Kjøp av varer og tjenester i prosent av brutto- nasjonal- produktet <i>Expendi- tures on goods and services as percentage of gross domestic product</i>	Stønader og tilskott i prosent av privat disponibel inntekt <i>Transfers to enter- prises and households as percent- age of private disposable income</i>
		Kjøp av varer og tjenester ¹ (netto) Mill. kr. <i>Expendi- tures on goods and services (net) Mill. of kr.</i>	Stønader og tilskott Mill. kr. <i>Transfers to enterprises and households Mill. of kr.</i>	Offentlig inntekts- overskott Mill. kr. <i>Income surplus Mill. of kr.</i>		
1865—1874.....	31	24	4	3	4,1	0,8
1870—1879.....	36	29	5	2	4,1	0,8
1875—1884.....	40	34	5	1	4,6	0,8
1880—1889.....	43	37	5	1	5,2	0,8
1885—1894.....	48	43	5	—	5,7	0,8
1890—1899.....	59	56	6	— 3	6,4	0,8
1895—1904.....	75	72	8	— 5	7,1	1,0
1900—1909.....	91	79	9	3	6,8	1,0
1905—1914.....	118	96	14	8	6,6	1,2
1910—1919.....	313	220	91	2	7,2	3,7
1915—1924.....	572	457	174	— 59	9,0	4,4
1920—1929.....	616	503	157	— 44	9,8	3,9
1925—1934.....	555	382	144	29	8,8	4,3
1930—1939.....	664	405	199	60	8,6	5,6
1946—1955.....	4 875	2 233	2 002	640	12,0	16,5
1951—1960.....	7 612	3 661	2 992	959	13,0	17,0

¹ Kjøp av fast eiendom ikke medregnet. *Purchases of real estate not included.*

måten har staten og kommunene gjennom finanspolitikken etter hvert fått større muligheter for direkte å påvirke fordelingen av de private disponible inntektene.

Men økingen i de offentlige inntektene har også gitt seg utslag i en gradvis øking i de offentlige kjøp av varer og tjenester. Riktignok har økingen i de offentlige utgiftene til varer og tjenester vært betydelig svakere enn økingen i de offentlige inntektene, men sett i forhold til bruttonasjonalproduktet er de offentlige kjøp av varer og tjenester mer enn tredoblet siden tiåret 1865—1874.

Med unntak for enkelte korte perioder økte de offentlige kjøp av varer og tjenester, regnet som andel av bruttonasjonalproduktet, gjennom hele nittifem-årsperioden. Unntakene er perioden fra århundreskiftet og fram til den første verdenskrigen og de siste ti årene av mellomkrigstiden. Det fant da sted en viss nedgang i de offentlige kjøpenes andel, samtidig som de offentlige inntektene økte i forhold til nasjonalproduktet. I perioden etter tiåret 1930—1939 har også offentlige kjøp av varer og tjenester økt lite sett på bak-

Tabell 42. Sammensetningen av den offentlige etterspørsel etter varer og tjenester i løpende priser. Bevegelige tiårs-gjennomsnitt, 1865—1960. *General government expenditure on goods and services at current prices by purpose. Moving decade averages, 1865—1960.*

Periode <i>Decade</i>	Utgifter til kjøp av varer og tjenester i alt Mill. kr. <i>Total expenditure on goods and services Mill. of kr.</i>	Av dette anvendt til, i prosent: <i>Of which in percentage expenditure on:</i>		
		Investering i offentlig konsum-kapital ¹ <i>Gross capital formation in general government</i>	Militært forbruk av varer og tjenester <i>Government military consumption</i>	Sivilt forbruk av varer og tjenester (netto) <i>Government civilian consumption</i>
1865—1874.....	24	25,0	25,0	50,0
1870—1879.....	29	24,1	24,1	51,8
1875—1884.....	34	23,5	23,5	53,0
1880—1889.....	37	21,6	24,3	54,1
1885—1894.....	43	23,2	23,2	53,6
1890—1899.....	56	21,4	28,5	50,1
1895—1904.....	72	19,4	27,8	52,8
1900—1909.....	79	17,7	22,8	59,5
1905—1914.....	96	18,8	21,9	59,3
1910—1919.....	220	19,1	25,0	55,9
1915—1924.....	457	21,7	14,9	63,4
1920—1929.....	503	22,1	9,3	68,6
1925—1934.....	382	20,7	9,9	69,4
1930—1939.....	405	24,0	11,4	64,6
1946—1955.....	2 233	27,8	29,0	43,2
1951—1960.....	3 661	30,2	27,9	41,9

¹ Kjøp av fast eiendom ikke medregnet. *Purchases of real estate not included.*

grunn av den sterke veksten i de offentlige inntektene. En viss øking har det vært i de offentlige kjøp av varer og tjenester uttrykt som andel av bruttonasjonalproduktet, men det skyldes nesten i sin helhet økingen i de offentlige utgiftene til militære formål.

Sammensetningen av de offentlige utgiftene til kjøp av varer og tjenester, i utgifter til investeringsformål og utgifter til konsumformål, har endret seg lite i de siste nittifem årene. Stort sett har disse utgiftene blitt fordelt med en fjerdedel til bruttoinvestering i offentlig konsumkapital og tre fjerdedeler til sivilt og militært konsum.

Fordelingen av offentlige kjøp til konsumformål på sivilt og militært forbruk viser noe større forskyvninger i den samme perioden. På lang sikt ser det ut til å ha funnet sted en viss nedgang i det militære forbrukets andel. Særlig var denne tendensen tydelig i perioden fra århundreskiftet og fram til tiåret 1930—1939. Perioden etter den siste krigen brøt imidlertid klart med denne utviklingen. I tiåret 1951—1960 var det militære forbrukets andel, av offentlige kjøp i alt, nesten tre ganger større enn i perioden 1930—1939. Regnet som andel av bruttonasjonalproduktet utgjorde det militære forbruket 3,6 prosent i tiåret 1951—1960. De tilsvarende tall for tiårs-periodene 1865—1874 og 1930—1939 var 1,0 prosent.

Kap. VIII. Prisetviklingen 1865—1960.

1. Enkelte hovedtrekk.

Til å beskrive prisutviklingen i perioden 1865—1956 har vi i denne artikkelen nyttet prisindekser for bruttonasjonalproduktet og hovedkomponenter av dette. De prisindeksene som er beregnet, framkommer ved at nasjonalregnskapstall målt i løpende priser blir dividert med tall uttrykt i 1938-priser. Dette impliserer at vi beregner prisindekstall etter Paasche's indeksformel med løpende års vare- og tjenestekvanta som vektorer, og med sammenlikningsbasis (= 100) i året 1938. Som kjent vil prisindekstall av denne typen kunne påvirkes av endringer i komponentenes sammensetning etter varer og tjenester. Det er derfor ikke «rene» prisendringer vi får uttrykk for gjennom disse tallene. Prisindekstallene for hovedkomponentene vil f.eks. kunne endres som følge av endringer i komponentenes sammensetning, selv om alle vare- og tjenestepriener er konstante. Tilsvarende vil prisindeksen for nasjonalproduktet kunne endres, som følge av endringer i nasjonalproduktets sam-

Tabell 43. Prisindekser for bruttonasjonalproduktet og dets hovedkomponenter, 1938=100. Utvalgte år, 1865—1960. *Price indices for gross domestic product and its components, 1938=100. Selected years, 1865—1960.*

År Year	Bruttonasjonalprodukt Gross domestic product	Innenlandsk vare- og tjenestetilgang Domestic use of goods and services	Privat konsum Private consumption	Bruttoinvestering Gross domestic asset formation	Eksport Exports		Import Imports	
					Vareeksport Commodity exports	Eksport av tjenester i alt ¹ Exports of services	Varer og tjenester i alt Goods and services in total	Spesifisert vareimport ² Commodity imports
1865.....	47	47	49	41	59	140	90	104
1871.....	50	48	50	41	62	136	83	93
1874.....	62	60	60	61	83	155	103	113
1879.....	50	48	49	46	62	114	77	84
1882.....	55	52	53	46	77	117	79	85
1887.....	46	44	45	40	59	89	64	66
1891.....	49	49	50	45	64	88	72	77
1896.....	48	46	47	42	66	93	62	63
1900.....	56	53	53	51	77	114	74	78
1904.....	52	50	52	48	76	78	68	70
1914.....	66	65	65	68	96	93	86	89
1920.....	220	210	201	229	316	516	330	342
1933.....	82	84	86	76	88	73	88	87
1938.....	100	100	100	100	100	100	100	100
1946.....	171	170	162	191	³ 247	345	242	³ 240
1950.....	199	211	200	247	³ 314	346	343	³ 347
1955.....	262	277	258	331	³ 385	430	423	³ 394
1960.....	299	322	293	390	³ 382	405	432	³ 392

¹ Den overveiende delen er skipsfartstjenester. *Largely gross freight earnings by ocean shipping.*

² Omfatter bare vareimport registrert i handelsstatistikken. *Imports of goods included in the foreign trade statistics only.*

³ Import og eksport av skip ikke medregnet. *Ships and boats not included.*

menstning på hovedkomponenter, selv om prisindeksene for alle komponentene er uforandret.

I tabell 43 ovenfor er det tatt inn pristall for bruttonasjonalproduktet, privat konsum m.v. i enkelte utvalgte år i perioden 1865—1960. Årene i tabellen er valgt ut med sikte på å belyse de ulike faser i prisutviklingen for produksjonen totalt. Stort sett er det derfor lokale toppår og bunnår når det gjelder prisindeksen for bruttonasjonalproduktet som er kommet med.

Indekstallene i tabell 43 viser at prisnivået har steget sterkt siden 1865. Det er imidlertid tydelig at det meste av stigningen har funnet sted i tiden etter 1914. Perioden 1865—1914 utmerker seg med forholdsvis stor prisstabilitet sett på lang sikt. På kort sikt var derimot prisendringene betydelige også i denne perioden. Konstante priser i flere år på rad forekommer meget sjelden, og som hovedregel har perioder med sterk prisstigning vekslet med perioder med prisfall.

Mens vekslingene mellom prisstigningsperioder og prisfallsperioder fram mot den første verdenskrig stort sett gav et stabilt prisnivå på lang sikt, er det prisstigningsperiodene som har dominert utviklingen etter 1914. En stor del av mellomkrigstiden var riktignok preget av fallende priser, men nedgangen var på langt nær så sterk som prisstigningen under den første verdenskrigen. Prisindeksen for bruttonasjonalproduktet steg med gjennomsnittlig 3,4 prosent pr. år i perioden 1914—1960. For perioden 1865—1914 finner vi til sammenlikning en årlig stigningshastighet på 0,7 prosent.

I grove trekk får vi det samme bilde av prisendringene enten vi ser på prisindekstall for bruttonasjonalproduktet eller på komponenter som privat konsum, bruttoinvestering, eksport og import. De ulike fasene i prisutviklingen faller også stort sett samtidig. Dette er det samme som å si at de lokale toppårene og bunnårene med få unntak er de samme for alle indeksrekkene i tabell 43.

For hele nittifem-årsperioden under ett steg prisindeksene for bruttonasjonalproduktet og vareeksporten med 2,0 prosent pr. år. De tilsvarende tall for privat konsum og vareimport var henholdsvis 1,9 prosent og 1,4 prosent. Bruttoinvestering er den av hovedkomponentene som viser sterkest prisstigning, med gjennomsnittlig 2,4 prosent pr. år. Gjennomsnittstall av denne typen vil imidlertid ikke gi noen god beskrivelse av prisutviklingen når retningen og styrken i prisendringene varierer sterkt fra periode til periode. I avsnittet nedenfor vil vi derfor gi en oversikt over de forskjellige fasene i prisutviklingen belyst med prisindekstall for bruttonasjonalproduktet.

2. De ulike fasene i prisutviklingen.

Det faller naturlig å dele nittifem-årsperioden inn i fem underperioder som hver for seg i hovedtrekkene er preget av enten prisstigning eller prisfall. I tre av periodene, og blant dem de to lengste, har prisstigningen vært meget

sterk. Dette gjelder periodene 1865—1874, 1887—1920 og 1933—1960. De to andre periodene 1874—1887 og 1920—1933, hver på tretten år, har derimot stort sett vært preget av prisfall.

I den første prisstigningsperioden etter 1865 steg pristallet for bruttonasjonalproduktet med vel 3 prosent pr. år i gjennomsnitt. Det meste av prisstigningen i denne perioden fant imidlertid sted under høykonjunkturen i begynnelsen av 1870-årene, da prisnivået steg med om lag 8 prosent i året. Prisfallet som fulgte etter 1874, og som med et kort avbrudd omkring tiårskiftet varte helt til 1887, førte igjen prisene sterkt nedover. Og mot slutten av denne perioden var prisene jamt over kommet ned under nivået fra 1865.

I den lange perioden som fulgte etter 1887, og som stort sett hadde stigende priser, var utviklingen mer ujamn. To kortere perioder med svakt synkende priser forekom etter 1891 og etter 1900. Men i femåret før århundreskiftet og i tiåret før den første verdenskrigen steg prisindeksen for bruttonasjonalproduktet med henholdsvis 3,5 og 2,4 prosent pr. år. Det meste av prisstigningen fram til 1920 fant imidlertid sted under og like etter den første verdenskrigen. I en periode på bare seks år ble prisnivået jamt over mer enn tredoblet.

Fra det høye nivået som prisene hadde kommet opp på i 1920, fant det sted en kraftig og ubrutt nedgang i de neste tretten årene. I gjennomsnitt sank prisindeksen for hele produksjonen med 7,5 prosent pr. år fram til 1933. Ingen annen periode utenom verdenskrigene viser tilnærmelesvis så sterk prisendring over en lengre periode. Prisfallet i perioden etter 1874 var til sammenlikning bare halvparten så sterkt, og heller ikke den raske prisstigningen etter 1946 kan måle seg i styrke med prisendringene i denne perioden.

Etter 1933 har prisene gjennomgående steget hele tiden. Stigningen i prisene var betydelig alt fram til utbruddet av verdenskrigen, men under krigen og i store deler av etterkrigstiden har økingen foregått i enda raskere tempo. Mens prisindeksen for nasjonalproduktet steg med noe over 4 prosent pr. år i perioden 1933—1938, var den årlige veksthastigheten i de ni årene 1946—1955 nesten 5 prosent i gjennomsnitt. I årene 1946—1960 steg prisindeksen for nasjonalproduktet om lag like sterkt som i perioden 1933—1938.

3. Relative priser for nasjonalproduktets komponenter.

Mens de forskjellige faser i prisutviklingen stort sett faller samtidig for alle hovedkomponentene av nasjonalproduktet, finner vi at styrken i prisutslagene varierer noe for de ulike komponentene. Jamt over har prisfluktuationene vært størst for eksporten og importen og betydelig sterkere enn for hele produksjonen målt ved bruttonasjonalproduktet. Dette framgår tydelig både når vi sammenlikner styrken i prisendringene i perioder med prisstigning og i perioder med prisfall. En liknende tendens, men ikke fullt så markert, gjelder prisendringene for kapitalvarer. Prisfluktuationene for det pri-

Tabell 44. Prisendringer i prosent pr. år for bruttonasjonalproduktets komponenter. Utvalgte perioder, 1865—1960. *Percentage changes per annum in price indices for gross domestic product and its components. Selected periods, 1865—1960.*

Periode <i>Period</i>	Bruttonasjonalprodukt <i>Gross domestic product</i>	Privat konsum <i>Private consumption</i>	Bruttoinvestering <i>Gross domestic asset formation</i>	Vareeksport <i>Commodity exports</i>	Eksport av tjenester <i>Exports of services</i>	Spesifisert vareimport <i>Commodity imports</i>
Perioder med prisstigning: <i>Periods of rising prices:</i>						
1865—1874.....	3,1	2,3	4,5	3,9	1,1	0,9
1879—1882.....	3,3	3,5	0,0	7,5	0,8	0,4
1887—1891.....	1,6	2,7	3,0	2,1	— 0,3	4,0
1896—1900.....	3,4	3,1	5,0	4,0	5,2	5,5
1904—1914.....	2,4	2,3	3,5	2,4	1,8	2,4
1914—1920.....	22,2	20,7	22,4	22,0	33,0	25,2
1933—1938.....	4,0	3,2	5,3	2,6	6,8	2,6
1938—1960.....	5,2	5,0	6,4	6,3	6,6	6,4
Perioder med prisfall: <i>Periods of declining prices:</i>						
1874—1879.....	— 4,5	— 4,1	— 5,8	— 6,0	— 6,4	— 6,1
1882—1887.....	— 3,7	— 3,3	— 2,8	— 5,4	— 5,6	— 5,2
1891—1896.....	— 0,2	— 1,2	— 1,4	0,6	1,1	— 4,1
1900—1904.....	— 1,8	— 0,5	— 1,5	— 0,3	— 9,9	— 2,8
1920—1933.....	— 7,9	— 6,7	— 7,8	—10,3	—16,2	—11,1

Tabell 45. Prisendringer for bruttonasjonalproduktets komponenter, 1865—1960. Gjennomsnittlig prosentvis endring pr. år særskilt for perioder med prisstigning og perioder med prisfall.¹ *Percentage changes in price indices for gross domestic product and its components, 1865—1960. Averages of annual rates of change for periods of rising and declining prices separately.*

Komponenter <i>Components of gross domestic product</i>	I perioder med prisstigning <i>Periods of rising prices</i>	I perioder med prisfall <i>Periods of declining prices</i>
Bruttonasjonalprodukt <i>Gross domestic product</i>	5,48	— 4,57
Privat konsum <i>Private consumption</i>	5,21	— 4,27
Bruttoinvestering <i>Gross domestic asset formation</i>	6,32	— 4,69
Eksport av varer og tjenester i alt <i>Exports of goods and services</i>	6,56	— 7,43
Vareeksport <i>Commodity exports</i>	6,17	— 5,94
Eksport av tjenester <i>Exports of services</i>	6,76	— 9,52
Import av varer og tjenester i alt <i>Imports of goods and services</i>	6,16	— 6,75
Spesifisert vareimport <i>Commodity imports</i>	6,03	— 7,44

¹ Veide gjennomsnitt av prosenttall i tabell 44. *Weighted averages of percentage figures from table 44.*

vate konsumet har derimot som regel vært mindre enn for bruttonasjonalproduktet både i perioder med prisstigning og i perioder med prisfall.

Selv om styrken i prisendringene varierer for de ulike komponenter av nasjonalproduktet, trenger ikke dette nødvendigvis føre til store forskyvninger i de relative prisene på lang sikt. For en del vil forskjeller i prisendringenes styrke bli utjamnet ved at perioder med alminnelig prisstigning har vekslet med perioder med prisfall. Alt i alt viser det seg også at endringene i de relative prisene for hovedkomponentene har vært små sammenliknet med de store endringene som har funnet sted i det alminnelige prisnivået i de siste nittifem årene. Tydeligst ser vi kanskje dette når vi sammenlikner prisutviklingen for det private konsumet og for bruttonasjonalproduktet. En svak tendens i retning av relativt sett lavere konsumpriser gjør seg gjeldende når hele perioden ses under ett. Men for største delen skyldes dette den relative nedgangen i konsumprisene i tiden etter 1938. Når vi sammenlikner prisendringene for de andre hovedkomponentene og bruttonasjonalproduktet, finner vi større endringer i de relative prisene. Prisindeksen for bruttoinvestering har således gjennomgående steget sterkere enn prisindeksen for bruttonasjonalproduktet.

I kapitlet om utenriksøkonomien har vi alt nevnt at eksport- og importprisene gjennom store deler av perioden har avtatt sett i forhold til prisene for hele produksjonen. Tallene i tabell 44 og 45 viser at dette særlig var tilfelle i perioder med alminnelig prisfall. Da sank prisindeksene både for vareeksporten og vareimporten som regel betydelig sterkere enn prisindeksen for bruttonasjonalproduktet. Enda mer utpreget var dette forholdet for de eksporterte tjenestenes vedkommende. Omvendt viser perioder med alminnelig prisstigning som regel at prisene i utenriksøkonomien har steget noe sterkere enn prisene for hele produksjonen.

English summary

Chapter I.

The present study concentrates on long-term trends in economic development. Its main empirical basis is national accounts figures, which have been estimated annually back to 1865, but figures for population and real capital have been utilized as well. Comparatively little attention has been paid to short-term economic developments or changes from one year to another. Only when the deviations from the normal long-term rate have been particularly pronounced, have such variations been dealt with explicitly.

The national accounts figures have been estimated according to the commodity-flow approach independently for a great number of sectors of production, and for groups of imported goods and services. Estimates in fixed and current prices have been made equally detailed, which means that every flow of goods and services has been deflated by a price index indicating the trend of prices for that particular flow.

The methods of estimation imply that the main statistical basis for the national accounts series has been statistics on production and foreign trade. In some industries where production statistics have not been available, e.g. service industries, statistics on incomes of wage-earners and self-employed have been utilized.

For the period after 1930 the statistical basis for the national accounts series may on the whole be characterized as satisfactory. Before 1930 production statistics are generally less frequent, but censuses of production exist for most industries at shorter or longer intervals. Before the turn of the century surveys of production were more rare and as a rule less comprehensive. For periods between the census years interpolations have been used to arrive at estimates. In making these interpolations the fairly detailed and comprehensive statistics on employment by industry have been extensively used. Throughout the period back to 1865 there are annual and comparatively detailed statistics on imports and exports.

The margins of error in the national accounts series are difficult to assess,

but as a rule become greater as we move back towards 1865. The size of the errors probably also varies a great deal from one series to another, depending on the accuracy of the statistical basis. Since national aggregates are derived as a sum of a great many independently estimated series, there is reason to believe that errors to some extent will cancel out. However, the uncertainty of the figures, particularly during the early period, must be borne in mind even if no explicit reservations are made at each point where conclusions have been drawn in the following chapters.

Chapter II.

Between the years 1865 and 1960 the population of Norway increased from 1,7 million to 3,6 million inhabitants (table 1). This corresponds to an average annual rate of growth amounting to 0,8 per cent. During the same period the population of working age (15—64 years) and the total labour force both increased by 0,9 per cent per annum (tables 3 and 6).

Throughout the period from 1865 to 1920 the actual growth of population was far less than one would be led to believe given the surplus of births over deaths. During long periods before 1900 the net emigration to other countries absorbed about one half of the natural population increase (table 3).

The ratios of economically active population to total population show no great variations in the age groups between 15 and 64 years as a whole. For the age groups above 64 years the participation ratios have, however, been declining since 1900 (table 4). The percentage of married women participating in the labour force has shown an increasing trend during the last hundred years (table 5).

Chapter III.

The growth in capital equipment over the last ninety-five years has been considerably more vigorous than for total population. Measured in 1938 prices, the value of real capital increased by 2,3 per cent per annum on an average. Per head of the working population this corresponds to an annual rate of growth of 1,4 per cent which implies that real capital per employed, on the whole, was doubled over a period of just over forty years (tables 7 and 8).

The composition of capital equipment has altered considerably in the last ninety years (table 9). Real capital in buildings and constructions has declined in relative importance, and at the same time the share of machinery, equipment and means of transport including ships has increased. During the decade 1865—1874 real capital in buildings and constructions amounted to 92 per cent and real capital in machinery and means of transport to 8 per cent of total real capital. For the decade 1951—1960 the corresponding shares were about 75 per cent and 25 per cent. Real capital in dwellings and general government real capital for civilian purposes has increased less than real ca-

pital of private and public enterprises (table 10). In the decade 1865—1874 total real capital was distributed by 60 per cent on dwellings and general government real capital and 40 per cent on real capital in private and public enterprises. In the decade 1951—1960, the corresponding shares were 40 and 60 per cent, respectively.

Chapter IV.

Measured according to the figures for the gross domestic product at 1938 prices total production increased, on an average, by 2,6 per cent per annum over the period 1865—1960. The net annual growth in production was only 2,5 per cent, because at the same time capital consumption increased at a somewhat greater rate than the gross domestic product. If we take into consideration the growth in population, this provides a growth in total production per capita of 1,8 per cent and 1,7 per cent per annum as expressed in the gross and net domestic products, respectively. (tables 11 and 12).

Production did not increase evenly throughout the whole period. Between the decade 1865—1874 and the decade 1885—1894 the gross domestic product increased on an average by 1,7 per cent per annum, and the gross domestic product per capita by 1,0 per cent. From the decade 1885—1894 to the decade 1951—1960 the corresponding rates of growth were 2,8 per cent and 1,9 per cent, respectively. After the last world war growth in production has been even more pronounced. From 1949—1960 the total gross domestic product and the gross domestic product per capita increased by an average of 3,9 per cent and 2,9 per cent annually (table 12).

The average capital-output ratio (the ratio between the volume of real capital and the volume of gross domestic product) has declined at the same time as capital equipment per employed has shown a rapid increase. In other words, production per employed has increased more than real capital per employed. In the decade 1865—1874, the average capital-output ratio measured at 1938 prices was 3,65 as against only 2,83 in the years 1951—1960 (table 15). The gross domestic product per employed and real capital per employed increased at the same time by 1,7 per cent and 1,4 per cent per annum.

Since, upon the whole production has increased more than the volume of the factors of production — labour and real capital — it seems reasonable to presume that the reason for this is technical improvements. Such a hypothesis appears comparatively reasonable from purely theoretical considerations. Analyses that have been undertaken seem to show, moreover, that this reason for increase in production has gradually assumed a greater and greater importance: that part of the growth of output which cannot be «explained» by increases in real capital and labour input has increased steadily both absolutely and on the whole also relatively (table 18).

During the last ninety-five years great changes have taken place in the distribution of total labour force amongst the main industries. In 1865 the la-

bour force was distributed by 60 per cent amongst the primary industries — agriculture, forestry, fishing and whaling, 15 per cent amongst the manufacturing industries, mining and electricity supply, and 24 per cent amongst the service-yielding industries. The corresponding shares in 1960 were 20 per cent in the primary industries and 37 per cent and 43 per cent respectively in each of the other two main groups of industries (table 21).

The figures estimated for the distribution of production by industries prior to 1910 are shaky. They give, however, a clear impression that the industries' share of total production throughout the entire period has been very different from the industries' shares of the labour force. As an approximation it appears that the primary industries — agriculture, forestry, fishing and whaling — and the service-yielding industries each comprised about 40 per cent of the gross domestic product in 1865, whilst the manufacturing industries and mining together accounted for 20 per cent (tables 23 and 24). In the 1960's the share of the gross domestic product for primary industries was only 10 per cent. The manufacturing industries, mining and electricity supply, comprised about 35 per cent of total production and more than half of the domestic product originated in the service-yielding industries (table 20).

Chapter V.

The volume of imports and exports has on the whole shown a greater increase than the gross domestic product. In the decade 1865—1874, imports and exports measured at 1938 prices amounted to just over 15 per cent of the gross domestic product as against 26 per cent and 28 per cent in the decade 1951—1960 (table 26). On the other hand, measured at current prices, the shares of imports and exports of the gross domestic product have increased much less (table 27). This means that the prices of imports and exports must have declined in comparison with the prices for total production (tables 28 and 29). The reason why the volume of exports at the same time has increased more than total production is probably to be found in particularly heavy increases in productivity in the export industries as a result of improved technique.

The composition of imports and exports has changed considerably since 1865 (tables 30 and 31). The relative share in Norwegian exports of fish products and the products of the wood-processing industries has declined steeply. At the same time metals, ores, chemical products and other industrial goods have increased in relative importance. The share of shipping services in Norwegian exports has maintained a stable level of about 40 per cent throughout the whole period.

Concerning the composition of imports according to categories of expenditure, it is apparent that direct imports of capital goods have increased at the same time as direct imports of consumer goods have gradually diminished in importance. This tendency is especially pronounced in the time following the

turn of the century when gross domestic asset formation as a share of the domestic product increased sharply.

Throughout the greater part of the period the Norwegian economy has had net imports of capital (table 32). In the periods when capital imports were relatively at their peak they amounted to about 5 per cent of the domestic product. Estimated as a share of total gross domestic asset formation these capital imports represented between one-fourth and one-third.

Chapter VI.

Prior to the turn of the century, net domestic asset formation as a percentage of the net domestic product was on the whole stable at an approximate level of 6—7 per cent (table 34). Since the turn of the century the investment rate has increased considerably and in the decades after World War II net investments amounted to about 20 per cent or more of total production. Otherwise it does not appear that the size of capital imports has been of any great importance for the level of the investment rate. Periods of comparatively large capital imports show at the same time a rather low level of internal savings.

When we compare figures for internal savings with figures for the disposable national income, it is difficult to show any definite trend up to the middle of the 1930's. The vigorous growth in production and real income was not reflected in any significant increase in the savings rate until after the decade 1930—1939. Throughout the period following World War II the savings rate has been maintained at a high level. On the average, total internal savings have amounted to about 18 per cent of the disposable national income (table 35).

A comparatively large part of total savings during the last ninety years may be attributed to the central government and the municipalities. Up to the last world war public savings by and large amounted to between 10 and 20 per cent of total savings. In the post-war period this share has been considerably larger. More than 40 per cent of savings in the post-war period is accounted for by the central government and the municipalities (table 36).

Total private and public consumption expressed as a percentage of net domestic product has, on the whole, remained constant throughout the whole period up to the decade 1930—1939 (table 35). Apart from periods of large capital imports which show an abnormally high level of consumption, the share of consumption over this whole period lies between 92 per cent and 95 per cent. After the decade 1930—1939, however, the share of consumption has declined *pari passu* with the increase in the rate of savings.

A marked shift has occurred within total consumption since 1865. The share of public consumption of the domestic product has increased almost throughout the entire period. Whilst public consumption in the decade 1865—

1874 amounted to 4,0 per cent of the net domestic product, in the decade 1951—1960 the share was 13,4 per cent. This must signify that private consumption, expressed as a percentage of the domestic product, has on the whole declined, even in the period prior to World War II. Estimated as a share of private disposable incomes, however, private consumption largely remained unchanged in the period 1865—1939 (table 37).

Total consumption measured at 1938 prices has increased, on an average, by 2,4 per cent annually in the period 1865—1960. Per capita this gives a rate of growth of 1,6 per cent per annum, which means that consumption per capita has doubled over a period of just under fifty years. Around these averages there have been considerable variations from one decade to the next, but in contrast to the growth in production, it is not possible to show any definite trend in the development in the long run.

The composition of private consumption according to categories of expenditure has changed considerably over the period 1865—1960. Expenditure on food, dwellings, lighting and heating has increased less than total private consumption. Amongst the items included in private consumption that have increased relatively strongest, are expenditure on health care and personal hygiene, travelling and transport, education, literature, entertainment, other miscellaneous services and personal equipment (table 39).

Chapter VII.

Public incomes and expenditure have shown a considerably greater increase than the national income over the last ninety years (table 40). In the decade 1865—1874 the total gross incomes of the central government and the municipalities amounted to 7 per cent of the national income. In the decade 1951—1960 the corresponding share was 37,7 per cent. Amongst public expenditure it is first and foremost subsidies and direct transfers to households that have increased in relative importance. Prior to World War I these expenditures were quite negligible, but during the decade 1951—1960 public expenditure for these purposes amounted to 17 per cent of total private disposable incomes. Public expenditure on goods and services for consumption and investment purposes has also shown a large increase. At the beginning of the period, this expenditure amounted to about 4 per cent of the gross domestic product as against almost 13 per cent in the decade 1951—1960 (table 41). The composition of the public expenditure on goods and services has remained, on the whole, rather stable during the last ninety-five years (table 42).

Chapter VIII.

The price indices for components of the gross domestic product, in table 43, have been derived, for each individual series, by dividing figures measured in current prices with figures expressed in fixed 1938 prices.

The particular years shown in the table have been selected with a view of illustrating the various phases of rising and declining prices during the last ninety-five years. On the whole price changes have been fairly similar for most components of gross domestic product, but prices of imports and exports have increased less than for other components.

The variations in rates of growth and rates of decline in prices have been shown separately for periods of rising and falling prices in table 44. Table 45 gives some average rates of growth and decline for the price index of various components of gross domestic product.

Tabeller

Tabell I. Nasjonalproduktet etter anvendelse. Løpende priser.

	Absolutte tall. Mill. kr. <i>Absolute</i>								
	Privat konsum <i>Private consumption</i>	Offentlig konsum <i>Government consumption</i>	Av dette: <i>Of which:</i>			Brutto- inve- stering ¹ <i>Gross domestic capital formation</i>	Eksport- over- skott <i>Export surplus</i>	Eksport <i>Exports</i>	Import <i>Imports</i>
			Statlig sivilt konsum <i>Central government, civilian</i>	Statlig militært konsum <i>Central government, military</i>	Kom- munalt konsum <i>Munici- palities</i>				
1	2=3+ 4+5	3	4	5	6	7=8-9	8	9	
1865.....	402	19	8	5	6	62	— 3	127	130
66.....	411	20	9	5	6	66	— 5	126	131
67.....	424	21	9	6	6	67	6	131	125
68.....	438	21	8	6	7	68	— 3	131	134
69.....	429	20	8	6	6	65	23	149	126
1870.....	436	21	8	6	7	66	19	158	139
71.....	447	22	9	6	7	70	23	163	140
72.....	504	22	9	6	7	96	18	200	182
73.....	570	24	9	7	8	123	12	235	223
74.....	626	26	10	7	9	145	— 7	237	244
75.....	628	29	11	8	10	140	— 26	203	229
76.....	627	30	11	9	10	136	6	230	224
77.....	657	32	12	9	11	136	— 28	216	244
78.....	564	28	10	8	10	111	3	195	192
79.....	530	30	11	8	11	98	4	185	181
1880.....	573	30	10	8	12	106	11	215	204
81.....	596	31	11	8	12	108	4	220	216
82.....	594	32	11	9	12	114	20	237	217
83.....	600	32	12	8	12	113	5	227	222
84.....	581	31	11	8	12	106	3	214	211
85.....	551	32	12	8	12	97	— 1	193	194
86.....	536	33	12	8	13	92	6	187	181
87.....	519	34	12	9	13	94	12	192	180
88.....	559	34	13	9	12	104	13	224	211
89.....	601	36	13	10	13	126	7	263	256
1890.....	622	36	13	10	13	139	— 17	254	271
91.....	667	37	14	10	13	138	— 40	243	283
92.....	652	41	14	10	17	130	— 24	234	258
93.....	656	43	14	11	18	132	— 22	238	260
94.....	666	44	15	11	18	134	— 28	234	262
95.....	683	48	16	14	18	140	— 39	240	279
96.....	717	55	16	20	19	143	— 40	261	301
97.....	737	58	18	20	20	162	— 38	289	327
98.....	808	60	18	20	22	189	— 59	287	346
1899.....	857	69	19	24	26	220	— 81	301	382
1900.....	895	71	21	22	28	208	— 59	330	389
1910.....	1 108	84	25	18	41	263	— 20	470	490
1920.....	5 524	525	214	60	251	2 297	—846	2 649	3 495
1930.....	3 050	330	108	37	185	1 005	— 8	1 300	1 308
1939.....	4 099	526	162	112	252	1 600	28	1 768	1 740
1946.....	6 739	1 286	406	464	416	3 347	—594	2 651	3 245
1950.....	9 934	1 467	475	353	639	5 815	—791	6 035	6 826
1955.....	14 718	2 711	739	891	1 081	9 675	—728	10 130	10 858
1960.....	19 586	4 018	1 138	1 059	1 821	13 129	—632	13 745	14 377

Merk: For en mer detaljert forklaring av innholdet i de enkelte poster i denne og de følgende tabeller, se *Nasjonalregnskap 1865—1960* (NOS XII 163). Denne publikasjonen inneholder, foruten hovedtall tilbake til 1865, også årlige og detaljerte oppgaver for periodene 1930—1939 og 1946—1960. Når det gjelder detaljerte oppgaver for perioden 1900—1929 vises til *Nasjonalregnskap 1900—1929* (NOS XI 143). Med hensyn til årlige tall for perioden 1900—1929 som ikke tidligere har vært publisert, eller tall som senere har blitt revidert, se tabellene A—C i det etterfølgende appendiks.

¹ Se note 2 tabell II.

Domestic product by categories of expenditure. Current prices.

figures. Mill. kr.			Prosentvis fordeling. Bruttonasjonalproduktet = 100 Percentage distribution. Gross domestic product = 100								
Bruttonasjonalprodukt <i>Gross domestic product</i>	Kapital-slit <i>Depreciation</i>	Nettonasjonalprodukt <i>Net domestic product</i>	Privat konsum <i>Private consumption</i>	Offentlig konsum <i>Government consumption</i>	Bruttoinvestering <i>Gross domestic capital formation</i>	Eksportoverskott <i>Export surplus</i>	Eksport <i>Exports</i>	Import <i>Imports</i>	Bruttonasjonalprodukt <i>Gross domestic product</i>	Kapital-slit <i>Depreciation</i>	Nettonasjonalprodukt <i>Net domestic product</i>
10=1+2 +6+7	11	12= 10-11	13	14	15	16= 17-18	17	18	19=13 +14+ 15+16	20	21
480	42	438	83,7	4,0	12,9	— 0,6	26,5	27,1	100,0	8,8	91,2
492	42	450	83,5	4,1	13,4	— 1,0	25,6	26,6	100,0	8,5	91,5
518	44	474	81,8	4,1	12,9	1,2	25,3	24,1	100,0	8,5	91,5
524	45	479	83,6	4,0	13,0	— 0,6	25,0	25,6	100,0	8,6	91,4
537	44	493	79,9	3,7	12,1	4,3	27,7	23,4	100,0	8,2	91,8
542	46	496	80,4	3,9	12,2	3,5	29,1	25,6	100,0	8,5	91,5
562	49	513	79,5	3,9	12,5	4,1	29,0	24,9	100,0	8,7	91,3
640	60	580	78,8	3,4	15,0	2,8	31,2	28,4	100,0	9,4	90,6
729	69	660	78,2	3,3	16,9	1,6	32,2	30,6	100,0	9,5	90,5
790	79	711	79,2	3,3	18,4	—0,9	30,0	30,9	100,0	10,0	90,0
771	77	694	81,4	3,8	18,2	—3,4	26,3	29,7	100,0	10,0	90,0
799	78	721	78,5	3,8	17,0	0,7	28,7	28,0	100,0	9,8	90,2
797	78	719	82,4	4,0	17,1	—3,5	27,1	30,6	100,0	9,8	90,2
706	73	633	79,9	4,0	15,7	0,4	27,6	27,2	100,0	10,3	89,7
662	69	593	80,1	4,5	14,8	0,6	27,9	27,3	100,0	10,4	89,6
720	71	649	79,6	4,2	14,7	1,5	29,8	28,3	100,0	9,9	90,1
739	72	667	80,6	4,2	14,6	0,6	29,8	29,2	100,0	9,7	90,3
760	74	686	78,2	4,2	15,0	2,6	31,2	28,6	100,0	9,7	90,3
750	75	675	80,0	4,3	15,0	0,7	30,3	29,6	100,0	10,0	90,0
721	73	648	80,6	4,3	14,7	0,4	29,7	29,3	100,0	10,1	89,9
679	71	608	81,1	4,7	14,3	—0,1	28,4	28,5	100,0	10,5	89,5
667	69	598	80,4	4,9	13,8	0,9	28,0	27,1	100,0	10,3	89,7
659	68	591	78,7	5,2	14,3	1,8	29,1	27,3	100,0	10,3	89,7
710	71	639	78,7	4,8	14,7	1,8	31,5	29,7	100,0	10,0	90,0
770	79	691	78,0	4,7	16,4	0,9	34,2	33,3	100,0	10,3	89,7
780	86	694	79,7	4,6	17,8	—2,1	32,6	34,7	100,0	11,0	89,0
802	88	714	83,2	4,6	17,2	—5,0	30,3	35,3	100,0	11,0	89,0
799	87	712	81,6	5,1	16,3	—3,0	29,3	32,3	100,0	10,9	89,1
809	86	723	81,1	5,3	16,3	—2,7	29,4	32,1	100,0	10,6	89,4
816	85	731	81,6	5,4	16,4	—3,4	28,7	32,1	100,0	10,4	89,6
832	85	747	82,1	5,8	16,8	—4,7	28,8	33,5	100,0	10,2	89,8
875	91	784	82,0	6,3	16,3	—4,6	29,8	34,4	100,0	10,4	89,6
919	95	824	80,2	6,3	17,6	—4,1	31,4	35,5	100,0	10,3	89,7
998	103	895	81,0	6,0	18,9	—5,9	28,8	34,7	100,0	10,3	89,7
1 065	117	948	80,5	6,5	20,6	—7,6	28,3	35,9	100,0	11,0	89,0
1 115	125	990	80,3	6,4	18,6	—5,3	29,6	34,9	100,0	11,2	88,8
1 435	156	1 279	77,2	5,9	18,3	—1,4	32,7	34,1	100,0	10,9	89,1
7 500	1 027	6 473	73,7	7,0	30,6	—11,3	35,3	46,6	100,0	13,7	86,3
4 377	500	3 877	69,7	7,5	23,0	—0,2	29,7	29,9	100,0	11,4	88,6
6 253	839	5 414	65,6	8,4	25,6	0,4	28,2	27,8	100,0	13,4	86,6
10 778	1 798	8 980	62,5	11,9	31,1	—5,5	24,6	30,1	100,0	16,7	83,3
16 425	2 965	13 460	60,5	8,9	35,4	—4,8	36,7	41,5	100,0	18,1	81,9
26 376	5 071	21 305	55,8	10,3	36,7	—2,8	38,4	41,2	100,0	19,2	80,8
36 101	7 764	28 337	54,2	11,1	36,4	—1,7	38,1	39,8	100,0	21,5	78,5

Note: For a more detailed description of the contents of individual items in this and the subsequent tables, see *National Accounts 1865—1960* (NOS XII 163). That publication, in addition to certain main aggregates covering the period back to 1865, contains detailed and annual estimates for the periods 1930—1939 and 1946—1960. For detailed and annual estimates for the period 1900—1929, see *National Accounts 1900—1929* (NOS XI 143). Regarding annual estimates for the period 1900—1929 which have not been published previously, and revised estimates for the same period, see the following appendix tables A—C. ¹ See note 2 table II.

Tabell II. Bruttoinvestering etter art, kapitalslit og nettoinvestering. Løpende priser.

	Absolutte tall. Mill. kr. <i>Absolute</i>							
	Bruttoinvestering i private og offentlige bedrifter (uten lagerending) <i>Gross fixed capital formation in private and public enterprises</i>				Bruttoinvesteringer i offentlig konsumkapital ¹ <i>Gross fixed capital formation in general government</i>			Bruttoinvestering uten lagerending <i>Gross fixed capital formation</i>
	Bygninger og anlegg <i>Buildings and other constructions</i>	Skip og båter <i>Ships and boats</i>	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v. <i>Other transportation equipment, machinery, implements etc.</i>	I alt <i>Total</i>	Statlig <i>Central government</i>	Kommunal <i>Municipalities</i>	I alt <i>Total</i>	
1								
1865.....	28	15	14	57	1	4	5	62
66.....	28	17	15	60	2	4	6	66
67.....	28	18	15	61	2	4	6	67
68.....	30	18	15	63	1	4	5	68
69.....	29	16	15	60	1	4	5	65
1870.....	29	17	15	61	2	3	5	66
71.....	30	19	16	65	1	4	5	70
72.....	40	30	21	91	1	4	5	96
73.....	52	39	26	117	2	4	6	123
74.....	68	37	33	138	2	5	7	145
75.....	65	32	34	131	3	6	9	140
76.....	68	29	30	127	3	6	9	136
77.....	68	28	31	127	3	6	9	136
78.....	54	23	26	103	2	6	8	111
79.....	46	19	26	91	2	5	7	98
1880.....	52	21	26	99	2	5	7	106
81.....	54	21	26	101	2	5	7	108
82.....	55	26	26	107	2	5	7	114
83.....	53	27	26	106	3	4	7	113
84.....	49	24	25	98	3	5	8	106
85.....	46	18	25	89	2	6	8	97
86.....	45	13	26	84	2	6	8	92
87.....	44	16	26	86	2	6	8	94
88.....	48	22	26	96	3	5	8	104
89.....	55	35	27	117	3	6	9	126
1890.....	56	42	31	129	4	6	10	139
91.....	60	37	31	128	3	7	10	138
92.....	64	25	31	120	3	7	10	130

¹ Omfatter fra og med 1946 også nettokjøp av fast eiendom.² For årene før 1900 er lagerendringer ikke beregnet. Omfatter for 1910 og 1920 bare netto tilvekst i skog og husdyrbestand. Fra 1946 er endringer i husdyrbestanden ikke regnet med.

Gross capital formation by type, depreciation and net capital formation. Current prices.

figures. Mill. kr.				Prosentvis fordeling. Bruttoinvestering uten lagerendring=100 Percentage distribution. Gross fixed capital formation = 100						
Lager- endring ² Change in stocks	Brutto- investering i alt Total gross capital forma- tion	Kapital- slit Depre- ciation	Netto- inve- stering Net capital forma- tion	Bruttoinvestering i private og offentlige bedrifter (uten lagerendring) Gross fixed capital formation in private and public enterprises				Bruttoinvesteringer i offentlig konsumkapital Gross fixed capital formation in general government		
				Byg- ninger og anlegg Build- ings and other construc- tions	Skip og båter Ships and boats	Andre trans- port- midler, m- askiner, redskap m.v. Other trans- porta- tion equip- ment, machi- nery, imple- ments etc.	I alt Total	Statlig Central govern- ment	Kom- munal Munici- palities	I alt Total
9	10=8 +9	11	12=10 -11	13	14	15	16=13+ 14+15	17	18	19=17 +18
..	62	42	20	45,1	24,2	22,6	91,9	1,6	6,5	8,1
..	66	42	24	42,4	25,8	22,7	90,9	3,0	6,1	9,1
..	67	44	23	41,8	26,8	22,4	91,0	3,0	6,0	9,0
..	68	45	23	44,0	26,5	22,1	92,6	1,5	5,9	7,4
..	65	44	21	44,6	24,6	23,1	92,3	1,5	6,2	7,7
..	66	46	20	43,9	25,8	22,7	92,4	3,0	4,6	7,6
..	70	49	21	42,9	27,1	22,9	92,9	1,4	5,7	7,1
..	96	60	36	41,7	31,2	21,9	94,8	1,0	4,2	5,2
..	123	69	54	42,3	31,7	21,1	95,1	1,6	3,3	4,9
..	145	79	66	46,9	25,5	22,8	95,2	1,4	3,4	4,8
..	140	77	63	46,4	22,9	24,3	93,6	2,1	4,3	6,4
..	136	78	58	50,0	21,3	22,1	93,4	2,2	4,4	6,6
..	136	78	58	50,0	20,6	22,8	93,4	2,2	4,4	6,6
..	111	73	38	48,7	20,7	23,4	92,8	1,8	5,4	7,2
..	98	69	29	47,0	19,4	26,5	92,9	2,0	5,1	7,1
..	106	71	35	49,1	19,8	24,5	93,4	1,9	4,7	6,6
..	108	72	36	50,0	19,4	24,1	93,5	1,9	4,6	6,5
..	114	74	40	48,3	22,8	22,8	93,9	1,8	4,3	6,1
..	113	75	38	46,9	23,9	23,0	93,8	2,7	3,5	6,2
..	106	73	33	46,3	22,6	23,6	92,5	2,8	4,7	7,5
..	97	71	26	47,4	18,6	25,8	91,8	2,0	6,2	8,2
..	92	69	23	48,9	14,1	28,3	91,3	2,2	6,5	8,7
..	94	68	26	46,8	17,0	27,7	91,5	2,1	6,4	8,5
..	104	71	33	46,1	21,2	25,0	92,3	2,9	4,8	7,7
..	126	79	47	43,7	27,8	21,4	92,9	2,4	4,7	7,1
..	139	86	53	40,3	30,2	22,3	92,8	2,9	4,3	7,2
..	138	88	50	43,5	26,8	22,5	92,8	2,2	5,0	7,2
..	130	87	43	49,2	19,2	23,9	92,3	2,3	5,4	7,7

¹ Includes from 1946 and onwards net purchases of real estate.² Changes in stocks are not estimated for the period 1865—1900. Comprises for the years 1910 and 1920 only net increase in forest and livestock capital. From 1946 changes in the livestock capital are excluded.

Tabell II (forts.). Bruttoinvestering etter art,

	Absolutte tall.							
	Bruttoinvestering i private og offentlige bedrifter (uten lagerendring)				Bruttoinvesteringer i offentlig konsumkapital ¹			Bruttoinvestering uten lagerendring
	Bygninger og anlegg	Skip og båter	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v.	I alt	Statlig	Kommunal	I alt	
1	2	3	$4 = 1 + 2 + 3$	5	6	$7 = 5 + 6$	$8 = 4 + 7$	
93.....	65	26	30	121	3	8	11	132
94.....	65	26	31	122	4	8	12	134
95.....	66	31	31	128	4	8	12	140
96.....	69	27	35	131	4	8	12	143
97.....	81	30	38	149	4	9	13	162
98.....	93	38	44	175	4	10	14	189
1899.....	110	42	53	205	5	10	15	220
1900.....	104	39	48	191	5	12	17	208
1910.....	134	51	65	250	5	10	15	265
1920.....	945	640	429	2 014	25	97	122	2 136
1930.....	357	290	196	843	23	52	75	918
1939.....	736	294	402	1 432	57	88	145	1 577
1946.....	1 207	758	705	2 670	137	168	305	2 975
1950.....	2 165	1 429	1 388	4 982	161	375	536	5 518
1955.....	3 362	2 565	2 579	8 506	317	771	1 088	9 594
1960.....	4 397	2 876	3 816	11 089	589	1 046	1 635	12 724

¹ Se note 1, side 98.² Se note 2, side 98.

kapitalslit og nettoinvestering. Løpende priser.

Mill. kr.				Prosentvis fordeling. Bruttoinvestering uten lagerendring=100						
Lager- endring ²	Brutto- inve- stering i alt	Kapital- slit	Netto- inve- stering	Bruttoinvestering i private og offentlige bedrifter (uten lagerendring)				Bruttoinvesteringer i offentlig konsumkapital		
				Byg- ninger og anlegg	Skip og båter	Andre trans- port- midler, ma- skiner, redskap m.v.	I alt	Statlig	Kom- munal	I alt
9	10=8 +9	11	12=10 -11	13	14	15	16=13+ 14+15	17	18	19=17 +18
..	132	86	46	49,3	19,7	22,7	91,7	2,3	6,0	8,3
..	134	85	49	48,5	19,4	23,1	91,0	3,0	6,0	9,0
..	140	85	55	47,2	22,1	22,1	91,4	2,9	5,7	8,6
..	143	91	52	48,3	18,9	24,4	91,6	2,8	5,6	8,4
..	162	95	67	50,0	18,5	23,5	92,0	2,5	5,5	8,0
..	189	103	86	49,2	20,1	23,3	92,6	2,1	5,3	7,4
..	220	117	103	50,0	19,1	24,1	93,2	2,3	4,5	6,8
—	208	125	83	50,0	18,8	23,1	91,9	2,4	5,7	8,1
— 2	263	156	107	50,6	19,2	24,5	94,3	1,9	3,8	5,7
161	2 297	1 027	1 270	44,2	30,0	20,1	94,3	1,2	4,5	5,7
87	1 005	500	505	38,9	31,6	21,3	91,8	2,5	5,7	8,2
23	1 600	839	761	46,7	18,6	25,5	90,8	3,6	5,6	9,2
372	3 347	1 798	1 549	40,6	25,5	23,7	89,8	4,6	5,6	10,2
297	5 815	2 965	2 850	39,2	25,9	25,2	90,3	2,9	6,8	9,7
81	9 675	5 071	4 604	35,0	26,7	26,9	88,6	3,3	8,0	11,3
405	13 129	7 764	5 365	34,6	22,6	30,0	87,2	4,6	8,2	12,8

¹ See note 1, page 99.² See note 2, page 99.

Tabell III. Kapitalslit og nettoinvestering uten lagerendring etter art. Løpende priser.

	Kapitalslit. Mill. kr. <i>Depreciation. Mill. kr.</i>							I alt <i>Total</i>
	Private og offentlige bedrifter <i>Private and public enterprises</i>				Offentlig konsumkapital ¹ <i>General government</i>			
	Bygninger og anlegg <i>Buildings and other construc- tions</i>	Skip og båter <i>Ships and boats</i>	Andre transport- midler, maskiner, redskap m.v. <i>Other trans- portation equipment, machinery, imple- ments etc.</i>	I alt <i>Total</i>	Statlig <i>Central govern- ment</i>	Kom- munalt <i>Munici- palities</i>	I alt <i>Total</i>	
1	2	3	4=1+ 2+3	5	6	7=5+6	8=4+7	
1865.....	16	12	11	39	1	2	3	42
66.....	17	11	11	39	1	2	3	42
67.....	17	13	11	41	1	2	3	44
68.....	18	13	11	42	1	2	3	45
69.....	18	12	11	41	1	2	3	44
1870.....	18	14	11	43	1	2	3	46
71.....	18	15	13	46	1	2	3	49
72.....	23	18	15	56	2	2	4	60
73.....	26	22	17	65	2	2	4	69
74.....	31	24	19	74	2	3	5	79
75.....	29	24	19	72	2	3	5	77
76.....	29	25	19	73	2	3	5	78
77.....	29	25	19	73	2	3	5	78
78.....	28	22	19	69	2	2	4	73
79.....	25	20	20	65	2	2	4	69
1880.....	27	20	20	67	2	2	4	71
81.....	28	20	20	68	2	2	4	72
82.....	29	22	19	70	2	2	4	74
83.....	30	22	19	71	2	2	4	75
84.....	28	21	20	69	2	2	4	73
85.....	28	20	19	67	2	2	4	71
86.....	28	18	19	65	2	2	4	69
87.....	28	16	20	64	2	2	4	68
88.....	28	17	21	66	2	3	5	71
89.....	31	22	21	74	2	3	5	79
1890.....	32	26	23	81	2	3	5	86
91.....	33	26	24	83	2	3	5	88
92.....	34	24	24	82	2	3	5	87
93.....	35	20	25	80	2	4	6	86
94.....	34	21	24	79	2	4	6	85
95.....	35	21	23	79	2	4	6	85
96.....	37	23	25	85	2	4	6	91
97.....	40	22	27	89	2	4	6	95
98.....	43	24	29	96	3	4	7	103
1899.....	47	30	33	110	3	4	7	117
1900.....	49	32	36	117	3	5	8	125
1910.....	64	39	43	146	4	6	10	156
1920.....	395	286	282	963	29	35	64	1 027
1930.....	197	122	140	459	18	23	41	500
1939.....	314	215	240	769	29	41	70	839
1946.....	615	492	532	1 639	66	93	159	1 798
1950.....	861	997	889	2 747	86	132	218	2 965
1955.....	1 434	1 677	1 555	4 666	151	254	405	5 071
1960.....	2 059	2 683	2 385	7 127	244	393	637	7 764

¹ Se note 1 til tabell II.

Depreciation and net fixed capital formation by type. Current prices.

Nettoinvestering uten lagerendring. Mill. kr. <i>Net fixed capital formation. Mill. kr.</i>								Nettoinvestering uten lagerendring som prosent av nettonasjonalproduktet <i>Net fixed capital formation as per cent of net domestic product</i>
Private og offentlige bedrifter <i>Private and public enterprises</i>				Offentlig konsumkapital ¹ <i>General government</i>			I alt <i>Total</i>	
Bygninger og anlegg <i>Buildings and other constructions</i>	Skip og båter <i>Ships and boats</i>	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v. <i>Other transportation equipment, machinery, implements etc.</i>	I alt <i>Total</i>	Statlig <i>Central government</i>	Kommunalt <i>Municipalities</i>	I alt <i>Total</i>		
9	10	11	12=9+10+11	13	14	15=13+14	16=12+15	17
12	3	3	18	—	2	2	20	4,6
11	6	4	21	1	2	3	24	5,3
11	5	4	20	1	2	3	23	4,9
12	5	4	21	—	2	2	23	4,8
11	4	4	19	—	2	2	21	4,3
11	3	4	18	1	1	2	20	4,0
12	4	3	19	—	2	2	21	4,1
17	12	6	35	—1	2	1	36	6,2
26	17	9	52	—	2	2	54	8,2
37	13	14	64	—	2	2	66	9,3
36	8	15	59	1	3	4	63	9,1
39	4	11	54	1	3	4	58	8,0
39	3	12	54	1	3	4	58	8,1
26	1	7	34	—	4	4	38	6,0
21	—1	6	26	—	3	3	29	4,9
25	1	6	32	—	3	3	35	5,4
26	1	6	33	—	3	3	36	5,4
26	4	7	37	—	3	3	40	5,8
23	5	7	35	1	2	3	38	5,6
21	3	5	29	1	3	4	33	5,1
18	—2	6	22	—	4	4	26	4,3
17	—5	7	19	—	4	4	23	3,8
16	—	6	22	—	4	4	26	4,4
20	5	5	30	1	2	3	33	5,2
24	13	6	43	1	3	4	47	6,8
24	16	8	48	2	3	5	53	7,6
27	11	7	45	1	4	5	50	7,0
30	1	7	38	1	4	5	43	6,0
30	6	5	41	1	4	5	46	6,4
31	5	7	43	2	4	6	49	6,7
31	10	8	49	2	4	6	55	7,4
32	4	10	46	2	4	6	52	6,6
41	8	11	60	2	5	7	67	8,1
50	14	15	79	1	6	7	86	9,6
63	12	20	95	2	6	8	103	10,9
55	7	12	74	2	7	9	83	8,4
70	12	22	104	1	4	5	109	8,5
550	354	147	1 051	—4	62	58	1 109	17,1
160	168	56	384	5	29	34	418	10,8
422	79	162	663	28	47	75	738	13,6
592	266	173	1 031	71	75	146	1 177	13,1
1 304	432	499	2 235	75	243	318	2 553	19,0
1 928	888	1 024	3 840	166	517	683	4 523	21,2
2 338	193	1 431	3 962	345	653	998	4 960	17,5

¹ See note 1 to table II.

Tabell IV. Eksportens sammensetning. Løpende priser.

I alt <i>Total</i>	Vareeksport (uten skip). Mill. kr. Av dette produkter fra:												
	Jord- bruk <i>Agric- ulture</i>	Skog- bruk, jakt m.v. ¹ <i>Fore- stry, hun- ting etc.</i>	Fiske m.v. <i>Fish- ing etc.</i>	Hval- fangst ² <i>Wha- ling</i>	Kull- gruver <i>Coal mining</i>	Malm- gruver <i>Metal mining</i>	Stein- og mine- ral- brott m.v. <i>Non- me- tallic mining</i>	Jord- og stein- indu- stri <i>Non- me- tallic mine- ral pro- ducts</i>	Elek- tro- metall- urgisk indu- stri <i>Metal extrac- ting</i>	Jern- og metall- indu- stri <i>Metal pro- ducts</i>	Kje- misk indu- stri <i>Chem- ical pro- ducts</i>	Olje- og fett- indu- stri <i>Pro- ducts of oils and fats</i>	
I = kol. 2 - kol. 21	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1866 ⁴ ..	70,3	1,4	6,3	1,2	0,2	—	1,3	0,7	—	1,8	0,1	—	5,7
67 ...	69,3	1,8	6,3	1,2	0,2	—	1,9	0,2	—	1,4	0,1	0,1	5,5
68 ...	68,5	1,4	6,7	1,0	0,3	—	1,3	0,4	—	1,5	0,3	0,1	4,8
69 ...	78,2	1,5	7,5	1,1	0,3	—	1,5	0,4	—	1,2	0,3	0,2	5,3
1870 ...	81,0	2,0	6,6	1,4	0,3	—	1,8	0,3	0,1	1,5	0,3	0,3	6,3
71 ...	80,2	2,5	7,8	1,7	0,3	—	2,1	0,3	0,3	1,7	0,3	0,4	6,2
72 ...	103,2	3,2	10,5	1,4	0,2	—	2,9	0,6	0,5	1,8	0,7	0,5	6,8
73 ...	121,2	3,1	16,6	1,8	0,2	—	3,3	1,2	0,7	1,8	0,8	0,6	6,8
74 ...	121,2	2,5	12,4	1,4	0,2	—	3,2	1,4	0,6	1,5	1,2	0,7	6,4
75 ...	104,0	2,2	8,5	1,5	0,1	—	2,7	0,7	0,6	2,5	1,1	0,7	7,1
76 ...	117,8	2,4	11,8	1,6	0,2	—	2,1	0,8	0,6	2,2	1,1	1,2	6,6
77 ...	109,1	1,5	9,4	1,4	0,3	—	1,2	0,8	0,8	1,7	0,9	1,5	8,5
78 ...	91,8	1,6	7,5	1,5	0,3	—	0,8	1,1	0,9	1,7	0,6	1,7	7,4
79 ...	88,3	3,0	6,4	1,5	0,4	—	1,3	0,6	1,1	1,7	0,6	1,7	6,5
1880 ...	108,9	4,0	9,7	1,9	0,5	—	2,3	0,7	1,1	1,9	1,5	2,6	7,5
81 ...	121,1	3,2	9,2	1,7	0,4	—	1,9	0,6	1,2	1,3	1,4	3,5	7,5
82 ...	122,3	2,9	9,0	2,0	0,3	—	2,1	2,9	1,3	1,2	1,3	2,5	7,6
83 ...	115,2	3,3	8,8	2,4	0,3	—	1,8	1,0	1,4	0,9	1,9	2,7	6,3
84 ...	112,0	3,2	8,0	2,4	1,0	—	2,1	3,5	1,4	1,3	3,0	2,6	6,5
85 ...	102,2	3,3	6,7	2,7	1,1	—	1,4	0,8	1,4	1,3	3,2	2,6	5,7
86 ...	101,4	3,0	5,9	3,6	0,6	—	1,5	0,7	1,6	1,0	3,3	2,3	6,1
87 ...	106,5	3,0	6,3	3,0	1,3	—	1,1	0,9	1,5	1,1	3,7	2,6	4,8
88 ...	121,9	3,9	7,1	4,0	1,6	—	1,6	0,6	1,8	1,4	3,8	2,6	5,8
89 ...	133,0	4,6	8,0	3,1	1,7	—	1,6	0,9	1,8	1,1	4,5	3,1	5,8
1890 ...	131,4	4,3	7,5	2,9	1,8	—	1,3	1,3	2,0	1,5	4,5	3,6	7,0
91 ...	129,6	4,8	6,6	3,5	2,4	—	1,0	0,7	1,9	1,5	4,5	2,9	5,5
92 ...	126,1	3,6	7,6	2,8	2,1	—	0,9	0,6	2,0	1,0	4,0	2,7	5,7
93 ...	136,2	4,5	6,4	2,8	2,1	—	1,3	1,6	2,0	1,3	3,6	2,4	6,0
94 ...	132,2	3,8	6,4	2,3	2,1	—	1,2	1,1	2,2	1,2	4,5	2,1	5,8
95 ...	137,6	4,4	5,9	3,0	1,8	—	1,4	0,7	2,1	1,4	4,6	2,2	5,9
96 ...	145,3	4,1	6,8	3,4	2,0	—	2,1	1,0	2,3	1,2	4,0	1,7	6,9
97 ...	166,1	3,9	9,1	3,8	1,9	—	1,8	0,9	2,4	1,1	3,8	1,5	5,7
98 ...	155,9	4,1	9,4	3,2	2,1	—	1,6	4,7	2,8	1,3	2,7	1,6	4,7
1899 ...	158,1	4,1	10,4	4,0	1,5	—	1,7	1,9	2,8	2,2	2,5	1,9	5,2

¹ Fløtningstømmer medregnet.² Omfatter også hvalolje levert direkte fra feltet.³ Fra og med 1930 er reeksporten tatt med i eksporten fra de næringer som i Norge ville ha produsert varene.⁴ Detaljerte tall foreligger ikke for 1865.

Composition of exports. Current prices.

Commodity exports (ships excl.). Mill. kr.												
Of which products originating in:												
Treindustriali <i>Wood and cork</i>	Treforedlingsindustriali <i>Pulp, paper, paper products</i>	Læroggummivareindustriali <i>Leather rubber, and leather products</i>	Tekstilindustriali <i>Textiles</i>	Bekledningsindustriali <i>Clothing and footwear</i>	Nærings- og nytelsesmidindustriali <i>Food, beverages and tobacco</i>	Grafisk industriali, forlagsvirksomhet m.v. <i>Printing and publishing etc.</i>	Reeksport ³ <i>Re-exports</i>	Utførsel av skip <i>Export of ships</i>	Bruttofrakter i utenriksfart <i>Gross freight earnings by ocean shipping</i>	Lønninger opp-tjent av norske sjøfolk på utenlandske skip <i>Wages etc. earned abroad</i>	Andre varer og tjenester <i>Other goods and services</i>	Ekspor av varer og tjenester i alt <i>Total exports of goods and services</i>
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26 = 1 + 22 + 23 + 24 + 25
23,9	—	0,5	0,2	0,1	25,9	—	1,0	—	50,8	1,5	3,6	126,2
23,7	—	0,4	0,3	—	25,4	—	0,8	0,1	55,3	1,6	5,0	131,3
24,7	0,1	0,4	0,5	0,1	24,1	—	0,8	—	56,1	1,7	5,1	131,4
27,7	0,1	0,4	0,6	0,2	29,2	—	0,7	0,1	63,3	1,7	5,3	148,6
24,4	0,2	0,5	0,8	0,2	33,0	—	1,0	0,1	69,6	1,7	5,6	158,0
24,9	0,1	0,4	1,1	0,6	28,2	—	1,3	0,2	73,9	1,8	6,5	162,6
32,7	0,5	0,6	1,2	0,8	36,1	—	2,2	0,8	85,8	2,0	8,0	199,8
41,7	0,5	1,1	1,4	1,3	35,5	—	2,8	0,4	101,9	2,4	9,1	235,0
42,7	0,6	1,2	1,2	1,9	38,4	—	3,7	0,3	103,3	2,7	9,2	236,7
28,9	0,9	1,0	1,7	0,9	40,2	—	2,7	0,2	88,6	3,0	7,0	202,8
33,1	1,5	1,3	2,0	1,3	45,4	0,1	2,5	0,4	101,0	2,9	8,3	230,4
32,9	1,9	1,1	1,8	1,1	39,8	0,2	2,3	0,1	96,2	2,8	8,1	216,3
23,1	2,6	0,9	1,8	0,8	35,4	0,2	1,9	—	93,2	2,6	7,5	195,1
19,3	2,9	0,6	2,0	0,7	35,8	0,2	2,0	0,1	86,9	2,3	7,7	185,3
29,4	3,5	0,7	2,3	1,7	34,6	0,2	2,8	0,1	95,7	2,4	7,7	214,8
30,2	5,5	0,7	2,1	2,0	46,7	0,2	1,8	0,3	88,5	2,4	7,9	220,2
32,5	5,1	0,7	1,8	2,9	42,8	0,3	3,1	0,3	102,5	2,5	9,5	237,1
30,1	6,0	0,7	1,8	2,7	39,7	0,3	3,1	0,3	99,3	2,6	9,5	226,9
27,2	5,9	0,6	1,9	2,2	36,3	0,3	2,6	0,1	91,4	2,6	8,1	214,2
26,1	6,7	0,6	1,6	1,7	30,8	0,3	4,2	0,3	81,0	2,4	6,9	192,8
24,5	6,5	0,7	1,7	2,0	32,2	0,3	3,9	0,8	75,2	2,4	7,5	187,3
22,7	8,4	0,7	1,9	1,8	36,5	0,4	4,8	0,5	76,0	2,3	6,7	192,0
26,3	10,3	0,6	1,9	2,4	40,3	0,2	5,7	0,4	91,0	2,3	8,2	223,8
30,6	12,0	0,7	2,5	2,9	41,1	0,2	6,8	0,4	118,1	2,4	9,1	263,0
25,2	12,2	0,7	2,7	2,6	43,1	0,5	6,7	0,3	110,4	2,6	9,0	253,7
25,4	13,2	0,7	2,3	2,4	43,4	0,6	6,3	0,7	101,0	2,6	9,1	243,0
22,1	14,4	0,8	2,3	2,1	43,0	0,8	7,6	0,9	96,4	2,7	8,3	234,4
22,6	18,3	0,8	2,7	2,9	44,9	0,6	9,4	0,3	90,2	2,6	8,7	238,0
23,5	18,4	1,0	2,9	3,1	41,9	0,7	8,0	0,5	91,0	2,4	8,3	234,4
24,2	19,5	1,0	3,5	3,0	43,5	0,6	8,9	0,5	91,1	2,4	8,5	240,1
30,5	22,6	1,0	3,5	2,5	39,0	0,7	10,0	1,6	100,3	2,4	11,0	260,6
36,0	25,7	1,1	3,3	3,2	52,2	0,7	8,0	1,4	106,8	2,3	11,9	288,5
34,1	25,7	0,4	0,5	0,3	48,1	0,7	7,9	4,8	112,4	2,4	11,1	286,6
32,9	26,5	0,4	0,6	0,2	49,2	0,7	9,4	3,6	126,4	2,4	10,9	301,4

¹ Floated timber included.² Includes whale oil delivered directly from the whaling grounds.³ Beginning 1930, re-exports are included in the exports of those Norwegian industries which would have produced the commodities in case.⁴ Detailed figures for 1865 not available.

Tabell IV (forts.). Eksportens

I alt	Vareeksport (uten Av dette pro-												
	Jord- bruk	Skog- bruk, jakt m.v. ¹	Fiske m.v.	Hval- fangst ²	Kull- gruver	Malm- gruver	Stein- og mine- ral- brott m.v.	Jord- og stein- indu- stri	Elek- tro- metall- urgisk indu- stri	Jern- og metall- indu- stri	Kje- misk indu- stri	Olje- og fett- indu- stri	
1 = kol. 2 - kol. 21	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1900...	172,5	4,3	11,5	3,8	3,3	—	2,3	0,9	2,5	2,4	2,8	1,9	5,0
1910...	295,0	11,9	6,9	12,6	15,8	—	8,7	2,7	4,2	6,6	4,0	12,9	8,8
1920...	1 264,8	26,2	23,0	15,6	56,9	0,2	26,2	0,5	5,8	45,7	15,6	128,8	80,3
1930...	777,7	13,2	10,0	33,3	108,0	0,5	24,5	0,7	15,3	100,1		132,5	
1939...	807,7	42,9	8,0	39,6	33,0	—	40,7	1,4	7,0	176,1		157,3	
1946...	1 197	44	12	31	40	—	15	—	11	172		230	
1950...	2 794	39	24	69	148	6	46	6	15	571		690	
1955...	4 479	102	47	105	160	9	169	12	23	1 161		858	
1960...	6 010	149	32	174	124	12	163	37	47	2 232		792	

¹ Se note 1, side 104.² Se note 2, side 104.³ Se note 3, side 104.

sammensetning. Løpende priser.

skip).Mill. kr. duktet fra:												
Treind dustri	Tre- fored- lings- indu- stri	Lær- og gum- mi- vare- indu- stri	Tek- stil- indu- stri	Bekled- nings- industri	Nær- ings- og nytel- sesmid- del- industri	Grafisk indu- stri, forlags- virk- somhet m.v.	Reeks- port ³	Ut- førsel av skip	Brutto- frakter i uten- riksfart	Løn- ninger opp- tjent av norske sjøfolk på uten- landske skip	Andre varer og tjenes- ter	Eksport av varer og tjenes- ter i alt
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26=1+ 22+23 +24+ 25
35,0	32,4	0,3	0,7	0,1	52,4	0,7	10,2	5,6	140,8	2,4	9,1	330,4
33,7	61,9	0,5	1,5	0,3	86,5	0,8	14,7	2,9	135,7	3,7	32,1	469,4
100,2	454,3	2,2	5,3	1,0	214,8	0,8	61,4	43,6	1 255,8	12,4	71,7	2 648,3
36,5	172,3	3,7	3,3	1,6	121,3	0,9	..	18,6	406,3	8,6	88,6	1 299,8
17,9	174,7	2,7	4,1	1,6	100,2	0,5	..	35,3	767,2	10,4	147,2	1 767,8
11	324	3	6	—	297	1	..	37	1 172	61	184	2 651
35	653	5	5	2	479	1	..	120	2 638	37	446	6 035
63	1 035	20	28	8	677	2	..	216	4 405	43	987	10 130
78	1 245	40	91	25	763	6	..	296	5 961	56	1 422	13 745

¹ See note 1, page 105.² See note 2, page 105.³ See note 3, page 105.

Tabell V. Importens sammensetning. Løpende priser. Mill. kr.

	Innførsel etter handels- statistikken (cif) <i>Imports included in the foreign trade statistics cif</i>	Toll ifølge handels- statistikken ¹ <i>Customs duties on imports included in the foreign trade statistics</i>	Innførsel inkl. toll etter handels- statistikken <i>Imports included in the foreign trade statistics (customs duties included)</i>	Av dette:	
				Skip og båter <i>Ships and boats</i>	Andre investerings- varer ² <i>Other investment goods</i>
	1	2	3 = 1 + 2 = 4 + 5 + 6 + 7 + 8 + 9	4	5
1866 ³	105	11	116	5	3
67.....	97	11	108	5	3
68.....	105	11	116	4	3
69.....	93	10	103	2	3
1870.....	103	11	114	2	3
71.....	102	11	113	3	3
72.....	137	12	149	10	4
73.....	167	14	181	15	6
74.....	186	15	201	10	9
75.....	177	16	193	7	8
76.....	167	16	183	5	6
77.....	190	17	207	7	7
78.....	140	15	155	5	4
79.....	132	15	147	3	5
1880.....	151	16	167	3	4
81.....	165	17	182	5	5
82.....	160	17	177	9	6
83.....	161	18	179	7	7
84.....	159	20	179	6	6
85.....	145	18	163	3	5
86.....	135	19	154	1	5
87.....	134	17	151	4	5
88.....	158	20	178	7	5
89.....	191	23	214	15	7
1890.....	208	23	231	19	9
91.....	223	22	245	16	9
92.....	200	20	220	7	9
93.....	204	21	225	9	8
94.....	206	20	226	8	9
95.....	222	22	244	14	10
96.....	240	25	265	11	12
97.....	264	28	292	12	15
98.....	280	35	315	19	16
1899.....	310	35	345	19	20
1900.....	311	34	345	13	16
1910.....	402	49	451	16	25
1920.....	3 019	102	3 121	371	166
1930.....	1 061	113	1 174	198	79
1939.....	1 359	189	1 548	136	..
1946.....	2 193	189	2 382	253	..
1950.....	4 817	241	5 058	845	..
1955.....	7 782	424	8 206	1 454	..
1960.....	10 446	628	11 074	1 474	..

¹ Fra og med 1939 er tollbeløpet ikke redusert med tilbakebetalt toll på reekspport.² Beregninger over importens fordeling etter anvendelse foreligger ikke for årene 1939 og senere.³ Detaljerte tall foreligger ikke for 1865.

Composition of imports. Current prices. Mill. kr.

Of which:				Skipsfartens og hvalfangstens utg. i utlandet <i>Expenditures abroad by ocean shipping and whaling expeditions</i>		Annen import av varer og tjenester <i>Other imports of goods and services</i>	Import av varer og tjenester i alt <i>Total imports of goods and services</i>
Konsumvarer ² <i>Consumers' goods</i>	Varer til vareinnsats i bygge- og anleggsvirksomhet ² <i>Goods for input in the construction sector</i>	Andre varer til vareinnsats ² <i>Goods for input in other sectors of production</i>	Varer til reeksport ² <i>Re-exports</i>	I alt <i>Total</i>	Av dette: Of which: Investeringer-utgifter <i>Expenditures for investments (maintenance and repairs)</i>		
6	7	8	9	10	11	12	13 = 1 + 10 + 12
41	4	62	1	17	3	9	131
38	4	57	1	18	4	10	125
38	4	66	1	19	4	10	134
36	3	58	1	21	4	12	126
40	4	64	1	23	5	13	139
41	4	60	2	25	5	13	140
51	6	76	2	30	6	15	182
63	7	87	3	37	7	19	223
72	9	97	4	38	7	20	244
75	10	90	3	33	6	19	229
74	9	86	3	37	7	20	224
83	9	98	3	35	7	19	244
59	7	78	2	34	7	18	192
58	6	73	2	33	6	16	181
65	6	86	3	35	7	18	204
70	7	93	2	33	6	18	216
66	7	85	4	37	7	20	217
68	6	87	4	40	7	21	222
69	7	88	3	34	6	18	211
61	6	83	5	32	6	17	194
61	6	76	5	30	5	16	181
57	6	73	6	30	5	16	180
67	7	86	6	34	6	19	211
78	9	97	8	42	7	23	256
85	9	101	8	40	7	23	271
88	10	115	7	38	7	22	283
84	10	101	9	37	6	21	258
86	10	102	10	36	6	20	260
89	10	102	8	36	6	20	262
93	11	107	9	37	6	20	279
102	12	118	10	39	6	22	301
109	16	132	8	41	6	22	327
114	18	140	8	42	6	24	346
115	22	159	10	46	7	26	382
112	21	172	11	51	7	27	389
144	26	224	16	59	9	29	490
1 004	184	1 324	72	354	94	122	3 495
353	48	485	11	191	26	56	1 308
..	270	75	111	1 740
..	574	246	478	3 245
..	1 277	278	732	6 826
..	2 017	440	1 059	10 858
..	2 497	495	1 434	14 377

¹ Beginning 1939 customs duties are gross of repayments due to re-exported goods.² Estimates not available from 1939 onwards.³ Detailed figures for 1865 not available.

Tabell VI. Nasjonalproduktet etter inntektsandeler. Løpende priser. Mill. kr.
Domestic product by distributive shares. Current prices. Mill. kr.

	Netto- nasjonal- produkt <i>Net domestic product</i>	Avgifter på drifts- midler, produk- sjon, omsetning og inve- stering (indirekte skatter) <i>Indirect taxes</i>	Tilskott til produk- sjon, omsetning og inve- stering (subsidi- er) <i>Subsidies</i>	Faktor- inntekt <i>Factor income</i>	Av dette: <i>Of which:</i>		
					Privat inntekt av arbeid og kapital <i>Private income from labour and capital</i>	Offentlig netto- inntekt av kapital ¹ <i>Public net income from capital</i>	Utl- dingers netto- inntekt av kapital- plasseringer i Norge ² <i>Net income of foreigners from in- vestments in Norway</i>
	1	2	3	4=1— 2+3= 5+6+7	5	6	7
1865.....	438	20	—	418	411	2	5
66.....	450	22	—	428	423	—	5
67.....	474	21	—	453	447	—	6
68.....	479	21	—	458	451	1	6
69.....	493	21	1	473	467	—	6
870.....	496	21	1	476	470	1	5
71.....	513	21	1	493	487	1	5
72.....	580	23	1	558	554	1	3
73.....	660	24	1	637	633	2	2
74.....	711	26	1	686	682	2	2
75.....	694	28	1	667	662	2	3
76.....	721	28	1	694	689	1	4
77.....	719	30	1	690	686	—	4
78.....	633	31	1	603	598	— 1	6
79.....	593	29	1	565	561	— 2	6
1880.....	649	31	1	619	616	— 3	6
81.....	667	30	1	638	635	— 2	5
82.....	686	33	1	654	650	— 1	5
83.....	675	33	1	643	641	— 2	4
84.....	648	32	1	617	616	— 2	3
85.....	608	33	1	576	575	— 2	3
86.....	598	32	1	567	567	— 2	2
87.....	591	32	1	560	561	— 2	1
88.....	639	32	1	608	611	— 2	—1
89.....	691	34	1	658	660	—	—2
1890.....	694	36	1	659	661	—	—2
91.....	714	36	1	679	680	—	—1
92.....	712	36	1	677	678	— 1	—
93.....	723	35	1	689	690	— 1	—
94.....	731	36	1	696	694	—	2
95.....	747	37	2	712	710	— 1	3
96.....	784	41	2	745	743	— 3	5
97.....	824	46	2	780	774	— 2	8
98.....	895	52	2	845	838	— 2	9
1899.....	948	56	2	894	884	— 2	12

¹ Fra og med 1930 inklusive direkte skatter på offentlige foretak og kapitaltilvekst i offentlige foretak. Beginning 1930 direct taxes on public enterprises and saving of public enterprises are included.

² Renter og aksjeutbytter til utlandet minus renter og aksjeutbytter fra utlandet. Interests and dividends paid abroad less interests and dividends received from abroad.

Tabell VI (forts.). Nasjonalproduktet etter inntektsandeler. Løpende priser. Mill. kr.

	Nettonasjonalprodukt	Avgifter på driftsmidler, produksjon, omsetning og investering (indirekte skatter)	Tilskott til produksjon, omsetning og investering (subsidiær)	Faktorinntekt	Av dette:		
					Privat inntekt av arbeid og kapital	Offentlig nettoinntekt av kapital ¹	Utlendingers nettcinntekt av kapitalplasseringer i Norge ²
	1	2	3	4=1— 2+3= 5+6+7	5	6	7
1900.....	990	55	2	937	924	— 4	17
1910.....	1 279	70	3	1 212	1 195	— 2	19
1920.....	6 473	177	182	6 478	6 523	—70	25
1930.....	3 877	246	28	3 659	3 659	—72	72
1939.....	5 414	427	81	5 068	5 055	—44	57
1946.....	8 980	1 276	573	8 277	8 296	—54	35
1950.....	13 460	1 871	1 038	12 627	12 464	101	62
1955.....	21 305	3 074	1 201	19 432	19 260	38	134
1960.....	28 337	4 422	1 470	25 385	24 981	133	271

¹ Se note 1, side 110. See note 1, page 110.² Se note 2, side 110. See note 2, page 110.

Tabell VII. Disponibel inntekt. Løpende priser.

Absolutte tall. Mill. kr. <i>Absolute figures. Mill. kr.</i>										
Netto- nasjonal- produkt <i>Net domestic product</i>	Renter og stø- nader fra utlandet <i>Interest and other transfers from abroad</i>	Renter og stø- nader til utlandet <i>Interest and other transfers to abroad</i>	Dispo- nibel inntekt for Norge <i>Dispos- able income for Norway</i>	Offentlig dispo- nibel inntekt <i>Public dispos- able income</i>	Offentlig konsum <i>Govern- ment con- sump- tion</i>	Offentlig kapital- tilvekst (sparing) <i>Increase in public capital (savings)</i>	Privat dispo- nibel inntekt <i>Private dispos- able income</i>	Privat konsum <i>Private con- sump- tion</i>	Privat kapital- tilvekst (sparing) <i>Increase in private capital (savings)</i>	
1	2	3	4=1+ 2-3= 5+8	5=6+7	6	7	8=9+10	9	10	
1865...	438	2	8	432	25	19	6	407	402	5
66...	450	3	8	445	25	20	5	420	411	9
67...	474	3	9	468	24	21	3	444	424	20
68...	479	3	9	473	26	21	5	447	438	9
69...	493	3	9	487	24	20	4	463	429	34
1870...	496	5	9	492	25	21	4	467	436	31
71...	513	5	9	509	26	22	4	483	447	36
72...	580	8	9	579	28	22	6	551	504	47
73...	660	9	10	659	31	24	7	628	570	58
74...	711	10	10	711	33	26	7	678	626	52
75...	694	9	10	693	35	29	6	658	628	30
76...	721	9	11	719	35	30	5	684	627	57
77...	719	9	11	717	36	32	4	681	657	24
78...	633	8	12	629	35	28	7	594	564	30
79...	593	8	12	589	32	30	2	557	530	27
1880...	649	10	13	646	34	30	4	612	573	39
81...	667	11	13	665	34	31	3	631	596	35
82...	686	12	13	685	38	32	6	647	594	53
83...	675	13	13	675	38	32	6	637	600	37
84...	648	13	12	649	37	31	6	612	581	31
85...	608	13	12	609	38	32	6	571	551	20
86...	598	14	12	600	37	33	4	563	536	27
87...	591	15	12	594	37	34	3	557	519	38
88...	639	18	12	645	38	34	4	607	559	48
89...	691	19	11	699	42	36	6	657	601	56
1890...	694	20	12	702	45	36	9	657	622	35
91...	714	20	13	721	45	37	8	676	667	9
92...	712	20	14	718	46	41	5	672	652	20
93...	723	21	14	730	46	43	3	684	656	28
94...	731	21	16	736	49	44	5	687	666	21
95...	747	21	17	751	49	48	1	702	683	19
96...	784	21	20	785	52	55	-3	733	717	16
97...	824	20	22	822	59	58	1	763	737	26
98...	895	21	23	893	66	60	6	827	808	19
1899...	948	20	25	943	71	69	2	872	857	15
1900...	990	18	28	980	73	71	2	907	895	12
1910...	1 279	28	38	1 269	101	84	17	1 168	1 108	60
1920...	6 473	45	63	6 455	554	525	29	5 901	5 524	377
1930...	3 877	39	99	3 817	386	330	56	3 431	3 050	381
1939...	5 414	33	91	5 356	711	526	185	4 645	4 099	546
1946...	8 980	158	236	9 045	1 563	1 286	277	7 482	6 739	743
1950...	13 460	1 310	926	14 544	3 782	1 467	2 315	10 762	9 934	828
1955...	21 305	168	253	21 220	4 129	2 711	1 418	17 091	14 718	2 373
1960...	28 337	392	520	28 209	6 130	4 018	2 112	22 079	19 586	2 493

Disposable income. Current prices.

Prosentvis fordeling. Nettonasjonalproduktet = 100 Percentage distribution. Net domestic product = 100

Nettonasjonalprodukt <i>Net domestic product</i>	Rente- og stønads-overskott til utlandet <i>Net interest and other transfers to abroad</i>	Renter og stønader fra utlandet <i>Interest and other transfers from abroad</i>	Renter og stønader til utlandet <i>Interest and other transfers to abroad</i>	Disponibel inntekt for Norge <i>Disposable income for Norway</i>	Offentlig disponibel inntekt <i>Public disposable income</i>	Offentlig konsum <i>Government consumption</i>	Offentlig kapitaltilvekst (sparing) <i>Increase in public capital (savings)</i>	Privat disponibel inntekt <i>Private disposable income</i>	Privat konsum <i>Private consumption</i>	Privat kapitaltilvekst (sparing) <i>Increase in private capital (savings)</i>
11	12=14— 13	13	14	15=16+ 19= 11—12	16=17+ 18	17	18	19=20+ 21	20	21
100,0	1,4	0,4	1,8	98,6	5,7	4,3	1,4	92,9	91,8	1,1
100,0	1,1	0,7	1,8	98,9	5,5	4,4	1,1	93,4	91,4	2,0
100,0	1,3	0,6	1,9	98,7	5,0	4,4	0,6	93,7	89,5	4,2
100,0	1,3	0,6	1,9	98,7	5,4	4,4	1,0	93,3	91,4	1,9
100,0	1,2	0,6	1,8	98,8	4,9	4,1	0,8	93,9	87,0	6,9
100,0	0,8	1,0	1,8	99,2	5,0	4,2	0,8	94,2	88,0	6,2
100,0	0,8	1,0	1,8	99,2	5,1	4,3	0,8	94,1	87,1	7,0
100,0	0,2	1,4	1,6	99,8	4,8	3,8	1,0	95,0	86,9	8,1
100,0	0,2	1,3	1,5	99,8	4,7	3,6	1,1	95,1	86,3	8,8
100,0	—	1,4	1,4	100,0	4,6	3,6	1,0	95,4	88,1	7,3
100,0	0,1	1,3	1,4	99,9	5,1	4,2	0,9	94,8	90,5	4,3
100,0	0,3	1,2	1,5	99,7	4,9	4,2	0,7	94,8	86,9	7,9
100,0	0,3	1,2	1,5	99,7	5,0	4,4	0,6	94,7	91,4	3,3
100,0	0,6	1,3	1,9	99,4	5,5	4,4	1,1	93,9	89,2	4,7
100,0	0,7	1,3	2,0	99,3	5,4	5,1	0,3	93,9	89,4	4,5
100,0	0,5	1,5	2,0	99,5	5,2	4,6	0,6	94,3	88,3	6,0
100,0	0,3	1,6	1,9	99,7	5,1	4,6	0,5	94,6	89,4	5,2
100,0	0,2	1,7	1,9	99,8	5,5	4,6	0,9	94,3	86,6	7,7
100,0	—	1,9	1,9	100,0	5,6	4,7	0,9	94,4	88,9	5,5
100,0	—0,1	2,0	1,9	100,1	5,7	4,8	0,9	94,4	89,6	4,8
100,0	—0,1	2,1	2,0	100,1	6,2	5,2	1,0	93,9	90,6	3,3
100,0	—0,3	2,3	2,0	100,3	6,2	5,5	0,7	94,1	89,6	4,5
100,0	—0,5	2,5	2,0	100,5	6,3	5,8	0,5	94,2	87,8	6,4
100,0	—0,9	2,8	1,9	100,9	5,9	5,3	0,6	95,0	87,5	7,5
100,0	—1,1	2,7	1,6	101,1	6,1	5,2	0,9	95,0	86,9	8,1
100,0	—1,2	2,9	1,7	101,2	6,5	5,2	1,3	94,7	89,7	5,0
100,0	—1,0	2,8	1,8	101,0	6,3	5,2	1,1	94,7	93,4	1,3
100,0	—0,8	2,8	2,0	100,8	6,5	5,8	0,7	94,3	91,5	2,8
100,0	—1,0	2,9	1,9	101,0	6,4	6,0	0,4	94,6	90,7	3,9
100,0	—0,7	2,9	2,2	100,7	6,7	6,0	0,7	94,0	91,1	2,9
100,0	—0,5	2,8	2,3	100,5	6,5	6,4	0,1	94,0	91,5	2,5
100,0	—0,1	2,7	2,6	100,1	6,6	7,0	—0,4	93,5	91,5	2,0
100,0	0,3	2,4	2,7	99,7	7,1	7,0	0,1	92,6	89,4	3,2
100,0	0,2	2,3	2,5	99,8	7,4	6,7	0,7	92,4	90,3	2,1
100,0	0,5	2,1	2,6	99,5	7,5	7,3	0,2	92,0	90,4	1,6
100,0	1,0	1,8	2,8	99,0	7,4	7,2	0,2	91,6	90,4	1,2
100,0	0,8	2,2	3,0	99,2	7,9	6,6	1,3	91,3	86,6	4,7
100,0	0,3	0,7	1,0	99,7	8,6	8,1	0,5	91,1	85,3	5,8
100,0	1,6	1,0	2,6	98,4	9,9	8,5	1,4	88,5	78,7	9,8
100,0	1,1	0,6	1,7	98,9	13,1	9,7	3,4	85,8	75,7	10,1
100,0	—0,7	1,8	1,1	100,7	17,4	14,3	3,1	83,3	75,0	8,3
100,0	—8,0	9,7	1,7	108,0	28,1	10,9	17,2	79,9	73,8	6,1
100,0	0,4	0,8	1,2	99,6	19,4	12,7	6,7	80,2	69,1	11,1
100,0	0,5	1,3	1,8	99,5	21,6	14,2	7,4	77,9	69,1	8,8

Tabell VIII. Privat disponibel inntekt. Løpende priser. Mill. kr.
Private disposable income. Current prices. Mill. kr.

	Privat inntekt av arbeid og kapital <i>Private income from labour and capital</i>	Inntektsoverføringer til private <i>Transfers to private enterprises and households</i>		Inntektsoverføringer fra private <i>Transfers from private enterprises and households</i>		Privat disponibel inntekt <i>Private disposable income</i>	Av dette nyttet til: <i>Of which used for:</i>		Prosentvis fordeling. Privat disponibel inntekt = 100 <i>Percentage distribution. Private disposable income = 100</i>	
		Stønader fra offentlig forvaltning <i>Transfers from government</i>	Stønader fra utlandet <i>Transfers from abroad</i>	Inntekts- og formuesskatter ¹ <i>Direct taxes on income and property</i>	Stønader til utlandet <i>Transfers to abroad</i>		Privat konsum <i>Private consumption</i>	Privat kapitaltilvekst (sparing) <i>Increase in private capital (savings)</i>	Privat konsum <i>Private consumption</i>	Privat kapitaltilvekst (sparing) <i>Increase in private capital (savings)</i>
1	2	3	4	5	6 = 1 + 2 + 3 — 4 — 5 = 7 + 8	7	8	9	10	
1865...	411	3	1	6	2	407	402	5	98,8	1,2
66...	423	3	2	6	2	420	411	9	97,9	2,1
67...	447	3	2	6	2	444	424	20	95,5	4,5
68...	451	3	2	7	2	447	438	9	98,0	2,0
69...	467	3	2	7	2	463	429	34	92,7	7,3
1870...	470	3	3	7	2	467	436	31	93,4	6,6
71...	487	3	3	8	2	483	447	36	92,5	7,5
72...	554	3	4	8	2	551	504	47	91,5	8,5
73...	633	3	4	9	3	628	570	58	90,8	9,2
74...	682	3	5	9	3	678	626	52	92,3	7,7
75...	662	3	5	9	3	658	628	30	95,4	4,6
76...	689	3	5	10	3	684	627	57	91,7	8,3
77...	686	3	5	10	3	681	657	24	96,5	3,5
78...	598	4	4	10	2	594	564	30	94,9	5,1
79...	561	4	4	10	2	557	530	27	95,2	4,8
1880...	616	4	5	11	2	612	573	39	93,6	6,4
81...	635	4	5	11	2	631	596	35	94,5	5,5
82...	650	4	6	11	2	647	594	53	91,8	8,2
83...	641	4	6	12	2	637	600	37	94,2	5,8
84...	616	4	6	12	2	612	581	31	94,9	5,1
85...	575	4	6	12	2	571	551	20	96,5	3,5
86...	567	4	6	12	2	563	536	27	95,2	4,8
87...	561	4	6	12	2	557	519	38	93,2	6,8
88...	611	4	7	13	2	607	559	48	92,1	7,9
89...	660	4	8	13	2	657	601	56	91,5	8,5
1890...	661	4	8	14	2	657	622	35	94,7	5,3
91...	680	4	8	14	2	676	667	9	98,7	1,3
92...	678	4	8	16	2	672	652	20	97,0	3,0
93...	690	5	9	18	2	684	656	28	95,9	4,1
94...	694	5	9	19	2	687	666	21	96,9	3,1
95...	710	5	9	20	2	702	683	19	97,3	2,7
96...	743	5	9	21	3	733	717	16	97,8	2,2
97...	774	5	9	22	3	763	737	26	96,6	3,4
98...	838	5	10	23	3	827	808	19	97,7	2,3
1899...	884	5	10	24	3	872	857	15	98,3	1,7

¹ Fra og med 1930 er inntekts- og formuesskatter betalt av offentlige bedrifter ikke tatt med. For øvrige svarer tallene til kolonne 6 i tabell IX. Beginning 1930, taxes on income and capital paid by public enterprises have not been included. Otherwise the figures correspond to those of col. 6 in table IX.

Tabell VIII (forts.). Privat disponibel inntekt. Løpende priser. Mill. kr.

	Privat inntekt av arbeid og kapital	Inntektsoverføringer til private		Inntektsoverføringer fra private		Privat disponibel inntekt	Av dette nyttet til:		Prosentvis fordeling. Privat disponibel inntekt = 100	
		Stønader fra offentlig forvaltning	Stønader fra utlandet	Inntekts- og formuesskatter ¹	Stønader til utlandet		Privat konsum	Privat kapitaltilvekst (sparing)	Privat konsum	Privat kapitaltilvekst (sparing)
1900...	924	6	10	30	3	907	895	12	98,7	1,3
1910...	1 195	9	12	45	3	1 168	1 108	60	94,9	5,1
1920...	6 523	79	15	708	8	5 901	5 524	377	93,6	6,4
1930...	3 659	122	21	363	8	3 431	3 050	381	88,9	11,1
1939...	5 055	219	17	628	18	4 645	4 099	546	88,2	11,8
1946...	8 296	516	68	1 370	28	7 482	6 739	743	90,1	9,9
1950...	12 464	804	56	2 528	34	10 762	9 934	828	92,3	7,7
1955...	19 260	1 542	105	3 771	45	17 091	14 718	2 373	86,1	13,9
1960...	24 981	2 725	236	5 803	60	22 079	19 586	2 493	88,7	11,3

¹ Se note 1, side 114. See note 1, page 114.

Tabell IX. Offentlig forvaltnings inntekter og utgifter.¹ Løpende priser.

Inntekter. Mill. kr. <i>Income. Mill. kr.</i>											
Salg av varer og tjenester <i>Sales of goods and services</i>	For- mues- inntekt <i>Income from capital</i>	Skatter og andre ytelser fra private i alt <i>Taxes and similar pay- ments</i>	Direkte skatter <i>Direct taxes</i>			Indirekte skatter <i>Indirect taxes</i>			Stø- nader fra ut- landet <i>Trans- fers from abroad</i>	I alt <i>Total</i>	
			Trygde- premier <i>Social secu- rity- and old age pension premi- ums</i>	Andre <i>Other</i>	I alt <i>Total</i>	Toll <i>Customs duties</i>	Andre <i>Other</i>	I alt <i>Total</i>			
1	2	3=6+9	4	5	6=4+5	7	8	9=7+8	10	11=1+ 2+3+ 10	
1865.....	3	3	26	..	6	6	12	8	20	—	32
66.....	3	2	28	..	6	6	13	9	22	—	33
67.....	3	2	27	..	6	6	12	9	21	—	32
68.....	3	3	28	..	7	7	12	9	21	—	34
69.....	3	2	28	..	7	7	12	9	21	—	33
1870.....	3	3	28	..	7	7	12	9	21	—	34
71.....	3	3	29	..	8	8	12	9	21	—	35
72.....	3	3	31	..	8	8	13	10	23	—	37
73.....	3	4	33	..	9	9	15	9	24	—	40
74.....	4	4	35	..	9	9	16	10	26	—	43
75.....	4	4	37	..	9	9	16	12	28	—	45
76.....	4	4	38	..	10	10	17	11	28	—	46
77.....	4	4	40	..	10	10	18	12	30	—	48
78.....	4	4	41	..	10	10	18	13	31	—	49
79.....	4	4	39	..	10	10	15	14	29	—	47
1880.....	4	3	42	..	11	11	16	15	31	—	49
81.....	5	4	41	..	11	11	17	13	30	—	50
82.....	5	4	44	..	11	11	18	15	33	—	53
83.....	5	4	45	..	12	12	19	14	33	—	54
84.....	6	4	44	..	12	12	18	14	32	—	54
85.....	5	4	45	..	12	12	19	14	33	—	54
86.....	6	4	44	..	12	12	19	13	32	—	54
87.....	6	4	44	..	12	12	19	13	32	—	54
88.....	6	4	45	..	13	13	20	12	32	—	55
89.....	6	5	47	..	13	13	21	13	34	—	58
1890.....	6	5	50	..	14	14	23	13	36	—	61
91.....	6	5	50	..	14	14	22	14	36	—	61
92.....	6	5	52	..	16	16	22	14	36	—	63
93.....	7	5	53	..	18	18	21	14	35	—	65

¹ Tabellen er framkommet ved en konsolidering av tabellene X og XI. Den gir et samlet regnskap for all offentlig forvaltning, eksklusive offentlige foretak. Overføringer mellom forvaltningsgrenene er holdt utenfor.

General government income and expenditure. Current prices.

Utgifter. Mill. kr. *Expenditure. Mill. kr.*

Netto- kjøb av fast eiendom <i>Net purchases of real estate</i>	Nybygg og ny- anlegg, repara- sjoner og ved- likehold av byg- ninger og anlegg <i>New build- ings and construc- tions, repairs and mainte- nance of build- ings and construc- tions</i>	Andre utgifter til varer og tjenester <i>Other expenditures on goods and services</i>				I alt <i>Total</i>	Rente- utgifter <i>Interest pay- ments</i>	Sub- sidier <i>Subsi- dies</i>	Stø- nader til private konsu- menter <i>Trans- fers to house- holds</i>	Stø- nader til ut- landet <i>Trans- fers to abroad</i>	Saldo = netto for- drings- for- skyv- ning <i>Balance = net change in claims</i>	Ut- gifter i alt <i>Total expen- diture</i>
		Sivile <i>Civilian</i>		Militære <i>Military</i>								
		Løn- ninger og pen- sjoner <i>Wages, salaries, pen- sions</i>	Andre <i>Other</i>	Løn- ninger og pen- sjoner <i>Wages, salaries, pen- sions</i>	Andre <i>Other</i>							
		14	15	16	17							
					18=14 +15+ 16+17	19	20	21	22	23	24=12 +13 +18 t.o.m. 23	
0	5	9	5	2	3	19	1	0	3	—	4	32
0	6	9	6	2	3	20	2	0	3	—	2	33
0	6	9	6	2	4	21	2	0	3	—	0	32
0	5	9	6	2	4	21	2	0	3	—	3	34
0	5	9	5	2	4	20	2	1	3	—	2	33
0	5	10	5	2	4	21	2	1	3	—	2	34
0	5	10	6	2	4	22	2	1	3	—	2	35
0	5	10	5	2	4	21	2	1	3	—	5	37
0	6	11	5	3	4	23	2	1	3	—	5	40
0	7	12	6	3	4	25	2	1	3	—	5	43
1	9	13	7	3	5	28	2	1	3	—	1	45
1	9	13	7	3	6	29	3	1	3	—	0	46
1	9	15	7	4	5	31	4	1	3	—	-1	48
1	8	14	6	3	5	28	5	1	4	—	2	49
1	7	15	7	4	4	30	6	1	4	—	-2	47
1	7	15	7	4	4	30	6	1	4	—	0	49
0	7	16	8	4	4	32	6	1	4	—	0	50
0	7	16	8	4	5	33	5	1	4	—	3	53
0	7	17	8	4	4	33	6	1	4	—	3	54
0	8	17	8	4	4	33	6	1	4	—	2	54
0	8	17	8	4	4	33	6	1	4	—	2	54
1	8	18	9	4	4	35	6	1	4	—	-1	54
1	8	18	9	4	5	36	6	1	4	—	-2	54
1	8	18	8	4	5	35	6	1	4	—	0	55
1	9	18	9	4	6	37	5	1	4	—	1	58
1	10	18	9	5	5	37	5	1	4	—	3	61
1	10	19	9	5	5	38	5	1	4	—	2	61
1	10	21	11	5	5	42	6	1	4	—	-1	63
1	11	22	11	5	6	44	6	1	5	—	-3	65

¹ This table represents a consolidation of tables X and XI, and gives a joint account for all general government, excluding public enterprises. Transfers between the public sectors are netted out.

Tabell IX (forts.). Offentlig forvaltnings

	Inntekter. Mill. kr.										I alt
	Salg av varer og tje- nester	For- mues- inntekt	Skatter og andre ytelser fra private i alt	Direkte skatter			Indirekte skatter			Stø- nader fra ut- landet	
				Trygde- premier	Andre	I alt	Toll	Andre	I alt		
1	2	3=6+9	4	5	6=4+5	7	8	9=7+8	10	11=1+ 2+3+ 10	
94.....	7	6	55	..	19	19	21	15	36	—	68
95.....	7	6	57	..	20	20	22	15	37	—	70
96.....	7	6	62	..	21	21	25	16	41	—	75
97.....	8	7	68	..	22	22	28	18	46	—	83
98.....	9	7	75	..	23	23	35	17	52	—	91
1899.....	9	7	80	..	24	24	37	19	56	—	96
1900.....	9	7	85	2	28	30	34	21	55	—	101
1910.....	13	14	115	3	42	45	49	21	70	—	142
1920.....	44	—17	885	42	666	708	98	79	177	—	912
1930.....	66	39	613	38	329	367	107	139	246	0	718
1939.....	85	51	1 061	82	552	634	162	265	427	0	1 197
1946.....	187	40	2 654	185	1 193	1 378	162	1 114	1 276	66	2 947
1950.....	249	98	4 439	323	2 245	2 568	177	1 694	1 871	1 232	6 018
1955.....	531	145	6 890	662	3 154	3 816	367	2 707	3 074	8	7 574
1960.....	784	325	10 275	1 794	4 059	5 853	499	3 923	4 422	0	11 384

¹ Se note 1, side 116.

inntekter og utgifter.¹ Løpende priser.

Utgifter. Mill. kr.													
Netto- kjøp av fast eien- dom	Nybygg og ny- anlegg, repara- sjoner og ved- likehold av byg- ninger og anlegg	Andre utgifter til varer og tjenester					I alt	Rente- utgifter	Sub- sidier	Stø- nader til private konsu- menter	Stø- nader til ut- landet	Saldo =netto for- drings- for- skyv- ning	Ut- gifter i alt
		Sivile		Militære									
		Løn- ninger og pen- sjoner	Andre	Løn- ninger og pen- sjoner	Andre								
						18=14							24=12
12	13	14	15	16	17	+15+	19	20	21	22	23		+13
						16+17							+18
													t.o.m. 23
1	12	22	12	5	6	45	6	1	5	—	—2		68
1	12	23	12	5	9	49	7	2	5	—	—6		70
2	12	23	13	5	15	56	9	2	5	—	—11		75
1	13	26	14	5	15	60	9	2	5	—	—7		83
2	14	27	16	6	15	64	9	2	5	—	—5		91
2	15	30	17	6	18	71	9	2	5	—	—8		96
2	17	32	18	8	14	72	11	2	6	—	—9		101
3	15	45	24	9	9	87	16	3	9	—	9		142
22	122	320	125	30	30	505	53	182	79	—	—51		912
3	75	236	82	18	19	355	115	28	122	1	19		718
6	145	306	123	40	72	541	91	81	219	—	114		1 197
12	293	596	254	159	305	1 314	182	573	516	6	51		2 947
15	521	802	340	139	217	1 498	167	1 038	804	108	1 867		6 018
38	1 050	1 312	485	434	606	2 837	242	1 201	1 542	19	645		7 574
26	1 609	2 189	758	621	597	4 165	382	1 470	2 725	33	974		11 384

¹ See note 1, page 117.

Tabell X. Statsforvaltningens inntekter og utgifter.¹ Løpende priser.

	Inntekter. Mill. kr. <i>Income. Mill. kr.</i>										
	Salg av varer og tjenester <i>Sales of goods and services</i>			Formuesinntekt <i>Income from capital</i>	Skatter og andre ytelser fra private <i>Taxes and similar payments</i>				Overføringer fra kommune- forvaltningen <i>Transfers from local government</i>	Stønader fra utlandet <i>Transfers from abroad</i>	I alt <i>Total</i>
	Til bedrifter <i>To enterprises</i>	Til private og utlandet <i>To households and abroad</i>	I alt <i>Total</i>		Direkte skatter <i>Direct taxes</i>	Toll <i>Customs duties</i>	Andre indirekte skatter <i>Other indirect taxes</i>	I alt <i>Total</i>			
1	2	3=1+2	4	5	6	7	8=5+6+7	9	10	11=3+4+8+9+10	
1865.....	1	1	2	3	1	12	3	16	0	—	21
66.....	1	1	2	2	1	13	3	17	0	—	21
67.....	1	1	2	2	1	12	3	16	0	—	20
68.....	1	1	2	3	1	12	3	16	0	—	21
69.....	1	1	2	2	1	12	3	16	0	—	20
1870.....	1	1	2	3	1	12	3	16	0	—	21
71.....	1	1	2	3	1	12	3	16	0	—	21
72.....	1	1	2	3	1	13	4	18	0	—	23
73.....	1	1	2	4	1	15	3	19	1	—	26
74.....	1	1	2	4	1	16	4	21	1	—	28
75.....	1	1	2	4	1	16	4	21	1	—	28
76.....	1	1	2	4	1	17	4	22	2	—	30
77.....	1	1	2	4	1	18	4	23	3	—	32
78.....	1	1	2	4	1	18	5	24	2	—	32
79.....	1	1	2	4	1	15	5	21	2	—	29
1880.....	1	1	2	3	1	16	6	23	2	—	30
81.....	1	2	3	4	1	17	5	23	1	—	31
82.....	1	2	3	4	1	18	6	25	1	—	33
83.....	1	2	3	4	1	19	6	26	1	—	34
84.....	1	2	3	4	1	18	6	25	1	—	33
85.....	1	2	3	4	1	19	5	25	1	—	33
86.....	1	2	3	3	1	19	4	24	1	—	31
87.....	1	2	3	3	1	19	4	24	1	—	31
88.....	1	2	3	3	1	20	5	26	1	—	33
89.....	1	2	3	4	1	21	5	27	1	—	35
1890.....	1	2	3	4	1	23	6	30	1	—	38
91.....	1	2	3	4	1	22	7	30	1	—	38
92.....	1	2	3	4	2	22	7	31	1	—	39
93.....	1	3	4	4	3	21	7	31	1	—	40
94.....	1	3	4	5	3	21	7	31	1	—	41
95.....	1	3	4	5	3	22	8	33	1	—	43

¹ Fra og med 1900 er også trygdeforvaltningens regnskaper inkludert.

Central government income and expenditure. Current prices.

Utgifter. Mill. kr. Expenditure. Mill. kr.

Netto- kjøb av fast eiendom <i>Net purchases of real estate</i>	Nybygg og ny- anlegg, repara- sjoner og vedlike- hold av byg- ninger og anlegg <i>New buildings and construc- tions, repairs and mainte- nance of buildings and con- structions</i>	Andre utgifter til varer og tjenester <i>Other expenditures on goods and services</i>			Rente- utgifter <i>Inte- rest pay- ments</i>	Sub- sidier <i>Sub- sidies</i>	Stø- nader til private konsu- menter <i>Trans- fers to house- holds</i>	Stø- nader til ut- landet <i>Trans- fers to abroad</i>	Over- føringer til kom- mune- for- valt- ningen <i>Trans- fers to local govern- ment</i>	Saldo = netto- for- drings- for- skyv- ning <i>Balance = net change in claims</i>	Ut- gifter i alt <i>Total expen- diture</i>
		Løn- ninger og pen- sjoner <i>Wages, salaries, pensions</i>	Andre <i>Other</i>	I alt <i>Total</i>							
				16=14							23=12
12	13	14	15	+15	17	18	19	20	21	22	+13
											+16
											t.o.m.
											22
—	1	7	7	14	1	0	0	—	0	5	21
—	2	7	8	15	1	0	0	—	0	3	21
—	2	7	9	16	1	0	0	—	0	1	20
—	1	7	8	15	1	0	0	—	0	4	21
—	1	7	8	15	1	1	0	—	0	2	20
—	2	8	7	15	1	1	0	—	0	2	21
—	1	8	8	16	1	1	0	—	0	2	21
—	1	8	7	15	1	1	0	—	0	5	23
—	2	9	7	16	1	1	0	—	0	6	26
—	2	9	8	17	1	1	0	—	0	7	28
0	3	10	9	19	1	1	0	—	0	4	28
—	3	10	10	20	2	1	0	—	0	4	30
—	3	12	9	21	3	1	0	—	0	4	32
—	2	10	8	18	3	1	1	—	1	6	32
—	2	11	8	19	4	1	1	—	1	1	29
—	2	10	8	18	4	1	1	—	1	3	30
—	2	12	8	20	4	1	1	—	1	2	31
—	2	12	9	21	4	1	1	—	1	3	33
—	3	13	8	21	4	1	1	—	1	3	34
—	3	12	8	20	4	1	1	—	1	3	33
0	2	13	8	21	4	1	1	—	1	3	33
—	2	12	9	21	4	1	1	—	1	1	31
—	2	12	10	22	4	1	1	—	1	0	31
—	3	13	10	23	4	1	1	—	1	0	33
—	3	13	11	24	3	1	1	—	1	2	35
0	4	14	10	24	3	1	1	—	1	4	38
0	3	15	10	25	3	1	1	—	1	4	38
—	3	14	11	25	4	1	1	—	2	3	39
—	3	15	12	27	4	1	1	—	3	1	40
—	4	15	13	28	4	1	1	—	3	0	41
0	4	16	16	32	4	2	1	—	3	—3	43

¹ Beginning 1900 even the social security agencies have been included.

Tabell X (forts.). Statsforvaltningens

	Inntekter. Mill. kr.										
	Salg av varer og tjenester			For- mues- inntekt	Skatter og andre ytelser fra private				Over- føringer fra kom- mune- forvalt- ningen	Stø- nader fra ut- landet	I alt
	Til be- drifter	Til private og ut- landet	I alt		Direkte skatter	Toll	Andre in- direkte skatter	I alt			
1	2	3=1+2	4	5	6	7	8=5+ 6+7	9	10	11=3+ 4+8+ 9+10	
96.....	1	3	4	5	4	25	8	37	1	—	47
97.....	1	3	4	6	4	28	9	41	1	—	52
98.....	1	4	5	6	4	35	9	48	1	—	60
1899.....	1	4	5	6	5	37	10	52	1	—	64
1900.....	1	4	5	6	7	34	12	53	1	—	65
1910.....	2	5	7	13	11	49	8	68	1	—	89
1920.....	6	13	19	—9	391	98	59	548	6	—	564
1930.....	6	14	20	34	128	107	115	350	12	0	416
1939.....	4	17	21	37	322	162	236	720	30	0	808
1946.....	26	37	63	20	827	162	1 081	2 070	56	66	2 275
1950.....	32	39	71	79	1 434	177	1 657	3 268	89	1 232	4 739
1955.....	60	190	250	120	1 992	367	2 661	5 020	154	8	5 552
1960.....	103	230	333	281	3 253	499	3 850	7 602	358	0	8 574

¹ Se note 1, side 120.

inntekter og utgifter.¹ Løpende priser.

Utgifter. Mill. kr.											
Netto- kjøp av fast eiendom	Nybygg og ny- anlegg, repara- sjoner og vedlike- hold av byg- ninger og anlegg	Andre utgifter til varer og tjenester			Rente- utgifter	Sub- sidier	Stø- nader til private konsu- menter	Stø- nader til ut- landet	Over- føringer til kom- mune- for- valt- ningen	Saldo = netto- for- drings- for- skyv- ning	Ut- gifter i alt
		Løn- ninger og pøn- sjoner	Andre	I alt							
12	13	14	15	16=14 +15	17	18	19	20	21	22	23=12 +13 +16 t.o.m. 22
0	4	16	22	38	5	2	1	—	4	— 7	47
—	4	17	23	40	5	2	1	—	3	— 3	52
—	4	17	25	42	6	2	1	—	4	1	60
0	5	18	27	45	5	2	1	—	4	2	64
—	5	20	25	45	6	2	2	—	5	—	65
0	5	24	21	45	11	3	4	—	9	12	89
3	25	180	82	262	32	161	56	—	53	—28	564
—	23	101	46	147	81	28	59	1	56	21	416
0	57	144	122	266	64	81	102	0	135	103	808
1	136	439	428	867	158	571	306	6	187	43	2 275
—3	164	455	358	813	149	1 008	430	108	345	1 725	4 739
10	307	947	776	1 723	219	1 138	830	19	665	641	5 552
10	579	1 407	874	2 281	333	1 403	2 292	33	669	974	8 574

¹ See note 1, page 121.

Tabell XI. Kommuneforvaltningens inntekter og utgifter. Løpende priser.

	Inntekter. Mill. kr. <i>Income. Mill. kr.</i>								
	Salg av varer og tjenester <i>Sales of goods and services</i>			Formues- inntekt <i>Income from capital</i>	Skatter og andre ytelser fra private <i>Taxes and similar payments</i>			Over- føringer fra stats- forvalt- ningen <i>Transfers from central govern- ment</i>	I alt <i>Total</i>
	Til bedrifter <i>To enter- prises</i>	Til private <i>To house- holds</i>	I alt <i>Total</i>		Direkte skatter <i>Direct taxes</i>	Indirekte skatter <i>Indirect taxes</i>	I alt <i>Total</i>		
1	2	3=1+2	4	5	6	7=5+6	8	9=3+4 +7+8	
1865.....	0	1	1	0	5	5	10	0	11
66.....	0	1	1	0	5	6	11	0	12
67.....	0	1	1	0	5	6	11	0	12
68.....	0	1	1	0	6	6	12	0	13
69.....	0	1	1	0	6	6	12	0	13
1870.....	0	1	1	0	6	6	12	0	13
71.....	0	1	1	0	7	6	13	0	14
72.....	0	1	1	0	7	6	13	0	14
73.....	0	1	1	0	8	6	14	0	15
74.....	1	1	2	0	8	6	14	0	16
75.....	1	1	2	0	8	8	16	0	18
76.....	1	1	2	0	9	7	16	0	18
77.....	1	1	2	0	9	8	17	0	19
78.....	1	1	2	0	9	8	17	1	20
79.....	1	1	2	0	9	9	18	1	21
1880.....	1	1	2	0	10	9	19	1	22
81.....	1	1	2	0	10	8	18	1	21
82.....	1	1	2	0	10	9	19	1	22
83.....	1	1	2	0	11	8	19	1	22
84.....	1	2	3	0	11	8	19	1	23
85.....	1	1	2	0	11	9	20	1	23
86.....	1	2	3	1	11	9	20	1	25
87.....	1	2	3	1	11	9	20	1	25
88.....	1	2	3	1	12	7	19	1	24
89.....	1	2	3	1	12	8	20	1	25
1890.....	1	2	3	1	13	7	20	1	25
91.....	1	2	3	1	13	7	20	1	25
92.....	1	2	3	1	14	7	21	2	27
93.....	1	2	3	1	15	7	22	3	29
94.....	1	2	3	1	16	8	24	3	31
95.....	1	2	3	1	17	7	24	3	31
96.....	1	2	3	1	17	8	25	4	33
97.....	1	3	4	1	18	9	27	3	35
98.....	1	3	4	1	19	8	27	4	36
1899.....	1	3	4	1	19	9	28	4	37

Local government income and expenditure. Current prices.

Utgifter. Mill. kr. Expenditure. Mill. kr.

Netto- kjøb av fast eiendom Net purch- ases of real estate	Nybygg og ny- anlegg, repara- sjoner og vedlike- hold av byg- ninger og anlegg New buildings and con- structions, repairs and mainte- nance of buildings and con- structions	Andre utgifter til varer og tjenester Other expenditures on goods and services			Rente- utgifter Interest pay- ments	Subsi- dier Subsi- dies	Stønader til private konsu- menter Transfers to house- holds	Over- føringer til stats- forvalt- ningen Transfers to central government	Saldo= netto- for- drings- forskyv- ning Balance = net change in claims	Utgifter i alt Total expen- diture
		Løn- ninger og pen- sjoner Wages, salaries, pensions	Andre Other	I alt Total						
10	11	12	13	14=12 +13	15	16	17	18	19	20=10+ 11+14 t.o.m. 19
0	4	4	1	5	0	—	3	0	— 1	11
0	4	4	1	5	1	—	3	0	— 1	12
0	4	4	1	5	1	—	3	0	— 1	12
0	4	4	2	6	1	—	3	0	— 1	13
0	4	4	1	5	1	—	3	0	0	13
0	3	4	2	6	1	—	3	0	0	13
0	4	4	2	6	1	—	3	0	0	14
0	4	4	2	6	1	—	3	0	0	14
0	4	5	2	7	1	—	3	1	— 1	15
0	5	6	2	8	1	—	3	1	— 2	16
1	6	6	3	9	1	—	3	1	— 3	18
1	6	6	3	9	1	—	3	2	— 4	18
1	6	7	3	10	1	—	3	3	— 5	19
1	6	7	3	10	2	—	3	2	— 4	20
1	5	8	3	11	2	—	3	2	— 3	21
1	5	9	3	12	2	—	3	2	— 3	22
0	5	8	4	12	2	—	3	1	— 2	21
0	5	8	4	12	1	—	3	1	0	22
0	4	8	4	12	2	—	3	1	0	22
0	5	9	4	13	2	—	3	1	— 1	23
0	6	8	4	12	2	—	3	1	— 1	23
1	6	10	4	14	2	—	3	1	— 2	25
1	6	10	4	14	2	—	3	1	— 2	25
1	5	8	4	12	2	—	3	1	0	24
1	6	9	4	13	2	—	3	1	— 1	25
1	6	9	4	13	2	—	3	1	— 1	25
1	7	9	4	13	2	—	3	1	— 2	25
1	7	12	5	17	2	—	3	1	— 4	27
1	8	12	5	17	2	—	4	1	— 4	29
1	8	12	5	17	2	—	4	1	— 2	31
1	8	12	5	17	3	—	4	1	— 3	31
2	8	12	6	18	4	—	4	1	— 4	33
1	9	14	6	20	4	—	4	1	— 4	35
2	10	16	6	22	3	—	4	1	— 6	36
2	10	18	8	26	4	—	4	1	—10	37

Tabell XI (forts.). Komuneforvaltningens

	Inntekter. Mill. kr.								
	Salg av varer og tjenester			For- mues- inntekt	Skatter og andre ytelser fra private			Over- føringer fra stats- forvalt- ningen	I alt
	Til bedrifter	Til private	I alt		Direkte skatter	Indirekte skatter	I alt		
1	2	3=1+2	4	5	6	7=5+6	8	9=3+4 +7+8	
1900.....	1	3	4	1	23	9	32	4	41
1910.....	2	4	6	1	34	13	47	8	62
1920.....	8	17	25	—8	317	20	337	53	407
1930.....	16	30	46	5	239	24	263	56	370
1939.....	18	46	64	14	312	29	341	135	554
1946.....	29	95	124	20	551	33	584	187	915
1950.....	45	133	178	19	1 134	37	1 171	345	1 713
1955.....	82	199	281	25	1 824	46	1 870	665	2 841
1960.....	119	332	451	44	2 600	73	2 673	669	3 837

inntekter og utgifter. Løpende priser.

Utgifter. Mill. kr.										
Netto- kjøp av fast eien- dom	Nybygg og ny- anlegg, repara- sjoner og vedlike- hold av byg- ninger og anlegg	Andre utgifter til varer og tjenester			Rente- utgifter	Subsi- dier	Stønader til private konsu- menter	Over- føringer til stats- forvalt- ningen	Saldo= netto- for- drings- forskyv- ning	Utgifter i alt
		Løn- ninger og pen- sjoner	Andre	I alt						
10	11	12	13	14=12 +13	15	16	17	18	19	20=10+ 11+14 t.o.m. 19
2	12	19	8	27	5	—	4	0	— 9	41
3	10	30	12	42	5	—	5	0	— 3	62
19	97	170	73	243	21	21	23	6	—23	407
3	52	153	55	208	34	—	63	12	— 2	370
6	88	202	73	275	27	—	117	30	11	554
11	157	316	131	447	24	2	210	56	8	915
18	357	486	199	685	18	30	374	89	142	1 713
28	748	799	310	1 109	23	63	712	154	4	2 841
16	1 033	1 403	478	1 881	49	67	433	358	—	3 837

Tabell XII. Øking i nasjonalformuen. Løpende priser.
Increase in national wealth. Current prices.

	Kapitaltilvekst (sparing). Mill. kr. <i>Increase in capital (savings). Mill. kr.</i>			Øking i nasjonalformuen. Mill. kr. <i>Increase in national wealth. Mill. kr.</i>			Prosentvis fordeling. Kapitaltilvekst i alt=100 <i>Percentage distribution. Increase in capital = 100</i>		Kapitaltilvekst i prosent av netto-nasjonalproduktet <i>Increase in capital as percentage of net domestic product</i>
	Offentlig kapitaltilvekst (sparing) <i>Increase in public capital (savings)</i>	Privat kapitaltilvekst (sparing) <i>Increase in private capital (savings)</i>	I alt <i>Total</i>	Netto-investering <i>Net capital formation</i>	Netto øking (—) eller nedgang (+) i Norges nettogjeld til utlandet <i>Net increase (—) or decrease (+) in Norway's net foreign debts</i>	I alt <i>Total</i>	Offentlig kapitaltilvekst (sparing) <i>Increase in public capital (savings)</i>	Privat kapitaltilvekst (sparing) <i>Increase in private capital (savings)</i>	
	1	2	3=1+2	4	5	6=4+5=3	7	8	9
1865.....	6	5	11	20	— 9	11	54,5	45,5	2,5
66.....	5	9	14	24	— 10	14	35,7	64,3	3,1
67.....	3	20	23	23	—	23	13,0	87,0	4,9
68.....	5	9	14	23	— 9	14	35,7	64,3	2,9
69.....	4	34	38	21	+ 17	38	10,5	89,5	7,7
1870.....	4	31	35	20	+ 15	35	11,4	88,6	7,1
71.....	4	36	40	21	+ 19	40	10,0	90,0	7,8
72.....	6	47	53	36	+ 17	53	11,3	88,7	9,1
73.....	7	58	65	54	+ 11	65	10,8	89,2	9,8
74.....	7	52	59	66	— 7	59	11,9	88,1	8,3
75.....	6	30	36	63	— 27	36	16,7	83,3	5,2
76.....	5	57	62	58	+ 4	62	8,1	91,9	8,6
77.....	4	24	28	58	— 30	28	14,3	85,7	3,9
78.....	7	30	37	38	— 1	37	18,9	81,1	5,8
79.....	2	27	29	29	—	29	6,9	93,1	4,9
1880.....	4	39	43	35	+ 8	43	9,3	90,7	6,6
81.....	3	35	38	36	+ 2	38	7,9	92,1	5,7
82.....	6	53	59	40	+ 19	59	10,2	89,8	8,6
83.....	6	37	43	38	+ 5	43	14,0	86,0	6,4
84.....	6	31	37	33	+ 4	37	16,2	83,8	5,7
85.....	6	20	26	26	—	26	23,1	76,9	4,3
86.....	4	27	31	23	+ 8	31	12,9	87,1	5,2
87.....	3	38	41	26	+ 15	41	7,3	92,7	6,9
88.....	4	48	52	33	+ 19	52	7,7	92,3	8,1
89.....	6	56	62	47	+ 15	62	9,7	90,3	9,0
1890.....	9	35	44	53	— 9	44	20,5	79,5	6,3
91.....	8	9	17	50	— 33	17	47,1	52,9	2,4
92.....	5	20	25	43	— 18	25	20,0	80,0	3,5
93.....	3	28	31	46	— 15	31	9,7	90,3	4,3
94.....	5	21	26	49	— 23	26	19,2	80,8	3,6
95.....	1	19	20	55	— 35	20	5,0	95,0	2,7
96.....	— 3	16	13	52	— 39	13	— 23,1	123,1	1,7
97.....	1	26	27	67	— 40	27	3,7	96,3	3,3
98.....	6	19	25	86	— 61	25	24,0	76,0	2,8
1899.....	2	15	17	103	— 86	17	11,8	88,2	1,8

Tabell XII (forts.). Øking i nasjonalformuen. Løpende priser.

	Kapitaltilvekst (sparing). Mill. kr.			Øking i nasjonalformuen. Mill. kr.			Prosentvis for- deling. Kapital- tilvekst i alt = 100		Kapital- tilvekst i prosent av netto- nasjonal- produktet
	Offentlig kapital- tilvekst (sparing)	Privat kapital- tilvekst (sparing)	I alt	Netto- inve- sting	Netto øking (—) eller nedgang (+) i Norges netto- gjeld til utlandet	I alt	Offentlig kapital- tilvekst (sparing)	Privat kapital- tilvekst (sparing)	
	1	2	3 = 1 + 2	4	5	6 = 4 + 5 = 3	7	8	9
1900.....	2	12	14	83	— 69	14	7,1	92,9	1,4
1910.....	17	60	77	107	— 30	77	23,4	76,6	6,0
1920.....	29	377	406	1 270	—864	406	7,1	92,9	6,3
1930.....	56	381	437	505	— 68	437	12,8	87,2	11,3
1939.....	185	546	731	761	— 30	731	25,3	74,7	13,5
1946.....	277	743	1 020	1 549	—529	1 020	27,2	72,8	11,4
1950.....	2 315	828	3 143	2 850	+293	3 143	73,7	26,3	23,4
1955.....	1 418	2 373	3 791	4 604	—813	3 791	37,4	62,6	17,8
1960.....	2 112	2 493	4 605	5 365	—760	4 605	45,9	54,1	16,3

Tabell XIII. Nasjonalproduktet etter anvendelse. Faste priser.

	Absolutte tall. Mill. kr. <i>Absolute figures. Mill. kr.</i>								
	Privat konsum <i>Private con- sumption</i>	Offentlig konsum <i>Govern- ment con- sumption</i>	Brutto- inve- stering ¹ <i>Gross domestic capital formation</i>	Ekspert- over- skott <i>Export surplus</i>	Ekspert <i>Exports</i>	Import <i>Imports</i>	Brutto nasjonal- produkt ¹ <i>Gross domestic product</i>	Kapital- slit <i>Depre- ciation</i>	Netto nasjonal- produkt ¹ <i>Net domestic product</i>
	1	2	3	4=5-6	5	6	7=1+2 +3+4	8	9=7-8
1910-priser									
1865.....	476	24	76	25	133	108	601	48	553
66.....	485	25	79	24	133	109	613	49	564
67.....	487	25	79	37	143	106	628	51	577
68.....	495	24	81	27	140	113	627	52	575
69.....	502	25	80	44	155	111	651	53	598
1870.....	511	25	82	32	157	125	650	55	595
71.....	519	27	86	29	156	127	661	57	604
72.....	541	24	96	43	186	143	704	59	645
73.....	568	24	109	20	183	163	721	60	661
74.....	598	26	119	5	182	177	748	63	685
75.....	621	29	121	— 2	175	177	769	64	705
76.....	627	30	124	11	190	179	792	67	725
77.....	656	33	128	— 19	186	205	798	70	728
78.....	626	31	113	—	179	179	770	71	699
79.....	624	37	108	8	185	177	777	73	704
1880.....	631	34	117	20	210	190	802	75	727
81.....	646	35	120	8	208	200	809	76	733
82.....	643	35	124	6	211	205	808	78	730
83.....	659	36	125	— 15	205	220	805	81	724
84.....	665	38	121	— 5	217	222	819	81	738
85.....	672	40	117	— 2	216	218	827	83	744
86.....	665	42	114	10	222	212	831	84	747
87.....	663	44	119	16	228	212	842	85	757
88.....	698	44	131	8	248	240	881	88	793
89.....	729	44	148	— 6	269	275	915	91	824
1890.....	754	45	152	— 11	274	285	940	94	846
91.....	774	44	155	— 24	269	293	949	97	852
92.....	773	49	152	— 7	275	282	967	99	868
93.....	791	53	157	— 8	285	293	993	100	893
94.....	823	55	162	— 41	270	311	999	101	898
95.....	846	60	173	— 68	268	336	1 011	104	907
96.....	885	68	170	— 83	283	366	1 040	106	934
97.....	910	72	189	— 76	313	389	1 095	109	986
98.....	933	70	208	—107	290	397	1 104	112	992
1899.....	959	77	223	—121	289	410	1 138	116	1 022
1900.....	965	76	206	— 95	297	392	1 152	121	1 031
1910.....	1 108	84	263	— 20	470	490	1 435	156	1 279
1920.....	1 586	147	505	—251	544	795	1 987	226	1 761
1930.....	1 864	198	603	116	1 092	976	2 781	320	2 461
1938-priser									
1930.....	3 233	334	1 173	6	1 307	1 301	4 746	598	4 148
1939.....	4 019	487	1 535	69	1 753	1 684	6 110	800	5 310
1946.....	4 162	777	1 755	—385	957	1 342	6 309	884	5 425
1955-priser									
1946.....	10 728	1 977	5 814	—1986	3 695	5 681	16 533	3 089	13 444
1950.....	12 803	1 948	7 806	— 911	7 515	8 426	21 646	4 030	17 616
1955.....	14 718	2 711	9 675	— 728	10 130	10 858	26 376	5 071	21 305
1960.....	17 223	3 199	11 153	— 1	14 089	14 090	31 574	6 838	24 736

¹ Se note 2 tabell II.

Domestic product by categories of expenditure. Constant prices.

Prosentvis fordeling. Bruttonasjonalproduktet = 100 Percentage distribution. Gross domestic product = 100

Privat konsum <i>Private consumption</i>	Offentlig konsum <i>Government consumption</i>	Bruttoinvestering <i>Gross domestic capital formation</i>	Eksportoverskott <i>Export surplus</i>	Eksport <i>Exports</i>	Import <i>Imports</i>	Bruttonasjonalprodukt <i>Gross domestic product</i>	Kapital slit <i>Depreciation</i>	Nettonasjonalprodukt <i>Net domestic product</i>
10	11	12	13=14-15	14	15	16=10+11 +12+13	17	18=16-17
<i>1910-prices</i>								
79,2	4,0	12,6	4,2	22,1	17,9	100,0	8,0	92,0
79,1	4,1	12,9	3,9	21,7	17,8	100,0	8,0	92,0
77,5	4,0	12,6	5,9	22,8	16,9	100,0	8,1	91,9
79,0	3,8	12,9	4,3	22,3	18,0	100,0	8,3	91,7
77,1	3,8	12,3	6,8	23,8	17,0	100,0	8,1	91,9
78,6	3,9	12,6	4,9	24,1	19,2	100,0	8,5	91,5
78,5	4,1	13,0	4,4	23,6	19,2	100,0	8,6	91,4
76,9	3,4	13,6	6,1	26,4	20,3	100,0	8,4	91,6
78,8	3,3	15,1	2,8	25,4	22,6	100,0	8,3	91,7
79,9	3,5	15,9	0,7	24,3	23,6	100,0	8,4	91,6
80,8	3,8	15,7	— 0,3	22,7	23,0	100,0	8,3	91,7
79,2	3,8	15,6	1,4	24,0	22,6	100,0	8,5	91,5
82,2	4,1	16,1	— 2,4	23,3	25,7	100,0	8,8	91,2
81,3	4,0	14,7	—	23,2	23,2	100,0	9,2	90,8
80,3	4,8	13,9	1,0	23,8	22,8	100,0	9,4	90,6
78,7	4,2	14,6	2,5	26,2	23,7	100,0	9,4	90,6
79,9	4,3	14,8	1,0	25,7	24,7	100,0	9,4	90,6
79,6	4,3	15,3	0,8	26,1	25,3	100,0	9,7	90,3
81,9	4,5	15,5	— 1,9	25,4	27,3	100,0	10,1	89,9
81,2	4,6	14,8	— 0,6	26,5	27,1	100,0	9,9	90,1
81,3	4,8	14,1	— 0,2	26,1	26,3	100,0	10,0	90,0
80,0	5,1	13,7	1,2	26,7	25,5	100,0	10,1	89,9
78,8	5,2	14,1	1,9	27,1	25,2	100,0	10,1	89,9
79,2	5,0	14,9	0,9	28,1	27,2	100,0	10,0	90,0
79,7	4,8	16,2	— 0,7	29,4	30,1	100,0	9,9	90,1
80,2	4,8	16,2	— 1,2	30,3	29,1	100,0	10,0	90,0
81,6	4,6	16,3	— 2,5	30,9	28,4	100,0	10,2	89,8
79,9	5,1	15,7	— 0,7	28,4	29,1	100,0	10,2	89,8
79,7	5,3	15,8	— 0,8	28,7	29,5	100,0	10,1	89,9
82,4	5,5	16,2	— 4,1	27,0	31,1	100,0	10,1	89,9
83,7	5,9	17,1	— 6,7	26,5	33,2	100,0	10,3	89,7
85,1	6,5	16,4	— 8,0	27,2	35,2	100,0	10,2	89,8
83,1	6,6	17,3	— 7,0	28,5	35,5	100,0	10,0	90,0
84,5	6,3	18,9	— 9,7	26,3	36,0	100,0	10,1	89,9
84,3	6,7	19,6	— 10,6	25,4	36,0	100,0	10,2	89,8
83,7	6,6	17,9	— 8,2	25,8	34,0	100,0	10,5	89,5
77,2	5,9	18,3	— 1,4	32,8	34,2	100,0	10,9	89,1
79,8	7,4	25,4	— 12,6	27,4	40,0	100,0	11,4	88,6
67,0	7,1	21,7	4,2	39,3	35,1	100,0	11,5	88,5
<i>1938-prices</i>								
68,1	7,1	24,7	0,1	27,5	27,4	100,0	12,6	87,4
65,8	8,0	25,1	1,1	28,7	27,6	100,0	13,1	86,9
66,0	12,3	27,8	— 6,1	15,2	21,3	100,0	14,0	86,0
<i>1955-prices</i>								
64,9	11,9	35,2	— 12,0	22,4	34,4	100,0	18,7	81,3
59,1	9,0	36,1	— 4,2	34,7	38,9	100,0	18,6	81,4
55,8	10,3	36,7	— 2,8	38,4	41,2	100,0	19,2	80,8
54,6	10,1	35,3	—	44,6	44,6	100,0	21,7	78,3

¹ See note 2 table II.

Tabell XIV. Nasjonalproduktet etter anvendelse. Volumindekser 1900=100.
Domestic product by categories of expenditure. Volume indexes 1900=100.

	Relative tall. 1900=100 <i>Relative figures. 1900=100</i>										
	Privat konsum <i>Private consumption</i>	Offentlig konsum <i>Government consumption</i>	Bruttoinvestering ¹ <i>Gross domestic capital formation</i>	Ekspport <i>Exports</i>	Import <i>Imports</i>	Bruttonasjonalprodukt ¹ <i>Gross domestic product</i>	Kapitalslit <i>Depreciation</i>	Nettonasjonalprodukt ¹ <i>Net domestic product</i>	Bruttonasjonalprodukt pr. innbygger i arbeidsdyktig alder ² <i>Gross domestic product per person of working age</i>	Nettonasjonalprodukt pr. innbygger <i>Net domestic product per capita</i>	Privat konsum pr. innbygger <i>Private consumption per capita</i>
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1865.....	49,3	31,6	36,9	44,8	27,6	52,2	39,7	53,6	67,8	70,7	65,0
66.....	50,3	32,9	38,3	44,8	27,8	53,2	40,5	54,7	68,6	71,5	65,8
67.....	50,5	32,9	38,3	48,1	27,0	54,5	42,1	56,0	69,8	72,8	65,7
68.....	51,3	31,6	39,3	47,1	28,8	54,4	43,0	55,8	69,1	72,2	66,4
69.....	52,0	32,9	38,8	52,2	28,3	56,5	43,8	58,0	71,2	74,8	67,1
1870.....	53,0	32,9	39,8	52,9	31,9	56,4	45,5	57,7	70,6	74,2	68,1
71.....	53,8	35,5	41,7	52,5	32,4	57,4	47,1	58,6	71,2	74,9	68,8
72.....	56,1	31,6	46,6	62,6	36,5	61,1	48,8	62,6	75,2	79,5	71,3
73.....	58,9	31,6	52,9	61,6	41,6	62,6	49,6	64,1	76,2	80,9	74,4
74.....	62,0	34,2	57,8	61,3	45,2	64,9	52,1	66,4	77,9	83,1	77,6
75.....	64,4	38,2	58,7	58,9	45,2	66,8	52,9	68,4	78,9	84,7	79,7
76.....	65,0	39,5	60,2	64,0	45,7	68,7	55,4	70,3	80,2	85,7	79,3
77.....	68,0	43,4	62,1	62,6	52,3	69,3	57,9	70,6	79,8	85,1	81,9
78.....	64,9	40,8	54,9	60,3	45,7	66,8	58,7	67,8	75,8	80,6	77,2
79.....	64,7	48,7	52,4	62,3	45,2	67,4	60,3	68,3	75,4	80,1	75,8
1880.....	65,4	44,7	56,8	70,7	48,5	69,6	62,0	70,5	77,3	82,0	76,0
81.....	66,9	46,1	58,3	70,0	51,0	70,2	62,8	71,1	78,0	82,5	77,6
82.....	66,6	46,1	60,2	71,0	52,3	70,1	64,5	70,8	78,3	82,2	77,4
83.....	68,3	47,4	60,7	69,0	56,1	69,9	66,9	70,2	78,4	81,6	79,4
84.....	68,9	50,0	58,7	73,1	56,6	71,1	66,9	71,6	79,7	82,8	79,7
85.....	69,6	52,6	56,8	72,7	55,6	71,8	68,6	72,2	80,3	82,8	79,8
86.....	68,9	55,3	55,3	74,7	54,1	72,1	69,4	72,5	80,5	82,6	78,5
87.....	68,7	57,9	57,8	76,8	54,1	73,1	70,2	73,4	81,7	83,1	77,8
88.....	72,3	57,9	63,6	83,5	61,2	76,5	72,7	76,9	85,8	86,8	81,6
89.....	75,5	57,9	71,8	90,6	70,2	79,4	75,2	79,9	89,0	89,8	84,8
1890.....	78,1	59,2	73,8	92,3	72,7	81,6	77,7	82,1	91,1	91,7	87,3
91.....	80,2	57,9	75,2	90,6	74,7	82,4	80,2	82,6	91,5	91,6	88,9
92.....	80,1	64,5	73,8	92,6	71,9	83,9	81,8	84,2	92,6	92,7	88,2
93.....	82,0	69,7	76,2	96,0	74,7	86,2	82,6	86,6	94,7	94,7	89,7
94.....	85,3	72,4	78,6	90,9	79,3	86,7	83,5	87,1	94,3	94,5	92,5
95.....	87,7	78,9	84,0	90,2	85,7	87,8	86,0	88,0	94,2	94,2	93,9
96.....	91,7	89,5	82,5	95,3	93,4	90,3	87,6	90,6	95,7	95,7	96,8
97.....	94,3	94,7	91,7	105,4	99,2	95,1	90,1	95,6	99,3	99,6	98,2

¹ Se note 2 tabell II. See note 2 table II.

² Befolkningen i arbeidsdyktig alder omfatter her aldersgruppene 15—64 år. Population of working age 15—64 years.

Tabell XIV (forts.). Nasjonalproduktet etter anvendelse. Volumindekser 1900=100.

	Relative tall. 1900=100										
	Privat konsum	Offent- lig konsum	Brutto- inve- stering ¹	Eksport	Import	Brutto- nasjo- nalpro- dukt ¹	Kapi- talslit	Netto- nasjo- nalpro- dukt ¹	Brutto- nasjo- nalpro- dukt pr. inn- bygger i ar- beids- dyktig alder ²	Netto- nasjo- nalpro- dukt pr. inn- bygger	Privat konsum pr. inn- bygger
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
98.	96,7	92,1	101,0	97,6	101,3	95,8	92,6	96,2	98,5	98,7	99,2
99.	99,4	101,3	108,3	97,3	104,6	98,8	95,9	99,1	100,0	100,3	100,6
1900.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1910.	114,8	110,5	127,7	158,2	125,0	124,6	128,9	124,1	115,6	116,1	107,4
1920.	164,4	193,4	245,1	183,2	202,8	172,5	186,8	170,8	138,0	144,6	132,9
1930.	193,2	260,5	302,9	367,7	249,0	243,3	264,4	238,6	174,5	191,9	153,5
1939.	240,1	379,9	396,3	493,1	322,3	313,2	354,5	305,4	195,4	233,4	181,2
1946.	248,7	606,1	453,1	269,2	256,8	323,4	391,7	312,1	192,3	226,2	177,4
1950.	296,7	597,2	608,4	547,5	380,9	423,4	511,2	408,9	249,1	279,4	202,7
1955.	341,1	831,1	754,0	738,1	490,9	515,9	643,2	494,4	297,5	321,9	221,9
1960.	399,2	980,7	869,2	1 026,5	637,0	617,6	867,2	574,3	346,0	357,7	248,6

¹ Se note 1, side 132. See note 1, page 132.² Se note 2, side 132. See note 2, page 132.

Tabell XV. Bruttoinvestering etter art. Faste priser.

Absolutte tall. Mill. kr. <i>Absolute figures. Mill. kr.</i>										
Bruttoinvestering i private og offentlige bedrifter (uten lagerendring) <i>Gross fixed capital formation in private and public enterprises</i>				Bruttoinvestering i offentlig konsumkapital <i>Gross fixed capital formation in general government</i>			Bruttoinvestering uten lagerendring <i>Gross fixed capital formation</i>	Lagerendring ¹ <i>Change in stocks</i>	Bruttoinvestering i alt <i>Total gross capital formation</i>	
Bygninger og anlegg <i>Buildings and other constructions</i>	Skip og båter <i>Ships and boats</i>	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v. <i>Other transportation equipment, machinery, implements etc.</i>	I alt <i>Total</i>	Statlig <i>Central government</i>	Kommunal <i>Municipalities</i>	I alt ² <i>Total</i>				
1	2	3	4=1+2+3	5	6	7=5+6	8=4+7	9	10=8+9	
1910-priser										
1865...	43	13	12	68	2	6	8	76	..	76
66...	42	16	12	70	3	6	9	79	..	79
67...	42	16	12	70	3	6	9	79	..	79
68...	45	15	13	73	2	6	8	81	..	81
69...	44	15	13	72	2	6	8	80	..	80
1870...	44	16	14	74	3	5	8	82	..	82
71...	47	17	14	78	2	6	8	86	..	86
72...	52	23	15	90	1	5	6	96	..	96
73...	60	25	18	103	2	4	6	109	..	109
74...	67	23	22	112	2	5	7	119	..	119
75...	68	21	23	112	3	6	9	121	..	121
76...	73	19	22	114	3	7	10	124	..	124
77...	75	20	23	118	3	7	10	128	..	128
78...	65	19	20	104	2	7	9	113	..	113
79...	62	17	20	99	3	6	9	108	..	108
1880...	67	19	22	108	3	6	9	117	..	117
81...	69	19	23	111	3	6	9	120	..	120
82...	69	23	23	115	3	6	9	124	..	124
83...	67	25	24	116	4	5	9	125	..	125
84...	64	23	24	111	4	6	10	121	..	121
85...	64	19	24	107	3	7	10	117	..	117
86...	62	15	26	103	3	8	11	114	..	114
87...	61	20	26	107	3	9	12	119	..	119
88...	67	26	26	119	4	8	12	131	..	131
89...	72	36	28	136	4	8	12	148	..	148
1890...	71	38	31	140	5	7	12	152	..	152
91...	75	36	31	142	4	9	13	155	..	155
92...	81	26	32	139	4	9	13	152	..	152
93...	81	32	30	143	4	10	14	157	..	157
94...	84	30	33	147	5	10	15	162	..	162

¹ Beregningene i 1910-priser omfatter bare endringer i skog- og buskapkapitalen. Se også note 2 tabell II.² Se note 1 tabell II.

Gross capital formation. Constant prices.

Relative tall. 1900=100 *Relative figures. 1900=100*

Bruttoinvestering i private og offentlige bedrifter (uten lagerendring) <i>Gross fixed capital formation in private and public enterprises</i>				Bruttoinvestering i offentlig konsumkapital <i>Gross fixed capital formation in general government</i>			Bruttoinvestering uten lagerendring <i>Gross fixed capital formation</i>	Bruttoinvestering i alt <i>Total gross capital formation</i>
Bygninger og anlegg <i>Buildings and other constructions</i>	Skip og båter <i>Ships and boats</i>	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v. <i>Other transportation equipment, machinery, implements etc.</i>	I alt <i>Total</i>	Statlig <i>Central government</i>	Kommunal <i>Municipalities</i>	I alt <i>Total</i>		
11	12	13	14	15	16	17	18	19
<i>1910-prices</i>								
38,7	36,1	28,6	36,0	40,0	50,0	47,1	36,9	36,9
37,8	44,4	28,6	37,0	60,0	50,0	52,9	38,3	38,3
37,8	44,4	28,6	37,0	60,0	50,0	52,9	38,3	38,3
40,5	41,7	31,0	38,6	40,0	50,0	47,1	39,3	39,3
39,6	41,7	31,0	38,1	40,0	50,0	47,1	38,8	38,8
39,6	44,4	33,3	39,2	60,0	41,7	47,1	39,8	39,8
42,3	47,2	33,3	41,3	40,0	50,0	47,1	41,7	41,7
46,8	63,9	35,7	47,6	20,0	41,7	35,3	46,6	46,6
54,1	69,4	42,9	54,5	40,0	33,3	35,3	52,9	52,9
60,4	63,9	52,4	59,3	40,0	41,7	41,2	57,8	57,8
61,3	58,3	54,8	59,3	60,0	50,0	52,9	58,7	58,7
65,8	52,8	52,4	60,3	60,0	58,3	58,8	60,2	60,2
67,6	55,6	54,8	62,4	60,0	58,3	58,8	62,1	62,1
58,6	52,8	47,6	55,0	40,0	58,3	52,9	54,9	54,9
55,9	47,2	47,6	52,4	60,0	50,0	52,9	52,4	52,4
60,4	52,8	52,4	57,1	60,0	50,0	52,9	56,8	56,8
62,2	52,8	54,8	58,7	60,0	50,0	52,9	58,3	58,3
62,2	63,9	54,8	60,8	60,0	50,0	52,9	60,2	60,2
60,4	69,4	57,1	61,4	80,0	41,7	52,9	60,7	60,7
57,7	63,9	57,1	58,7	80,0	50,0	58,8	58,7	58,7
57,7	52,8	57,1	56,6	60,0	58,3	58,8	56,8	56,8
55,9	41,7	61,9	54,5	60,0	66,7	64,7	55,3	55,3
55,0	55,6	61,9	56,6	60,0	75,0	70,6	57,8	57,8
60,4	72,2	61,9	63,0	80,0	66,7	70,6	63,6	63,6
64,9	100,0	66,7	72,0	80,0	66,7	70,6	71,8	71,8
64,0	105,6	73,8	74,1	100,0	58,3	70,6	73,8	73,8
67,6	100,0	73,8	75,1	80,0	75,0	76,5	75,2	75,2
73,0	72,2	76,2	73,5	80,0	75,0	76,5	73,8	73,8
73,0	88,9	71,4	75,7	80,0	83,3	82,4	76,2	76,2
75,7	83,3	78,6	77,8	100,0	83,3	88,2	78,6	78,6

¹ The estimates in 1910-prices comprise only changes in forest and livestock capital. Compare also note 2 to table II.

² See note 1 table II.

Tabell XV (forts.). Bruttoinvestering

Absolutte tall, Mill. kr.										
Bruttoinvestering i private og offentlige bedrifter (uten lagerending)				Bruttoinvestering i offentlig konsumkapital			Bruttoinvestering uten lagerending	Lagerending ¹	Bruttoinvestering i alt	
Bygninger og anlegg	Skip og båter	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v.	I alt	Statlig	Kommunal	I alt ²				
1	2	3	4=1+2+3	5	6	7=5+6	8=4+7	9	10=8+9	
95...	85	39	34	158	5	10	15	173	..	173
96...	87	31	37	155	5	10	15	170	..	170
97...	97	38	39	174	5	10	15	189	..	189
98...	106	43	43	192	5	11	16	208	..	208
99...	119	39	48	206	6	11	17	223	..	223
1900...	111	36	42	189	5	12	17	206	..	206
1910...	134	51	65	250	5	10	15	265	-2	263
1920...	219	116	104	439	6	22	28	467	38	505
1930...	202	222	132	556	13	29	42	598	5	603
1938-priser										
1930...	442	325	231	998	29	67	96	1 094	79	1 173
1939...	726	261	389	1 376	54	83	137	1 513	22	1 535
1946...	680	282	375	1 337	70	86	156	1 493	262	1 755
1955-priser										
1946...	2 066	1 561	1 069	4 696	232	274	506	5 202	612	5 814
1950...	2 996	2 107	1 622	6 725	231	529	760	7 485	321	7 806
1955...	3 362	2 565	2 579	8 506	317	771	1 088	9 594	81	9 675
1960...	3 599	2 372	3 448	9 419	480	851	1 331	10 750	403	11 153

¹ Se note 1, side 134.² Se note 2, side 134.

etter art. Faste priser.

Relative tall. 1900=100

Bruttoinvestering i private og offentlige bedrifter (uten lagerendring)				Bruttoinvestering i offentlig konsumkapital			Bruttoinvestering uten lagerendring	Bruttoinvestering i alt	
Bygninger og anlegg	Skip og båter	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v.	I alt	Statlig	Kommunal	I alt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	
76,6	108,3	81,0	83,6	100,0	83,3	88,2	84,0	84,0	
78,4	86,1	88,1	82,0	100,0	83,3	88,2	82,5	82,5	
87,4	105,6	92,9	92,1	100,0	83,3	88,2	91,7	91,7	
95,5	119,4	102,4	101,6	100,0	91,7	94,1	101,0	101,0	
107,2	108,3	114,3	109,0	120,0	91,7	100,0	108,3	108,3	
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
120,7	141,7	154,8	132,3	100,0	83,3	88,2	128,6	127,7	
197,3	322,2	247,6	232,3	120,0	183,3	164,7	226,7	245,1	
}	182,0	616,7	314,3	294,2	<i>1938-prices</i> 260,0	241,7	247,1	290,3	292,7
	298,9	495,2	529,2	405,6	484,1	299,4	352,6	401,5	383,1
}	280,0	535,1	510,2	394,1	627,6	310,2	401,5	396,2	438,0
	406,0	722,3	774,1	564,4	<i>1955-prices</i> 624,9	598,9	603,0	570,0	588,0
	455,6	879,2	1 230,9	713,9	857,5	872,9	863,2	730,6	728,8
	487,7	813,1	1 645,6	790,5	1 298,5	963,5	1 056,0	818,7	840,2

¹ See note 1, page 135.² See note 2, page 135.

Tabell XVI. Kapitalslit og nettoinvestering etter art. Faste priser.

Kapitalslit. Mill. kr. <i>Depreciation. Mill. kr.</i>								
Private og offentlige bedrifter <i>Private and public enterprises</i>				Offentlig konsumkapital <i>General government</i>			I alt <i>Total</i>	
Bygninger og anlegg <i>Buildings and other constructions</i>	Skip og båter <i>Ships and boats</i>	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v. <i>Other transportation equipment, machinery, implements etc.</i>	I alt <i>Total</i>	Statlig <i>Central government</i>	Kommunal <i>Municipalities</i>	I alt <i>Total</i>		
1	2	3	4=1+2+3	5	6	7=5+6	8=4+7	
1910-priser								
1865....	26	9	9	44	2	2	4	48
66....	26	10	9	45	2	2	4	49
67....	26	11	10	47	2	2	4	51
68....	27	11	10	48	2	2	4	52
69....	27	11	10	48	2	3	5	53
1870....	27	13	10	50	2	3	5	55
71....	28	13	11	52	2	3	5	57
72....	29	14	11	54	2	3	5	59
73....	29	14	12	55	2	3	5	60
74....	30	16	12	58	2	3	5	63
75....	30	16	13	59	2	3	5	64
76....	31	17	14	62	2	3	5	67
77....	33	18	14	65	2	3	5	70
78....	33	18	15	66	2	3	5	71
79....	34	19	15	68	2	3	5	73
1880....	35	19	16	70	2	3	5	75
81....	35	18	17	70	3	3	6	76
82....	36	19	17	72	3	3	6	78
83....	37	20	18	75	3	3	6	81
84....	37	20	18	75	3	3	6	81
85....	38	20	19	77	3	3	6	83
86....	39	20	19	78	3	3	6	84
87....	39	20	20	79	3	3	6	85
88....	40	21	21	82	3	3	6	88
89....	41	22	22	85	3	3	6	91
1890....	41	24	22	87	3	4	7	94
91....	42	25	23	90	3	4	7	97
92....	43	25	24	92	3	4	7	99
93....	43	25	25	93	3	4	7	100
94....	44	25	25	94	3	4	7	101
95....	45	26	26	97	3	4	7	104
96....	46	26	27	99	3	4	7	106
97....	47	27	27	101	3	5	8	109
98....	49	27	28	104	3	5	8	112
99....	50	28	30	108	3	5	8	116
1900....	52	30	31	113	3	5	8	121
1910....	64	39	43	146	4	6	10	156
1920....	91	52	68	211	7	8	15	226
1930....	110	93	94	297	10	13	23	320

Depreciation and net capital formation by type. Constant prices.

Nettoinvestering i fast kapital. Mill. kr. <i>Net fixed capital formation. Mill. kr.</i>								
Private og offentlige bedrifter <i>Private and public enterprises</i>				Offentlig konsumkapital <i>General government</i>			I alt <i>Total</i>	Nettoinvestering i fast kapital som prosent av nettonasjonalproduktet <i>Net fixed capital formation as per cent of net domestic product</i>
Bygninger og anlegg <i>Buildings and other constructions</i>	Skip og båter <i>Ships and boats</i>	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v. <i>Other transportation equipment, machinery, implements etc.</i>	I alt <i>Total</i>	Statlig <i>Central government</i>	Kommunal <i>Municipalities</i>	I alt <i>Total</i>		
9	10	11	12	13	14	15	16	17
<i>1910-prices</i>								
17	4	3	24	0	4	4	28	5,1
16	6	3	25	1	4	5	30	5,3
16	5	2	23	1	4	5	28	4,9
18	4	3	25	0	4	4	29	5,0
17	4	3	24	0	3	3	27	4,5
17	3	4	24	1	2	3	27	4,5
19	4	3	26	0	3	3	29	4,8
23	9	4	36	—1	2	1	37	5,7
31	11	6	48	0	1	1	49	7,4
37	7	10	54	0	2	2	56	8,2
38	5	10	53	1	3	4	57	8,1
42	2	8	52	1	4	5	57	7,9
42	2	9	53	1	4	5	58	8,0
32	1	5	38	0	4	4	42	6,0
28	—2	5	31	1	3	4	35	5,0
32	0	6	38	1	3	4	42	5,8
34	1	6	41	0	3	3	44	6,0
33	4	6	43	0	3	3	46	6,3
30	5	6	41	1	2	3	44	6,1
27	3	6	36	1	3	4	40	5,4
26	—1	5	30	0	4	4	34	4,6
23	—5	7	25	0	5	5	30	4,0
22	0	6	28	0	6	6	34	4,5
27	5	5	37	1	5	6	43	5,4
31	14	6	51	1	5	6	57	6,9
30	14	9	53	2	3	5	58	6,9
33	11	8	52	1	5	6	58	6,8
38	1	8	47	1	5	6	53	6,1
38	7	5	50	1	6	7	57	6,4
40	5	8	53	2	6	8	61	6,8
40	13	8	61	2	6	8	69	7,6
41	5	10	56	2	6	8	64	6,9
50	11	12	73	2	5	7	80	8,1
57	16	15	88	2	6	8	96	9,7
69	11	18	98	3	6	9	107	10,5
59	6	11	76	2	7	9	85	8,2
70	12	22	104	1	4	5	109	8,5
128	64	36	228	—1	14	13	241	13,7
92	129	38	259	3	16	19	278	11,3

nettoinvestering etter art. Faste priser.

Nettoinvestering i fast kapital. Mill. kr.								
Private og offentlige bedrifter				Offentlig konsumkapital			I alt	Nettoinvestering i fast kapital som prosent av nettonasjonalproduktet
Bygninger og anlegg	Skip og båter	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v.	I alt	Statlig	Kommunal	I alt		
9	10	11	12	13	14	15	16	17
				<i>1938-prices</i>				
198	188	67	453	6	37	43	496	12,0
418	68	156	642	26	45	71	713	13,4
334	99	102	535	36	38	74	609	11,2
				<i>1955-prices</i>				
1 033	556	281	1 870	123	120	243	2 113	15,7
1 807	620	575	3 002	107	346	453	3 455	19,6
1 928	888	1 024	3 840	166	517	683	4 523	21,2
1 919	—111	1 298	3 106	278	528	806	3 912	15,8

Tabell XVII. Prisindekser for nasjonalproduktets komponenter.

	Bruttonasjonalprodukt ³ <i>Gross domestic product</i>	Privat konsum <i>Private consumption</i>	Offentlig konsum <i>Government consumption</i>	Bruttoinvestering <i>Gross domestic capital formation</i>			
				I alt ³ <i>Total</i>	Av dette: <i>Of which:</i>		
					Bygninger og anlegg <i>Buildings and other construction</i>	Skip og båter <i>Ships and boats</i>	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v. <i>Other transportation equipment, machinery, implements etc.</i>
1	2	3	4	5	6	7	
1865.....	79,9	84,5	79,2	81,6	64,7	115,4	Prisindeks 116,7
66.....	80,3	84,7	80,0	83,5	66,7	106,3	125,0
67.....	82,5	87,1	84,0	84,8	66,7	112,5	125,0
68.....	83,6	88,5	87,5	84,0	66,0	120,0	115,4
69.....	82,5	85,5	80,0	81,3	65,4	106,7	115,4
1870.....	83,4	85,3	84,0	80,5	65,4	106,3	107,1
71.....	85,0	86,1	81,5	81,4	63,6	111,8	114,3
72.....	90,9	93,2	91,7	100,0	77,6	130,4	140,0
73.....	101,1	100,4	100,0	112,8	87,9	156,0	144,4
74.....	105,6	104,7	100,0	121,8	101,4	160,9	150,0
75.....	100,3	101,1	100,0	115,7	96,1	152,4	147,8
76.....	100,9	100,0	100,0	109,7	92,8	152,6	136,4
77.....	99,9	100,2	97,0	106,3	90,6	140,0	134,8
78.....	91,7	90,1	90,3	98,2	83,8	121,1	130,0
79.....	85,2	84,9	81,1	90,7	74,6	111,8	130,0
1880.....	89,8	90,8	88,2	90,6	77,6	110,5	118,2
81.....	91,3	92,3	88,6	90,0	78,2	110,5	113,0
82.....	94,1	92,4	91,4	91,9	79,5	113,0	113,0
83.....	93,2	91,0	88,9	90,4	78,9	108,0	108,3
84.....	88,0	87,4	81,6	87,6	77,0	104,3	104,2
85.....	82,1	82,0	80,0	82,9	73,0	94,7	104,2
86.....	80,3	80,6	78,6	80,7	72,6	86,7	100,0
87.....	78,3	78,3	77,3	79,0	71,2	80,0	100,0
88.....	80,6	80,1	77,3	79,4	70,9	84,6	100,0
89.....	84,2	82,4	81,8	85,1	76,2	97,2	96,4
1890.....	83,0	82,5	80,0	91,4	79,5	110,5	100,0
91.....	84,5	86,2	84,1	89,0	79,5	102,8	100,0
92.....	82,6	84,3	83,7	85,5	78,7	96,2	96,9
93.....	81,5	82,9	81,1	84,1	80,0	81,3	100,0
94.....	81,7	80,9	80,0	82,7	77,8	86,7	93,9
95.....	82,3	80,7	80,0	80,9	78,0	79,5	91,2
96.....	84,1	81,0	80,9	84,1	79,4	87,1	94,6
97.....	83,9	81,0	80,6	85,7	83,9	78,9	97,4
98.....	90,4	86,6	85,7	90,9	87,7	88,4	102,3
99.....	93,6	89,4	89,6	98,7	91,9	107,7	110,4
1900.....	96,8	92,7	93,4	101,0	94,5	108,3	114,3
1910.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1920.....	377,5	348,3	357,1	454,9	432,0	551,7	412,5
1930.....	157,4	163,6	166,7	166,7	177,0	130,6	148,5

¹ Privat konsum + offentlig konsum + bruttoinvestering.² Ifølge handelsstatistikken inklusive skip.³ Prisindeksene er her beregnet eksklusive endringer i lager.

Price indexes for components of domestic product.

Innenlandsk bruk av varer og tjenester ¹ <i>Domestic use of goods and services</i>	Eksport <i>Exports</i>		Import <i>Imports</i>		Bytteforholdet overfor utlandet <i>Terms of trade</i>	
	I alt <i>Total</i>	Vare-eksport ² <i>Commodity exports</i>	I alt <i>Total</i>	Vare-import ² <i>Commodity imports</i>	Varer og tjenester under ett <i>Total of goods and services</i>	Varebyttet isolert <i>Commodities only</i>
8	9	10	11	12	$13 = \frac{9}{11} \times 100$	$14 = \frac{10}{12} \times 100$
1910=100						
83,9	95,5	..	120,4	..	79,3	..
84,4	94,7	70,0	120,2	134,6	78,8	52,0
86,6	91,6	65,1	117,9	131,1	77,7	49,7
87,8	93,6	67,0	118,6	132,9	78,9	50,4
84,7	96,1	69,6	113,5	125,7	84,7	55,4
84,6	100,6	72,3	111,2	121,2	90,5	59,7
85,3	104,5	73,4	110,2	120,0	94,8	61,2
94,1	107,5	77,6	127,3	138,4	84,4	56,1
102,3	128,4	95,3	136,8	146,5	93,9	65,1
107,3	130,2	97,6	137,9	145,3	94,4	67,2
103,4	116,0	88,9	129,4	136,2	89,6	65,3
101,5	121,1	93,7	125,1	131,5	96,8	71,3
101,0	116,1	86,5	119,0	125,0	97,6	69,2
91,3	108,9	80,0	107,3	112,0	101,5	71,4
85,6	100,0	73,3	102,3	108,2	97,8	67,7
90,7	102,4	77,9	107,4	113,5	95,3	68,6
91,8	105,8	85,2	108,0	114,6	98,0	74,3
92,3	112,3	90,4	105,9	108,8	106,0	83,1
90,9	110,7	88,5	100,9	101,9	109,7	86,8
87,1	98,6	80,0	95,0	97,0	103,8	82,5
82,0	89,4	73,0	89,0	89,5	100,4	81,6
80,5	84,2	68,9	85,4	86,0	98,6	80,1
78,3	84,2	69,5	84,9	84,8	99,2	82,0
79,8	90,3	72,2	87,9	87,3	102,7	82,7
82,8	97,8	72,7	93,1	91,8	105,0	79,2
83,8	92,7	73,3	95,1	95,4	97,5	76,8
86,5	90,3	76,0	96,6	99,1	93,5	76,7
84,5	85,1	70,2	91,5	93,0	93,0	75,5
83,0	83,5	71,7	88,7	89,5	94,1	80,1
81,2	86,7	72,7	84,2	83,4	103,0	87,2
80,7	89,6	75,0	83,0	82,8	108,0	90,6
81,5	92,2	77,4	82,2	81,1	112,2	95,4
81,7	92,3	77,8	84,1	83,0	109,8	93,7
87,3	99,0	83,4	87,2	86,4	113,5	96,5
91,0	104,2	86,2	93,2	92,8	111,8	92,9
94,1	111,1	91,1	99,2	100,0	112,0	91,1
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
372,9	486,9	373,4	439,6	440,7	110,8	84,7
164,5	119,0	130,3	134,0	129,9	88,8	100,3

¹ Private consumption + public consumption + gross fixed capital formation.² Covers foreign trade registered in foreign trade statistics.³ The indexes are computed exclusive of changes in stocks.

Tabell XVII (forts). Prisindekser for

	Bruttonasjonalprodukt	Privat konsum	Offentlig konsum	Bruttoinvestering			
				I alt	Av dette:		
					Bygninger og anlegg	Skip og båter	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v.
1	2	3	4	5	6	7	
1930.....	91,9	94,3	98,8	84,0	80,3	89,2	Prisindeks 84,8
1939.....	102,3	102,0	108,0	104,2	102,1	112,6	81,7
1946.....	170,8	161,9	165,5	190,7	178,7	268,8	187,1
1946.....	65,2	62,8	65,0	57,6	58,6	48,6	Prisindeks 66,1
1950.....	75,9	77,6	75,3	74,5	71,7	67,8	85,5
1955.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1960.....	114,3	113,7	125,6	117,7	122,8	121,2	110,6

¹ Se note 1, side 142.

² Se note 2, side 142.

³ Se note 3, side 142.

nasjonalproduktets komponenter.

Innenlandsk bruk av varer og tjenester ¹	Eksport		Import		Bytteforholdet overfor utlandet	
	I alt	Vare- eksport ²	I alt	Vare- import ²	Varer og tjenester under ett	Varebyttet isolert
8	9	10	11	12	$13 = \frac{9}{11} \times 100$	$14 = \frac{10}{12} \times 100$
1938=100						
92,5	99,5	110,3	100,5	100,8	99,0	109,4
103,0	100,9	95,0	103,3	103,3	97,7	92,0
169,9	277,0	246,4	241,8	238,6	114,6	103,3
1955=100						
61,4	71,7	63,8	57,1	57,1	125,6	111,7
76,3	80,3	80,4	81,0	83,2	99,1	96,6
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
116,3	97,6	97,7	102,0	101,8	95,7	96,0

¹ See note 1, page 143.² See note 2, page 143.³ See note 3, page 143.

Tabell XVIII. Fast realkapital ved utgangen av året. Faste priser.

	Absolutte tall. Mill. kr. <i>Absolute figures.</i>			
	Fast realkapital i offentlige og private foretak <i>Fixed real capital in public and private enterprises</i>			
	Bygninger og anlegg <i>Buildings and other constructions</i>	Skip og båter <i>Ships and boats</i>	Andre transport- midler, maskiner, redskap m.v. <i>Other transport- ation equipment, machinery, implements etc.</i>	I alt <i>Total</i>
1	2	3	4 = 1 + 2 + 3	
				1938-
1865.....	2 950	107	165	3 222
66.....	2 986	116	170	3 272
67.....	3 021	123	175	3 319
68.....	3 060	130	181	3 371
69.....	3 097	135	186	3 418
1870.....	3 134	140	192	3 466
71.....	3 176	145	197	3 518
72.....	3 225	158	204	3 587
73.....	3 292	174	215	3 681
74.....	3 372	185	232	3 789
75.....	3 455	193	249	3 897
76.....	3 546	197	263	4 006
77.....	3 640	200	279	4 119
78.....	3 710	201	288	4 199
79.....	3 772	199	296	4 267
1880.....	3 843	200	306	4 349
81.....	3 916	201	317	4 434
82.....	3 989	206	328	4 523
83.....	4 054	213	339	4 606
84.....	4 113	217	348	4 678
85.....	4 169	216	357	4 742
86.....	4 219	209	369	4 797
87.....	4 266	210	380	4 856
88.....	4 326	217	389	4 932
89.....	4 395	237	400	5 032
1890.....	4 460	258	415	5 133
91.....	4 534	275	428	5 237
92.....	4 617	276	441	5 334
93.....	4 699	286	451	5 436
94.....	4 786	295	464	5 545
95.....	4 873	315	478	5 666
96.....	4 961	322	495	5 778
97.....	5 070	337	515	5 922
98.....	5 197	359	540	6 096
99.....	5 348	376	572	6 296
1900.....	5 475	386	591	6 452
1910.....	6 495	531	821	7 847
1920.....	8 864	680	1 294	10 838
1930.....	13 019	1 209	1 591	15 819
1939.....	15 550	1 494	2 358	19 402
				1955-
1939.....	50 269	6 133	7 116	63 518
1946.....	48 072	3 417	6 412	57 901
1950.....	54 737	6 675	8 795	70 207
1955.....	64 307	9 034	13 645	86 986
1960.....	73 696	12 507	18 635	104 838

Fixed real capital at the end of the year. Constant prices.

Mill. kr.		Relative tall. 1900=100 <i>Relative figures. 1900=100</i>						
Offentlig konsum-kapital <i>General government fixed real capital</i>	Fast real-kapital i alt <i>Total fixed real capital</i>	Fast realkapital i offentlige og private foretak <i>Fixed real capital in public and private enterprises</i>				I alt <i>Total</i>	Offentlig konsum-kapital <i>General government fixed real capital</i>	Fast real-kapital i alt <i>Total fixed real capital</i>
		Bygninger og anlegg <i>Buildings and other constructions</i>	Skip og b�ater <i>Ships and boats</i>	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v. <i>Other transportation equipment, machinery, implements etc.</i>				
5	6=4+5	7	8	9	10	11	12	
<i>1938-prices</i>								
668	3 890	53,9	27,7	27,9	49,9	62,3	51,7	
678	3 950	54,5	30,1	28,8	50,7	63,2	52,5	
688	4 007	55,2	31,9	29,6	51,4	64,1	53,2	
697	4 068	55,9	33,7	30,6	52,2	65,0	54,1	
706	4 124	56,6	35,0	31,5	53,0	65,8	54,8	
714	4 180	57,2	36,3	32,5	53,7	66,5	55,5	
721	4 239	58,0	37,6	33,3	54,5	67,2	56,3	
725	4 312	58,9	40,9	34,5	55,6	67,6	57,3	
728	4 409	60,1	45,1	36,4	57,1	67,8	58,6	
733	4 522	61,6	47,9	39,3	58,7	68,3	60,1	
743	4 640	63,1	50,0	42,1	60,4	69,2	61,7	
755	4 761	64,8	51,0	44,5	62,1	70,4	63,3	
765	4 884	66,5	51,8	47,2	63,8	71,3	64,9	
774	4 973	67,8	52,1	48,7	65,1	72,1	66,1	
783	5 050	68,9	51,6	50,1	66,1	73,0	67,1	
792	5 141	70,2	51,8	51,8	67,4	73,8	68,3	
800	5 234	71,5	52,1	53,6	68,7	74,6	69,6	
807	5 330	72,9	53,4	55,5	70,1	75,2	70,8	
815	5 421	74,0	55,2	57,4	71,4	76,0	72,0	
826	5 504	75,1	56,2	58,9	72,5	77,0	73,1	
837	5 579	76,1	56,0	60,4	73,5	78,0	74,1	
848	5 645	77,1	54,1	62,4	74,3	79,0	75,0	
860	5 716	77,9	54,4	64,3	75,3	80,1	76,0	
873	5 805	79,0	56,2	65,8	76,4	81,4	77,1	
885	5 917	80,3	61,4	67,7	78,0	82,5	78,6	
897	6 030	81,5	66,8	70,2	79,6	83,6	80,1	
912	6 149	82,8	71,2	72,4	81,2	85,0	81,7	
926	6 260	84,3	71,5	74,6	82,7	86,3	83,2	
942	6 378	85,8	74,1	76,3	84,3	87,8	84,8	
960	6 505	87,4	76,4	78,5	85,9	89,5	86,4	
977	6 643	89,0	81,6	80,9	87,8	91,1	88,3	
995	6 773	90,6	83,4	83,8	89,6	92,7	90,0	
1 013	6 935	92,6	87,3	87,1	91,8	94,4	92,2	
1 032	7 128	94,9	93,0	91,4	94,5	96,2	94,7	
1 052	7 348	97,7	97,4	96,8	97,6	98,0	97,6	
1 073	7 525	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
1 206	9 053	118,6	137,6	138,9	121,6	112,4	120,3	
1 453	12 291	161,9	176,2	219,0	168,0	135,4	163,3	
1 981	17 800	237,8	313,2	269,2	245,2	184,6	236,5	
2 492	21 894							
<i>1955-prices</i>								
8 323	71 841	284,0	387,1	399,0	300,7	232,2	291,0	
8 313	66 214	271,6	215,6	359,5	274,1	232,0	268,2	
9 842	80 049	309,3	421,3	493,1	332,4	274,6	324,2	
12 693	99 679	363,3	570,1	765,0	411,8	354,2	403,7	
16 337	121 175	416,4	789,3	1 044,8	496,3	455,9	490,7	

Tabell A. Investering og kapitalslit. Nye og reviderte
Capital formation and depreciation. New and revised

Absolutte tall. Mill. kr.											
Bruttoinvestering i private og offentlige bedrifter (uten lagerendring) <i>Gross fixed capital formation in private and public enterprises</i>		Av dette: bygninger og anlegg ¹ <i>Hereof: buildings and other constructions</i>	Bruttoinvestering i fast kapital i alt ¹ <i>Total gross fixed capital formation</i>	Lagerendring <i>Change in stocks</i>	Kapitalslit ² <i>Depreciation</i>						
					Kapitalslit i private og offentlige bedrifter <i>Depreciation in private and public enterprises</i>				Kapitalslit i offentlig konsumkapital <i>Depreciation in fixed capital in general government</i>		
					Bygninger og anlegg <i>Buildings and other constructions</i>	Skip og båter <i>Ships and boats</i>	Andre transportmidler, maskiner, m.v. <i>Other transportation equipment, machinery, implements etc.</i>	I alt <i>Total</i>	Statlig <i>Central government</i>	Kommunal <i>Municipalities</i>	I alt <i>Total</i>
1900.....	191	104	208	—	49	32	36	117	3	5	8
01.....	179	97	194	—	48	27	35	110	3	5	8
02.....	167	86	183	—	48	30	33	111	3	5	8
03.....	158	79	172	—	49	31	33	113	3	5	8
04.....	169	85	182	—	50	30	34	114	3	5	8
05.....	161	80	174	—	51	34	35	120	3	5	8
06.....	193	88	206	—	54	40	37	131	4	5	9
07.....	230	114	243	—	59	39	41	139	4	5	9
08.....	234	126	248	—	64	37	41	142	4	6	10
09.....	214	115	229	— 1	61	37	41	139	4	6	10
1910.....	250	134	265	— 2	64	39	43	146	4	6	10
11.....	301	154	320	— 3	68	44	47	169	5	6	11
12.....	341	173	363	— 4	73	50	51	174	5	6	11
13.....	362	189	389	— 5	80	55	55	190	6	6	12
14.....	368	204	398	— 2	85	61	59	205	6	7	13
15.....	487	252	517	— 4	103	89	71	263	8	8	16
16.....	825	388	862	— 51	144	162	99	405	11	12	23
17.....	1 168	549	1 223	— 137	221	261	175	657	16	19	35
18.....	1 173	646	1 252	— 460	284	182	244	710	21	24	45
19.....	1 522	776	1 625	593	329	195	244	768	24	29	53
1920.....	2 014	945	2 136	161	395	286	282	963	29	35	64
21.....	1 209	559	1 350	— 60	345	307	245	897	26	31	57
22.....	775	404	931	30	276	179	201	656	21	27	48
23.....	798	448	945	16	270	132	189	591	21	27	48
24.....	909	528	1 032	— 12	287	132	198	617	23	29	52
25.....	948	484	1 051	1	280	136	205	621	23	29	52
26.....	694	335	784	13	234	123	173	530	20	25	45
27.....	603	317	682	3	207	99	146	452	18	23	41
28.....	720	359	793	—	200	104	139	443	17	23	40
29.....	779	364	855	— 8	201	110	139	450	18	23	41

Merk: I denne og de to følgende tabeller er tatt inn tall som enten ikke tidligere har vært offentliggjort i detalj eller som er revidert sammenliknet med publikasjonen *Nasjonalregnskap 1900—1929* (NOS XI 143).

Tallene som ble publisert i *Nasjonalregnskap 1900—1929* (NOS XI 143) tabell 1 og 2 er delvis revidert. Kfr. også *Nasjonalregnskap 1865—1960* (NOS XII 163) tabell 49.

Detaljerte tall for kapitalslit og nettoinvestering for denne periode har ikke tidligere vært publisert, men hovedtall finnes i *Nasjonalregnskap 1865—1960* (NOS XII 163) tabell 49.

tall for perioden 1900—1929. Løpende priser.
figures for the period 1900—1929. Current prices.

Absolute figures. Mill. kr.

ation	Nettoinvestering ² Net capital formation							I alt Total	Brutto- nasjonal- produkt ¹ Gross domestic product	Netto- nasjonal- produkt Net domestic product	
	Nettoinvestering uten lagerendring i private og offentlige bedrifter Net fixed capital formation in private and public enterprises				Nettoinvestering i offent- lig konsumkapital Net fixed capital formation in general government						
	Byg- ninger og anlegg Buildings and other construc- tions	Skip og båter Ships and boats	Andre trans- port- midler, ma- skiner, redskap m.v. Other transport- ation equip- ment, machi- nery, imple- ments etc.	I alt Total	Statlig Central govern- ment	Kom- munal Munici- palities	I alt Total				
125	55	7	12	74	2	7	9	83	1 115	990	
118	49	11	9	69	2	5	7	76	1 101	983	
119	38	9	9	56	2	6	8	64	1 088	969	
121	30	9	6	45	1	5	6	51	1 081	960	
122	35	12	8	55	1	4	5	60	1 081	959	
128	29	4	8	41	1	4	5	46	1 105	977	
140	34	17	11	62	—	4	4	66	1 187	1 047	
148	55	16	20	91	—	4	4	95	1 265	1 117	
152	62	9	21	92	—	4	4	96	1 299	1 147	
149	54	2	19	75	1	4	5	80	1 316	1 167	
156	70	12	22	104	1	4	5	109	1 435	1 279	
170	86	31	25	142	—	8	8	150	1 530	1 360	
185	100	30	37	167	1	10	11	178	1 680	1 495	
202	109	22	41	172	2	13	15	187	1 857	1 655	
218	119	10	34	163	3	14	17	180	1 919	1 701	
279	149	50	25	224	—	14	14	238	2 594	2 315	
428	244	139	37	420	—	3	17	434	3 871	3 443	
692	328	135	48	511	—	6	26	531	4 489	3 797	
755	362	57	44	463	—	4	38	497	5 048	4 293	
821	447	168	139	754	—	1	51	804	6 195	5 374	
I 027	550	354	147	1 051	—	4	62	58	1 109	7 500	6 473
954	214	106	8	312	8	76	84	396	5 448	4 494	
704	128	—	18	119	29	79	108	227	4 980	4 276	
639	178	—	6	35	207	32	67	99	306	4 997	4 358
669	241	—	16	35	292	19	52	71	363	5 576	4 907
673	204	88	35	327	11	40	51	378	5 633	4 960	
575	101	63	—	164	7	38	45	209	4 646	4 071	
493	110	26	15	151	6	32	38	189	4 218	3 725	
483	159	64	54	277	6	27	33	310	4 221	3 738	
491	163	91	75	329	8	27	35	364	4 345	3 854	

Note: Tables A—C in this appendix contain figures which have either not been published in full details previously or which have been revised compared to *National Accounts 1900—1929* (NOS XI 143).

¹ Figures published in *National Accounts 1900—1929* (NOS XI 143) tables 1 and 2 have partly been revised. See also *National Accounts 1865—1960* (NOS XII 163) table 49.

² Detailed estimates for depreciation and net capital formation for this period have not been published previously, but aggregates are found in *National Accounts 1865—1960* (NOS XII 163) table 49.

Tabell B. Investering og kapitalslit. Nye og reviderte tall
Capital formation and depreciation. New and revised

	Bruttoinvestering i private og offentlige bedrifter (uten lagerendring) <i>Gross fixed capital formation in private and public enterprises</i>		Bruttoinvestering i fast kapital i alt ¹ <i>Total gross fixed capital formation</i>	Lagerendring i stocks <i>Change in stocks</i>	Kapitalslit ² <i>Depreciation</i>						
	I alt ¹ <i>Total</i>	Av dette: bygninger og anlegg ¹ <i>Hereof: buildings and other constructions</i>			Kapitalslit i private og offentlige bedrifter <i>Depreciation in private and public enterprises</i>				Kapitalslit i offentlig konsumkapital <i>Depreciation in fixed capital in general government</i>		
					Bygninger og anlegg <i>Buildings and other constructions</i>	Skip og båter <i>Ships and boats</i>	Andre transportmidler, maskiner, redskap m.v. <i>Other transportation equipment, machinery, implements etc.</i>	I alt <i>Total</i>	Statlig <i>Central government</i>	Kommunal <i>Municipalities</i>	I alt <i>Total</i>
1900.....	189	111	206	..	52	30	31	113	3	5	8
01.....	191	109	208	..	53	29	33	115	3	5	8
02.....	175	95	193	..	54	29	33	116	3	6	9
03.....	169	89	185	..	55	31	33	119	3	6	9
04.....	182	95	196	..	56	31	34	121	3	6	9
05.....	169	89	183	..	57	33	35	125	3	6	9
06.....	195	96	208	..	58	36	36	130	3	6	9
07.....	225	115	238	..	59	37	38	134	3	6	9
08.....	228	120	242	..	62	37	40	139	3	6	9
09.....	218	117	233	— 1	62	38	41	141	4	6	10
1910.....	250	134	265	— 2	64	39	43	146	4	6	10
11.....	289	150	307	— 2	66	41	46	153	4	6	10
12.....	319	163	340	— 4	68	46	48	162	4	6	10
13.....	329	170	353	— 4	72	50	50	172	5	6	11
14.....	324	177	351	— 2	74	53	54	181	5	6	11
15.....	351	188	374	— 2	76	55	56	187	6	6	12
16.....	399	214	419	— 41	79	56	60	195	6	6	12
17.....	361	206	382	— 47	83	51	61	195	6	7	13
18.....	325	193	349	—132	85	43	63	191	7	7	14
19.....	393	208	420	186	87	45	65	197	7	7	14
1920.....	439	219	467	38	91	52	68	211	7	8	15
21.....	301	152	339	— 9	94	59	71	224	7	8	15
22.....	270	139	324	12	95	60	72	227	8	8	16
23.....	311	162	364	7	97	63	74	234	8	9	17
24.....	345	183	388	— 5	99	63	77	239	9	9	18
25.....	379	175	416	1	100	66	81	247	9	10	19
26.....	337	147	376	6	102	70	83	255	9	10	19
27.....	346	159	386	1	104	73	85	262	10	10	20
28.....	437	191	476	—	106	77	86	269	10	11	21
29.....	491	197	532	— 5	108	84	90	282	11	11	22

¹ Tallene som ble publisert i *Nasjonalregnskap 1900—1929* (NOS XI 143) tabell 16 og 17 er delvis revidert.

² Detaljerte beregninger for denne periode har ikke vært publisert tidligere.

for perioden 1900—1929. Faste 1910-priser. Mill. kr.

figures for the period 1900—1929. Constant 1910 prices. Mill. of kr.

I alt Total	Nettoinvestering ² Net capital formation								I alt Total	Brutto- nasjonal- produkt ¹ Gross domestic product	Netto- nasjonal- produkt Net domestic product
	Nettoinvestering i private og offentlige bedrifter Net fixed capital formation in private and public enterprises				Nettoinvestering i offent- lig konsumkapital Net fixed capital formation in general government						
	Byg- ninger og anlegg Buildings and other construc- tions	Skip og båter Ships and boats	Andre trans- port- midler, ma- skiner, redskap m.v. Other transport- ation equip- ment, machi- nery, imple- ments etc.	I alt Total	Statlig Central govern- ment	Kom- munal Munici- palities	I alt Total				
121	59	6	11	76	2	7	9	85	1 152	1 031	
123	56	12	8	76	3	6	9	85	1 181	1 058	
125	41	10	8	59	3	6	9	68	1 199	1 074	
128	34	9	7	50	2	5	7	57	1 192	1 064	
130	39	13	9	61	1	4	5	66	1 194	1 064	
134	32	4	8	44	1	4	5	49	1 203	1 069	
139	38	15	12	65	1	3	4	69	1 253	1 114	
143	56	16	19	91	1	3	4	95	1 307	1 164	
148	58	10	21	89	1	4	5	94	1 349	1 201	
151	55	2	20	77	1	4	5	82	1 378	1 227	
156	70	12	22	104	1	4	5	109	1 435	1 279	
163	84	28	24	136	1	7	8	144	1 491	1 328	
172	95	27	35	157	2	9	11	168	1 564	1 392	
183	98	20	39	157	2	11	13	170	1 649	1 466	
192	103	9	31	143	3	13	16	159	1 683	1 491	
199	112	32	20	164	—	11	11	175	1 757	1 558	
207	135	48	21	204	— 2	10	8	212	1 825	1 618	
208	123	26	17	166	— 2	10	8	174	1 659	1 451	
205	108	14	12	134	— 2	12	10	144	1 592	1 387	
211	121	37	38	196	— 1	14	13	209	1 865	1 654	
226	128	64	36	228	— 1	14	13	241	1 987	1 761	
239	58	21	— 2	77	2	21	23	100	1 795	1 556	
243	44	— 6	5	43	9	29	38	81	1 987	1 744	
251	65	— 3	15	77	11	25	36	113	2 041	1 790	
257	84	8	14	106	6	19	25	131	2 040	1 783	
266	75	44	13	132	3	15	18	150	2 166	1 900	
274	45	37	—	82	3	17	20	102	2 198	1 924	
282	55	20	9	84	2	18	20	104	2 281	1 999	
290	85	49	34	168	2	16	18	186	2 382	2 092	
304	89	70	50	209	3	16	19	228	2 607	2 303	

¹ Figures published in *National Accounts 1900—1929* (NOS XI 143) table 16 and 17 have partly been revised.² Detailed estimates for this period have not been published previously.

Tabell C. Nasjonalprodukt og disponibel inntekt. Nye og reviderte tall for perioden 1900—1929. Løpende priser.

Domestic product and disposable income. New and revised figures for the period 1900—1929. Current prices.

Absolutte tall. Mill. kr. <i>Absolute figures. Mill. kr.</i>								
Nasjonalprodukt etter inntektsandeler ¹ <i>Domestic product by distributive shares</i>				Disponibel inntekt ¹ <i>Disposable income</i>				
Faktor- inntekt ¹ <i>Factor income</i>	Av dette: <i>Hereof:</i>			Disponibel inntekt for Norge <i>Disposable income for Norway</i>	Offentlig disponibel inntekt <i>Public disposable income</i>	Offentlig kapital- tilvekst (sparing) <i>Increase in public capital (savings)</i>	Privat disponibel inntekt <i>Private disposable income</i>	Privat kapital- tilvekst (sparing) <i>Increase in private capital (savings)</i>
	Privat inntekt av arbeid og kapital <i>Private income from labour and capital</i>	Offentlig inntekt av kapital <i>Public income from capital</i>						
1900.....	937	924	— 4	980	73	2	907	12
01.....	929	911	— 4	968	75	2	893	4
02.....	915	897	— 4	954	77	4	877	— 3
03.....	907	889	— 4	945	76	5	869	— 12
04.....	908	887	— 4	941	75	6	866	6
05.....	926	904	— 3	959	77	7	882	— 6
06.....	991	967	— 2	1 027	85	14	942	11
07.....	1 057	1 032	— 1	1 097	91	17	1 006	14
08.....	1 084	1 060	— 1	1 127	94	18	1 033	7
09.....	1 104	1 080	— 1	1 147	96	16	1 051	7
1910.....	1 212	1 195	— 2	1 269	101	17	1 168	60
11.....	1 290	1 267	1	1 346	110	22	1 236	64
12.....	1 422	1 400	2	1 483	118	17	1 365	105
13.....	1 577	1 558	1	1 644	130	22	1 514	159
14.....	1 622	1 604	1	1 689	140	13	1 549	133
15.....	2 229	2 211	3	2 305	165	8	2 140	355
16.....	3 353	3 339	4	3 438	231	31	3 207	743
17.....	3 793	3 778	—	3 792	320	30	3 472	278
18.....	4 379	4 372	— 13	4 285	394	—	3 891	179
19.....	5 407	5 414	— 27	5 366	510	46	4 856	282
1920.....	6 478	6 523	— 70	6 455	554	29	5 901	377
21.....	4 486	4 562	—111	4 464	514	— 40	3 950	—165
22.....	4 207	4 262	—101	4 236	457	— 63	3 779	24
23.....	4 248	4 291	— 95	4 313	402	— 63	3 911	118
24.....	4 752	4 785	— 95	4 852	432	— 16	4 420	170
25.....	4 782	4 809	— 89	4 905	467	33	4 438	272
26.....	3 887	3 921	— 85	4 031	466	69	3 565	149
27.....	3 532	3 545	— 73	3 675	457	84	3 218	57
28.....	3 552	3 537	— 55	3 688	430	80	3 258	111
29.....	3 673	3 650	— 46	3 799	408	70	3 391	245

¹ *Nasjonalregnskap 1900—1929 (NOS XI 143) tabell 5 og 6 gav bare bruttotall. National Accounts 1900—1929 (NOS XI 143) table 5 and 6 contained figures gross of depreciation only.*